

รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร
: การวิเคราะห์ปัญหาเกษตรกรรม โครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวสมฤทัย คงงาม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2551
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PATTERNS OF SENIOR COACHING IN ORGANIZING RURAL DEVELOPMENT
ACTIVITIES OF UNIVERSITY STUDENT VOLUNTEERS: A MULTI-SITE
CASE STUDY OF CHULALONGKORN UNIVERSITY CAMP PROJECTS

Miss Somrutai Khong-ngam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research
Department of Educational Research and Psychology
Faculty of Education
Chulalongkorn University
Academic Year 2008
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบท
ของนิสิตอาสาสมัคร: การวิเคราะห์ปัญหาและกรณี โครงการค่าย
อาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดย

นางสาวสมฤทัย คงงาม

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

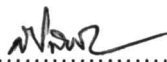
ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

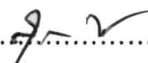

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวานิช)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.ศจีมาจ ณ วิเชียร)

สมฤทัย คงงาม: รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิต
 อาสาสมัคร: การวิเคราะห์พหุเทศะกรณี โครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 (PATTERNS OF SENIOR COACHING IN ORGANIZING RURAL DEVELOPMENT
 ACTIVITIES OF UNIVERSITY STUDENT VOLUNTEERS: A MULTI - SITE CASE
 STUDY OF CHULALONGKORN UNIVERSITY CAMP PROJECTS) อ.ที่ปรึกษา
 วิทยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร. สุวิมล ว่องวานิช, 155 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบท
 ของนิสิตอาสาสมัคร และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้อง วิธีการที่ใช้ในการวิจัยแบบพหุเทศะกรณี โดยมี
 กรณีศึกษา ที่เป็นในโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 3 โครงการ มีการเก็บข้อมูลด้วยวิธี
 การศึกษาเอกสาร การสังเกตการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร การสัมภาษณ์นิสิตอาสาสมัคร
 ผู้รับผิดชอบโครงการ ชาวค่าย ชุมชนในพื้นที่ที่ไปออกค่าย รวมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรม
 พัฒนาชนบท วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 100 คน การวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่ และ
 การวิเคราะห์ตารางไขว้

การชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบท พบว่าแยกออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติสาระ
 แบ่งเป็น 3 แบบ คือ การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) การชี้แนะเนื้อหา (content coaching) และ
 การชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching) มิติวิธีการ แบ่งเป็น 3 แบบ คือ การชี้แนะแบบตัวต่อตัว
 (traditional coaching) การชี้แนะแบบที่หลายคนสอนน้องคนเดียว (team coaching) การชี้แนะแบบที่คนเดียว
 สอนน้องหลายคน (inclusion coaching) และมิติการนำไปใช้ ประกอบด้วยการชี้แนะ 1 รูปแบบ คือ การชี้แนะ
 แบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่านิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่ที่ชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา
 ด้วยวิธีการชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด โดยชี้แนะด้านทักษะการทำงานเรื่องการบริหาร
 จัดการมากที่สุด ส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะด้านทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด
 ทำให้การจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทประสบความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์
 สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์
 ปีการศึกษา..... 2551

ลายมือชื่อ.....
 ลายมือชื่อ.....

5083856027 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEYWORDS : COACHING / RURAL DEVELOPMENT ACTIVITIES

SOMRUTAI KHONG-NGAM: PATTERNS OF SENIOR COACHING IN
ORGANIZING RURAL DEVELOPMENT ACTIVITIES OF UNIVERSITY
STUDENT VOLUNTEERS: A MULTI - SITE CASE STUDY OF
CHULALONGKORN UNIVERSITY CAMP PROJECTS. ADVISOR : PROF.
SUWIMON WONGWANICH, Ph.D., 155 pp.

The purposes of this research were to study the patterns of senior coaching in organization of rural development activities of university student volunteers and effects on junior university student volunteers. The methodology of this research was a multi-site case study of three Chulalongkorn University camps. In this study, document analysis, observations, and interviews were used. The research sample totaled 100. Content analysis frequency and crosstabulation was utilized.

The results were found as follows have three coaching are cognitive coaching, content coaching and responsive coaching. The three technique are traditional coaching, team coaching, inclusion coaching and coaching by content for another people. The research findings were that the most of university student volunteers used cognitive coaching and content coaching, usually with one senior student instructing many junior students. It was also found that most of coaching of university student volunteers emphasized work skills. This led to the volunteers having strong work and administrative skills, which resulted in successful rural development activities.

Department : Educational Research and Psychology

Field of Study : Educational Research

Academic Year : 2008

Student's Signature : *S. Khong-ngam*

Advisor's Signature : *S. W.*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความดูแลช่วยเหลือและเอาใจใส่ผู้วิจัยอย่างยิ่ง จากศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล ว่องวาณิช อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านให้คำชี้แนะทักษะต่างๆในการวิจัยครบทุกรูปแบบและเป็นกำลังใจให้กับผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มต้น แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา ที่ให้ความกรุณาในการเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ ให้กำลังใจพร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ และ ดร. ศจีมาจ ณ วิเชียร ที่สละเวลาอันมีค่าในการเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์เกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วย ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบพระคุณพี่ฤทัย อาจปฐุ เป็นอย่างมากที่ช่วยเหลือผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จ ขอขอบพระคุณอาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา สำหรับกำลังใจและสนับสนุนให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์สำเร็จ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ นิสิตอาสาสมัครทั้ง 3 ค่าย น้อง ๆ ค่ายหอที่รัก น้องแบงค์และน้อง ๆ ค่ายหน่วย น้องอีฟและน้อง ๆ ค่ายชาวเขา ขอกราบขอบพระคุณจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ปริญญาชีวิตในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีค่ายิ่ง ผู้วิจัยได้รับน้ำใจจากพี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ เสมอมา จนถึงปัจจุบัน ขอขอบคุณสุดาพรรณ พี่กรรมธิการ พี่จุฑารัตน์ พี่ชุติวัดมนต์ พี่ปฐมพงษ์ บุษบากร กวรวรรณ ธนากร พรพรรณ อุบลวรรณ พรรณวรท พิรุณเทพ ทรัพย์ลิตี พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ อีกหลายท่านที่ไม่สามารถกล่าวได้ทั้งหมดในที่นี้สำหรับความช่วยเหลือและกำลังใจที่มีให้กับผู้วิจัย

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ พ่อกับแม่ ที่คอยดูแลและให้สิ่งที่ดีทุกอย่างเสมอมา วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จไม่ได้ หากไม่มีทุก ๆ ท่านที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นที่มาเติมเต็ม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ หากวิทยานิพนธ์มีสิ่งที่ดี ผู้วิจัยขอมอบความดีนี้ให้กับทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 ค่ายอาสาพัฒนาชนบทของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	8
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบโครงการค่ายอาสา.....	31
ตอนที่ 3 การชี้แนะในการทำงานค่ายอาสาพัฒนาชนบท.....	38
ตอนที่ 4 การวิจัยพหุเทศะกรณี.....	55
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ตอนที่ 1 รูปแบบการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัคร.....	74
ตอนที่ 2 ผลของการชี้แนะที่มีต่อนิสิตอาสาสมัคร.....	105

บทที่	หน้า
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	109
อภิปรายผล.....	110
ข้อเสนอแนะ.....	114
รายการอ้างอิง.....	115
ภาคผนวก.....	117
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	118
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	120
ภาคผนวก ค รายละเอียดการเก็บข้อมูล.....	128
ภาคผนวก ง เพลงค่าย.....	150
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	155

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	หลักการและเหตุผลของโครงการ.....	32
2.2	วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	33
2.3	รูปแบบของกิจกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของ camp 1.....	34
2.4	รูปแบบของกิจกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของ camp 2.....	35
2.5	รูปแบบของกิจกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของ camp 3.....	36
2.6	ข้อดี ข้อจำกัดของการบอกวิธีแก้ปัญหา.....	49
2.7	มโนทัศน์ของการนิเทศ การอบรม การเป็นพี่เลี้ยง และการชี้แนะ	52
2.8	ผลการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับขั้นตอนการชี้แนะ	54
3.1	ความแตกต่างของลักษณะโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	58
3.2	จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามค่ายอาสาและคณะ.....	60
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
3.4	กำหนดรหัสข้อมูลรูปแบบการชี้แนะ.....	69
3.5	กำหนดรหัสข้อมูลคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร.....	71
3.6	กำหนดรหัสข้อมูลโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	72
3.7	กำหนดรหัสข้อมูลวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
4.1	ผลการวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัครโดยการลงรหัส.....	74
4.2	ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านทักษะการทำงาน.....	87
4.3	ความสัมพันธ์ระหว่างมิติวิธีการกับเนื้อหาการชี้แนะด้านทักษะการทำงาน.....	87
4.4	ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านคุณธรรม.....	92
4.5	ความสัมพันธ์ระหว่างมิติวิธีการกับเนื้อหาการชี้แนะด้านคุณธรรม.....	92
4.6	ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านความร่วมมือกับชุมชน...	98
4.7	ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านความร่วมมือกับชุมชน..	98
4.8	ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านการปฏิบัติตนฐานะชาว ค่าย.....	102
4.9	ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านการปฏิบัติตนฐานะชาว ค่าย.....	102
4.10	ผลการวิเคราะห์ไขว้รูปแบบการชี้แนะตามมิติสาระและมิติวิธีการ.....	102

ตารางที่		หน้า
4.11	ผลการวิเคราะห์ไขว้รูปแบบการชี้แนะตามมิติสาระและมิติวิธีการกับเนื้อหา.....	103
4.12	เนื้อหาการชี้แนะ.....	104
4.13	ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการชี้แนะกับเนื้อหาที่มีการชี้แนะ.....	105
4.14	คุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากการชี้แนะจำแนกตามค่าย.....	106
4.15	สรุปคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากการชี้แนะจำแนกตามค่าย....	108

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	55
2	พื้นที่การทำค่ายก่อสร้างของค่ายที่ 1 และค่ายที่ 2.....	59
3	รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ด้านมิติสาระและมิติวิธีการ.....	70
4	รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ด้านมิติการนำไปใช้.....	71

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ คือ พื้นฐานความเชื่อ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติในอนาคตให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลโลก เพื่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เห็นความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาคนของประเทศ โดยได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถตามธรรมชาติและศักยภาพของตน การจัดกระบวนการเรียนรู้จึงควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ต้องเผชิญอยู่ในสังคมปัจจุบัน

การศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี เปิดกว้างให้นิสิต นักศึกษาได้ทำกิจกรรมที่หลากหลายภายใต้การดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษาและมีโอกาสในการทำกิจกรรมมากกว่าในการศึกษาขั้นพื้นฐาน นิสิต นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างจากการเรียนในห้องเรียนเพื่อทำกิจกรรมนอกห้องเรียน การทำกิจกรรมสอนให้นิสิตได้รู้จักตนเอง เปิดโอกาสให้สามารถพัฒนาตนเองได้ตามศักยภาพ เพื่อนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่ได้รับจากการการปฏิบัติจริงไปใช้ในการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป อีกทั้งยังสร้างจิตสำนึกให้กับนิสิต นักศึกษาในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น

ภิรมย์ กมลรัตนกุล (2552) อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงการทำกิจกรรมของนิสิตว่าเป็นสิ่งสำคัญ มีผลอย่างมากต่อการพัฒนานิสิต เพราะทำให้มีโอกาสฝึกคิดการทำโครงการ ลงมือปฏิบัติจริง รู้จักการทำงานร่วมกัน ฝึกฝนการจัดการโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรม โดยสนับสนุนให้นิสิตมีการจัดชมรมกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ตรงกับความต้องการและความถนัดของนิสิตมากขึ้น และสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรมของนิสิต รวมทั้งได้รับการช่วยเหลือของนิสิตเก่าที่ให้ความเอื้ออาทรน้อง ๆ ทั้งในด้านการเงิน สิ่งของ และการอำนวยความสะดวก ซึ่งเป็นจุดแข็งที่ส่งเสริมให้

นิสิตได้ทำกิจกรรมมากขึ้น นิสิตที่เข้าร่วมกิจกรรมจะมีบันทึกลงในใบรับรองผลการทำกิจกรรมที่ นิสิตจะได้รับนอกเหนือไปจากใบรับรองผลการเรียน โดยจะเป็นประโยชน์ต่อนิสิตที่จะได้ทราบ ผลงานการทำกิจกรรมของตนเอง ซึ่งผลพลอยได้นั้นคือสามารถนำไปใช้อ้างอิงในการสมัครงาน หรือเรียนต่อในอนาคต โดยมหาวิทยาลัยมีเป้าหมายให้นิสิตทุกคนจะต้องเข้าร่วมทำกิจกรรมอย่างน้อย 2 กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมสาธารณะและเน้นการมีส่วนร่วมให้อาจารย์ บุคลากร และนิสิต ตระหนักถึงการพัฒนานิสิตให้มีคุณภาพ ให้เป็นบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม รวมทั้งร่วมมือกับ นิสิตเก่าที่สนับสนุนการพัฒนานิสิตในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็น นิสิตที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามปณิธานของมหาวิทยาลัย

โชติหิรัญ เปี่ยมสมบุญ (2552) กล่าวว่า การที่ใครคนใดคนหนึ่งจะเป็นผู้เป็นคนได้ คงมีส่วนประกอบอยู่หลายส่วน สถาบันการศึกษาถือเป็นส่วนสำคัญมากส่วนหนึ่งในชีวิตของคนใน สังคมไทย สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ อุทัยวรรณ (2552) กล่าวว่า นอกจากวิชาการซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ที่สุดของชีวิตในรั้วจุฬาฯ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้เราได้พัฒนาตนเอง และการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างเพื่อนรุ่นพี่รุ่นน้องก็มีความสำคัญมากเช่นกัน มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งเรื่องเรียน กิจกรรม และการเป็นพลเมืองดีของสังคมไทย

กิจกรรมของนิสิตมีหลากหลาย หนึ่งในกิจกรรมที่นิยมมาก คือ กิจกรรมพัฒนาชนบท ชาติรี ยัมรักษา (2550) กล่าวว่าค่ายอาสาพัฒนาชนบทเป็นค่ายที่มีจุดประสงค์ต่างจากค่ายอื่น คือ จัดเพื่อพัฒนาท้องถิ่น กิจกรรมหลักของค่ายอาสาพัฒนาชนบทจะมีการพัฒนาและสร้าง สาธารณะประโยชน์ นิยมมากในหมู่นิสิตนักศึกษา

กิจกรรมพัฒนาชนบทได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยและหน่วยงานภายนอก มี ผู้อำนวยการค่ายหรือประธานค่ายที่มาจากการเลือกตั้ง และหัวหน้าโครงต่าง ๆ เป็นผู้รับผิดชอบ โครงการ เช่น โครงการก่อสร้าง โครงสัมพันธ์ชุมชน โครงอาสาพัฒนาชุมชน โครงเด็ก กิจกรรม พัฒนาชนบทของค่ายอาสาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีหลากหลายแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ ที่ไปออกค่าย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเหมือนกัน คือ พัฒนาชนบทและพัฒนานิสิต

โครงการค่ายรวมจุฬาฯอาสาพัฒนาชนบทเรียกสั้น ๆ ว่า ค่ายหอ เป็นกิจกรรมของชมรม ค่ายอาสาสมัครหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2514 และได้ล้มไป เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่เอื้ออำนวย หลังจากนั้นไม่กี่ปี เมื่อบ้านเมืองกลับเข้าสู่ สภาวะปกติแล้ว จึงได้ตั้งค่ายอาสาขึ้นมาอีกครั้ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่ายของคณะและ ส่วนกลางมากมาย แต่ค่ายต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่เพียงพอรองรับคนที่ต้องการไปออกค่ายอาสา ชมรม ค่ายอาสาสมัครหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้จัดกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชนบทขึ้น

ซึ่งจะเน้นการฝึกฝนและพัฒนาจิตใจให้เห็นความสำคัญของการช่วยเหลือผู้อื่น รวมทั้งการเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยพัฒนาสังคม ได้ตระหนักถึงปัญหาชนบท ได้เรียนรู้พัฒนาตนเองและมีจิตสำนึกที่จะช่วยเหลือผู้อื่นต่อไปโดยส่งเสริมให้นิสิตผู้เข้าร่วมโครงการรู้จักการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม เอื้อเพื่อเอื้อแก่ซึ่งกันและกัน ตลอดจนได้เรียนรู้วิถีชีวิตในชนบทที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบพอเพียง เห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้นิสิตได้เกิดจิตสำนึกที่ดีต่อตนเอง สังคม และทรัพยากรธรรมชาติสืบต่อไป พร้อมทั้งฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตด้วยกันและนิสิตกับคนในชุมชน

โครงการค่ายอาสาพัฒนาสุขภาพ ชนบท หรือค่ายหน่วยฯ จุฬาฯ-ชนบท เป็นโครงการค่ายอาสาของกลุ่มนิสิตจุฬาฯชนบท หน่วยจุฬาฯ-ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เริ่มแรกนั้นใช้ชื่อว่า ค่ายหน่วยจุฬาฯ-ชนบท ตามโครงการที่รับเข้ามา การออกค่ายอาสาพัฒนาของหน่วยจุฬาฯ-ชนบท มีการออกค่ายเป็นประจำทุก ๆ ปี ในรูปแบบค่ายอาสาพัฒนา และมีการออกค่ายเพียงปีละ 1 ครั้ง เท่านั้น เหตุเนื่องจากงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานค่ายต้องใช้จำนวนมากและงบประมาณดังกล่าวทางกลุ่มนิสิตต้องดำเนินการจัดหาตนเอง การดำเนินค่ายมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบค่ายไปเรื่อย ๆ ในระยะแรกนิสิตที่ทำค่ายเป็นนิสิตโครงการจุฬาฯ-ชนบททั้งหมด ภายหลังกิจกรรมทางค่ายเป็นที่สนใจของบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ นิสิตในโครงการจุฬาฯ-ชนบทจำนวนมาก และทางค่ายก็เปิดโอกาสอย่างเต็มที่ในการที่จะร่วมสานอุดมการณ์เริ่มต้นในการทำค่าย จึงทำการเปลี่ยนชื่อจากค่ายหน่วยจุฬาฯ-ชนบท มาเป็นค่ายอาสาพัฒนาสุขภาพ-ชนบท จนถึงปัจจุบัน

โครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา หรือค่ายชาวเขา เป็นโครงการหนึ่งของชมรมค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา มีความประสงค์ให้ทั้งสมาชิกชมรมฯและนิสิตจุฬาฯคนอื่น ๆ ผู้ที่มีโอกาสที่ดีในหลาย ๆ ด้าน เช่นด้านการศึกษาและได้อยู่ใกล้ศูนย์กลางความเจริญมากกว่าผู้คนอื่นมากมาย ได้หันมาศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อและปัญหาของชาวไทยภูเขา เพื่อที่จะได้เข้าใจรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่าง รวมทั้งช่วยหาทางแก้ไขปัญหาและเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับให้ทุกคนตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำของสังคม มีจิตสำนึกอันดีต่อเพื่อนมนุษย์ และยังมีแนวคิดที่จะนำความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น วิชาเรียนพื้นฐาน สาธารณสุข ยาเสพติด งานประดิษฐ์ สิทธิพื้นฐานของประชาชนไทย รวมทั้งนำวัสดุสิ่งของอันวยความสะดวกและมีประโยชน์นำไปเผยแพร่ มอบให้กับชาวไทยภูเขาเพื่อพัฒนาให้มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นทั้งด้านจิตใจและวัตถุ

เนื่องจากกิจกรรมพัฒนาชนบทเป็นการจัดกิจกรรมภายนอกมหาวิทยาลัย ต้องมีการติดต่อประสานงานกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร พบว่านิสิตอาสาสมัครหลายคนไม่เคยมีประสบการณ์การทำงานมาก่อนในการเรียนระดับมัธยมศึกษา จึงเกิดปัญหานิสิตไม่รู้จักงาน ทำงานไม่ได้ ทำงานไม่เป็นระบบ จึงควรได้รับการชี้แนะงานจากรุ่นพี่ผู้มีประสบการณ์ในการทำงาน ถ่ายทอดประสบการณ์ผ่านกระบวนการชี้แนะ เพื่อช่วยเหลือให้นิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องทำงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ด้วยตนเอง และสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้รวมทั้งประสบการณ์ที่ได้รับให้กับรุ่นน้องในรุ่นต่อไป

วิธีการที่รุ่นพี่ใช้ในการชี้แนะมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามบริบทของกิจกรรม ปัญหาคือต้องชี้แนะอย่างไรจึงเหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้จริง วิธนา กวิยสมบุญ (2547) กล่าวถึงการชี้แนะเป็นวัฒนธรรมการจัดการแบบใหม่ที่แตกต่างไปจากการจัดการแบบเดิมที่มุ่งเน้นการควบคุมพฤติกรรม การชี้แนะที่ดีจะต้องสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และบริบทที่จะส่งเสริมให้ทีมทำงานบรรลุเป้าหมาย

ผลการจัดกิจกรรมของนิสิตอาสาสมัครเป็นอย่างไรจึงเกี่ยวกับรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ Blanchard and Thacker (2004) กล่าวว่า การชี้แนะเป็นกระบวนการแนะนำและการสอนงานแบบรายบุคคลเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและความสามารถในการทำงานของบุคคล เป็นวิธีการในการกระตุ้นให้พัฒนาการทำงาน

การชี้แนะมีหลายรูปแบบและควรมีอยู่ในทุกกิจกรรม Vincent (2004) กล่าวว่า การชี้แนะเป็นการชี้ให้เห็นแนวทางและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมักใช้เวลาส่งเสริม/สนับสนุนต่อเนื่องเป็นเวลานาน เป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ หรือการจัดองค์กรและการพัฒนาวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง เน้นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการศึกษาเอกสารพบว่ายังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ในการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร ผู้วิจัยจึงศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร โดยการวิเคราะห์หุเทศะกรณีโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยหวังว่าผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ และสามารถนำไปปรับใช้ได้กับการทำงานในทุกองค์กร เพื่อพัฒนาคน และพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนต่อไป

คำถามวิจัย

1. การชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องจากกรณีศึกษาที่เป็นในโครงการค่ายอาสาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นอย่างไร
2. มีรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่อย่างไรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทจากกรณีศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องจากกรณีศึกษาที่เป็นในโครงการค่ายอาสาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพื้นที่ต่าง ๆ
2. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องจากกรณีศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิธีการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้อง โดยใช้วิธีวิจัยแบบพหุเทศะกรณี โดยกรณีศึกษาที่เลือกมาใช้ในการวิจัย ได้แก่ โครงการค่ายอาสาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพื้นที่ต่าง ๆ จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ โครงการค่ายรวมจุฬาลงกรณ์อาสาพัฒนาชนบท จังหวัดแพร่ โครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาลงกรณ์-ชนบท จังหวัดลำปาง และโครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ผู้วิจัยกำหนดมิติในการวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติสาระ มิติวิธีการ และมิติการนำไปใช้ ด้านมิติสาระ แยกการชี้แนะออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) การชี้แนะเนื้อหา (content coaching) และการชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching) ด้านมิติวิธีการ แยกวิธีการชี้แนะออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การชี้แนะแบบตัวต่อตัว (traditional coaching) การชี้แนะแบบพี่หลายคนสอนน้องคนเดียว (team coaching) และการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคน (inclusion coaching) ด้านมิติการนำไปใช้ ประกอบด้วยการชี้แนะ 1 รูปแบบ คือ การชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น (coaching forward)

ทั้งนี้เนื้อหาที่รุ่นพี่มีการชี้แนะแก่นิสิตอาสาสมัครจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการทำงาน การส่งเสริมคุณธรรม การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย สำหรับผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครจากการชี้แนะของรุ่นพี่ ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน และความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

กิจกรรมพัฒนาชนบท หมายถึง กิจกรรมที่จัดทำขึ้นโดยนิสิตอาสาสมัครมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาชนบทและพัฒนานิสิต

โครงการค่ายอาสา หมายถึง โครงการที่จัดทำขึ้นโดยนิสิตอาสาสมัครของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี จำนวน 3 โครงการ คือ โครงการค่ายรวมจุฬาอาสาพัฒนาชนบท จังหวัดแพร่ โครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาฯ-ชนบท จังหวัดลำปาง และโครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

นิสิตอาสาสมัคร หมายถึง นิสิตระดับปริญญาตรีผู้เข้าร่วมโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การชี้แนะ หมายถึง การช่วยเหลือนิสิตอาสาสมัครของรุ่นพี่ในการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องให้สามารถทำงานให้ไปสู่เป้าหมายได้ด้วยตนเอง

รูปแบบการชี้แนะ หมายถึง วิธีการที่รุ่นพี่ใช้เพื่อช่วยเหลือนิสิตอาสาสมัครให้สามารถทำงานให้ไปสู่เป้าหมายได้ด้วยตนเอง สามารถแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติสาระ ประกอบด้วย การชี้แนะ 3 รูปแบบ คือ การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) การชี้แนะเนื้อหา (content coaching) และการชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching) มิติวิธีการ ประกอบด้วย การชี้แนะ 3 รูปแบบ คือ การชี้แนะแบบตัวต่อตัว (traditional coaching) การชี้แนะแบบที่หลายคนสอนน้องคนเดียว (team coaching) การชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคน (Inclusion coaching) และมิติการนำไปใช้ ประกอบด้วย การชี้แนะ 1 รูปแบบ คือการชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น (coaching forward)

คุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องจากการชี้แนะของรุ่นพี่ ได้แก่ ทักษะการทำงานเป็นความสามารถในการปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน และความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย

การวิจัยแบบพหุเทศากรณี หมายถึง วิธีวิจัยที่ออกแบบการวิจัยโดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาเป็นกรณีศึกษามากกว่า 1 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาเป็นกรณีศึกษามีความแตกต่างของบริบทพื้นที่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร เพื่อนำไปพัฒนาการจัดกิจกรรมและการทำงานในองค์กรต่าง ๆ ต่อไป
2. ทำให้ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานของนิสิตและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม
3. นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียน นิสิตและพัฒนากิจกรรมค่ายของนักเรียน นิสิตนักศึกษา ในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาสังคม
4. เป็นกรณีศึกษาให้กับผู้ที่สนใจทำกิจกรรมค่ายต่าง ๆ ในบริบทของพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัครและผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องจากกรณีศึกษาที่เป็นนิสิตในโครงการค่ายอาสาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพื้นที่ต่าง ๆ และเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทจากกรณีศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ค่ายอาสาพัฒนาชนบทของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบโครงการค่ายอาสา ตอนที่ 3 การชี้แนะในการทำงานค่ายอาสาพัฒนาชนบท และตอนที่ 4 การวิจัยพหุเทศะกรณี

ตอนที่ 1 ค่ายอาสาพัฒนาชนบทของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติค่ายอาสา

อาสาพัฒนา เป็นชื่อเรียกกลุ่มคนที่รวมกลุ่มกันและมีจุดหมายในการออกไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยในประเทศไทยนิยมจัดขึ้นเป็นชมรมตามมหาวิทยาลัย ขณะที่ในหลายประเทศจะมีการรวมตัวกันในหลายระดับตั้งแต่ระดับเยาวชน ระดับมัธยม และระดับอุดมศึกษา ซึ่งกิจกรรมอาสาพัฒนาในต่างประเทศนั้นรวมไปถึง การทำความสะอาดชุมชน การสร้างที่อยู่อาศัย หรืออาคารให้ชุมชน การเป็นอาสาสมัครให้ห้องสมุดประจำชุมชน การสอนเด็กและการดูแลผู้สูงอายุในถิ่นทุรกันดาร

ค่ายอาสาพัฒนาในประเทศไทย มีลักษณะคล้ายสังคมสงเคราะห์ (comodity services) ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้าง การอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ การมอบสิ่งของเครื่องใช้ปัจจัยสี่ให้กับชุมชนในชนบทที่ขาดแคลน โดยเรียกว่า การออกค่ายอาสาพัฒนา ทั้งนี้เพื่อให้มีความเป็นเอกเทศในการจัดกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ โดยไม่ขึ้นตรงหรือพึ่งพากับองค์กรใด ๆ มีความมุ่งหวังที่จะจัดกิจกรรมด้านอาสาพัฒนาออกไปสู่สังคมภายนอกมากขึ้น เพื่อพัฒนาบทบาทของนิสิตในการรับผิดชอบต่อสังคม โดยเฉพาะชุมชนชนบทที่ห่างไกล พื้นฐานของการเป็นสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น ทำให้กลุ่มผู้ก่อตั้งและผู้สานต่อเจตนารมณ์ในยุคต่อมา ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดในระยะเริ่มแรก และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมมาจนถึงทุกวันนี้

ในสหรัฐอเมริกา งานอาสาพัฒนาในระดับมหาวิทยาลัย มักจะจัดทำโดยกลุ่มที่รวมตัวกัน ภายใต้ แฟรตเทอร์นิตี (fraternity) และซอโรริตี (sorority) โดยแฟรตเทอร์นิตีที่รู้จักกันดีในด้านอาสาพัฒนานี้คือ อัลฟา พี โอเมก้า (Alpha Phi Omega)

กิจกรรมค่ายอาสาสมัครในประเทศไทยไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าเริ่มขึ้นเมื่อใด แต่ปรากฏหลักฐานว่าองค์การและสมาคมทางศาสนาคริสต์ ได้เคยจัดตั้งค่ายอาสาสมัครมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่น สมาคม Y.M.C.A. และสำนักคริสเตียนกลาง กรุงเทพฯ เป็นต้น ซึ่งสมาคมเหล่านี้ไม่แพร่หลาย เพราะส่วนใหญ่ทำอยู่เฉพาะคริสตศาสนิกชนเท่านั้น การเริ่มงานค่ายอาสาที่แท้จริงในประเทศไทย เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2500 หลังจากที่ นายทวี วงศ์รัตน์ ผู้แทนยุวพุทธิกสมาคม กลับจากการเข้าร่วมค่ายฝึกผู้นำค่ายอาสาสมัครสำหรับเอเชียใต้ ครั้งที่ 2 จัดโดยคณะกรรมการจัดและดำเนินการตั้งค่ายฝึกผู้นำค่ายอาสาสมัครนานาชาติแห่งอินเดีย (Indian Organization Committee for International Voluntary Work Group) ด้วยความร่วมมือของคณะกรรมการจัดและดำเนินการประสานงานค่ายอาสาสมัครนานาชาติแห่งยูเนสโก ค่ายอาสาสมัครที่แท้จริงครั้งแรก จัดตั้งในนามของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยที่วัดหัวสวน จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นค่ายฝึกผู้นำซึ่งมีชาวค่ายที่เป็นผู้แทนยุวพุทธิกสมาคม จำนวน 29 คน มีจุดมุ่งหมายที่จะฝึกให้ผู้แทนเหล่านี้มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านค่ายอาสาสมัคร เพื่อจะได้ดำเนินกิจกรรมในด้านนี้ต่อไป ซึ่งนับว่าเป็นการเริ่มงานค่ายอาสาสมัครอย่างแท้จริง หลังจากนั้น ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ก็ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมค่ายฝึกผู้นำของเอเชียใต้ ครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 2501 ณ ประเทศอินเดีย และดำเนินการตั้งค่ายอาสาสมัครร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และยุวพุทธิกสมาคมในจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งแต่ละค่ายได้รับผลสำเร็จพอสมควร และต่อมากิจกรรมค่ายอาสาสมัครในประเทศไทยได้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นเป็นลำดับ (สำเนาวี ขจรศิลป์, 2541)

ในปี พ.ศ. 2502 ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัครครั้งใหญ่โดยร่วมมือกับนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 5 ค่าย คือ ที่อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง อำเภอเขื่อนแก้ว จังหวัดอุบลราชธานี บ้านดอนบม จังหวัดขอนแก่น วัดดอนทอง จังหวัดฉะเชิงเทรา และที่จังหวัดสุรินทร์ การจัดตั้งค่ายอาสาสมัครครั้งนี้ ทางยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ได้เชิญเลขาธิการคณะกรรมการประสานงานค่ายอาสาสมัครนานาชาติแห่ง UNESCO คือ Mr.Hans Peter Muler มาเป็นที่ปรึกษาด้วย เนื่องจากการจัดตั้งค่ายอาสาสมัครครั้งนี้ ได้ผลดีเพียงบางค่าย ส่วนใหญ่แล้วไม่ได้ผลสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ทางยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย จึงได้งดจัดตั้งค่ายอาสาสมัคร จนถึงปี พ.ศ. 2505 จึงได้รื้อฟื้นขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยขอความ

ร่วมมือจากนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ซึ่งเคยจัดทำกิจกรรมค่ายอาสาสมัครได้ผลดีมาแล้ว ได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัครขึ้น 2 ค่าย ที่ตำบลปากห้วย และตำบลบ้านทองหลวง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 2 ค่ายได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดี ชาวค่ายซึ่งเป็นผู้แทนจากยุวพุทธิกสมาคมจังหวัดต่าง ๆ ได้นำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าค่ายอาสาสมัครในครั้งนี้ ไปดำเนินการจัดตั้งค่ายในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ เท่าที่ทราบขณะนั้น คือ จังหวัดนครปฐม จังหวัดพัทลุง และจังหวัดอุบลราชธานี ชาวค่ายส่วนใหญ่เป็นนักเรียน และสมาชิกยุวพุทธิกสมาคมในจังหวัดนั้น ๆ แต่ละค่ายได้รับผลสำเร็จพอสมควร และในระหว่างปิดภาคการศึกษา ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2506 ยุวพุทธิกสมาคมในจังหวัดต่าง ๆ ก็ได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัครขึ้นอีก เช่น ที่จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น นับได้ว่ากิจกรรมค่ายอาสาสมัครได้แพร่หลายออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นเป็นลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2550)

นอกเหนือไปจากการดำเนินงานของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยแล้ว ยังมีสมาคมและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้ดำเนินกิจกรรมค่ายอาสาสมัครเป็นครั้งคราว เช่น กรรมการสหายอเมริกัน (American Friends Service Committee) สมาคม Y.M.C.A. เป็นต้น โดยส่วนมากจัดเป็นระบบค่ายอาสาสมัครเพื่อการสัมมนา และค่ายอาสาสมัครเยาวชน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายด้านนันทนาการ (สำเนาฯ ขจรศิลป์, 2541)

ค่ายอาสาพัฒนากับสถาบันการศึกษาไทย เริ่มต้นด้วยนักศึกษาในกลุ่มหนึ่งที่เรียกตนเองว่า “กลุ่มนิสิตนักศึกษา 5 มหาวิทยาลัย” เป็นกลุ่มอิสระ ไม่สังกัดสมาคมใด ได้ปรึกษาหารือกันว่าระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อน น่าจะได้ทำกิจกรรมอะไรอย่างหนึ่ง ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม จึงคิดจัดตั้งค่ายอาสาสมัครเพื่อการสัมมนาขึ้นที่จังหวัดสระบุรี ในปี พ.ศ. 2501 ต่อมาก็ได้มีการจัดให้มีค่ายสัมมนาเช่นนี้อีก แต่ขยายจำนวนชาวค่ายมากขึ้น มีการออกไปศึกษาข้อเท็จจริงและร่วมมือกันทำงานด้านการพัฒนาท้องถิ่นในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย 5 ภาค ภาคละ 10 คน ประกอบด้วยนิสิตนักศึกษาจาก 5 มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยละ 2 คน ใช้เวลาอยู่ในชนบท 9 วัน แล้วจึงกลับมาสัมมนาร่วมกันที่จังหวัดสระบุรี การจัดตั้งค่ายอาสาสมัคร และการสัมมนาในครั้งนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และได้ผลสมความมุ่งหมาย ในปี พ.ศ. 2503 และ พ.ศ. 2504 กลุ่มนิสิตนักศึกษา 5 มหาวิทยาลัย ได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัครเพื่อการสัมมนาขึ้นอีก แต่ใน 2 ครั้งนี้ มิได้จัดให้มีการทำงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่นแบบ Work Camp ทัวไป หากแต่เน้นหนักเฉพาะด้านสัมมนาเท่านั้น ในปี พ.ศ. 2505 จึงได้เริ่มจัดแบบค่ายอาสาสมัคร (voluntary work camp) อย่างแท้จริง โดยเลือกอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เป็นที่ตั้งค่าย โครงการที่ทำคือ สร้างสนามเด็กเล่น เกือบดิน ปรับผิวจราจรถนนสาธารณะ ขุดลอกสระน้ำ สร้างถนนหน้าโรงเรียนพลประชานุกูล และช่วย

ราษฎรมุ่งหลังคาโรงเรียนประชาบาล ชาวค่ายทำงานทั้งภาคเช้าและภาคบ่าย เป็นเวลาทั้งสิ้น 10 วัน จากนั้นจึงมาประชุมสัมมนาภายหลังปิดค่ายแล้ว 5 วัน ที่โรงเรียนการช่างสตรีประจำจังหวัดขอนแก่น งานดำเนินไปโดยเรียบร้อยได้ผลเป็นที่พอใจ

สโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีความสนใจในกิจกรรมค่ายอาสาสมัครนี้มาก โดยในปี พ.ศ. 2502 นายวิจิตร ศรีสะอ้าน ได้รับเลือกเป็นนายกสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เสนอกิจกรรมการสโมสรนิสิต ขอจัดตั้งค่ายฝึกผู้นำขึ้นโดยคัดเลือกนิสิตอาสาสมัครจากคณะต่าง ๆ คณะละ 7 คน รวม 49 คน และคณะกรรมการสโมสรนิสิต ได้อนุมัติให้ดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นการจัดตั้งค่ายอาสาสมัครครั้งแรก เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม - 10 พฤศจิกายน พ.ศ.2502 ไปออกค่ายที่บ้านนาเหล่าบก ตำบลหนองยาว อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ในช่วงปิดภาคต้นปีการศึกษา โดยใช้งบประมาณสนับสนุนจากมูลนิธิเอเชีย และเงินซึ่งเก็บจากสมาชิกค่ายฯ คนละ 50 บาท อีก 49 คน ลักษณะของค่ายเป็นค่ายฝึกผู้นำ ให้สมาชิกเรียนรู้วิธีการจัดและวิธีดำเนินงานค่ายอาสาสมัคร มีโครงการพัฒนาหมู่บ้านเป็นแกน คือ การตัดถนนเชื่อมหมู่บ้านและโครงการด้านการเกษตร โดยการแนะนำและสาธิตการทำไร่สับปะรด ในการออกค่ายครั้งนั้น มุ่งเน้นประโยชน์ที่จะได้รับ 2 ประการ คือ (1) ประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับสมาชิกค่ายอาสาสมัคร เนื่องจากเป็นค่ายฝึกผู้นำ เป็นการพัฒนาตนเองในด้านการเป็นผู้นำ การจัดการ การดำเนินงานค่ายอาสาสมัคร ศึกษาสภาพชีวิตในชนบท นำวิชาความรู้ที่ศึกษาไปปฏิบัติจริงในท้องที่ชนบท และฝึกการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (2) ประโยชน์เกิดขึ้นกับชุมชนที่ไปออกค่ายอาสาสมัคร โดยอาศัยความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นมาร่วมโครงการ เกิดการรวมกลุ่มกันทำงานเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน สร้างทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการรวมกลุ่มขึ้น เพื่อช่วยทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น มิใช่รอความหวังให้ผู้อื่นมาช่วยได้รับความรู้ทางด้านวิชาการ วิชาชีพจากการทำงานร่วมกับนิสิตนักศึกษา อันเกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพของชาวชนบทในพื้นที่นั้น ๆ

จากผลสำเร็จอย่างงดงามสมความมุ่งหมายของโครงการดังกล่าว จึงทำให้กิจกรรมค่ายอาสาสมัครเป็นที่แพร่หลาย และได้รับความสนใจในหมู่นิสิตนักศึกษามากยิ่งขึ้น ในปี พ.ศ.2503 จึงได้จัดตั้งค่ายอาสาสมัคร (voluntary work camp) ขึ้นอีก 2 ค่าย ที่บ้านน้ำเมา อำเภอสีคิ้ว และบ้านหนองคู อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ในระหว่างปิดภาคการศึกษา พ.ศ.2506 ก็ได้จัดตั้งอีก 1 ค่าย ที่ตำบลบ้านแดงน้อย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ในปี พ.ศ. 2519 การจัดกิจกรรมของนักศึกษาภายนอกมหาวิทยาลัยได้ระงับลงชั่วคราวตามคำสั่งหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ที่ 42/2519 ลงวันที่ 21 ตุลาคม พ.ศ.2519 จนกระทั่งต่อมาได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ.2521 อนุมัติให้นักศึกษาของ

มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ดำเนินกิจกรรมนอกสถานศึกษาได้ โดยร่วมโครงการกับส่วนราชการ โดยมีทบวงมหาวิทยาลัย (ปัจจุบันเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) เป็นผู้ประสานงานอย่างใกล้ชิด ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้ติดต่อกับส่วนราชการต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานทหารและพลเรือน เพื่อจัดโครงการอาสาพัฒนาชนบทกับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ ตามความเหมาะสม มีทั้งรูปของโครงการที่นิสิตนักศึกษาริเริ่มเอง และโครงการของทางราชการที่นิสิตนักศึกษาอาสาช่วยด้วย ในดำเนินการในปีแรกนี้ รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณจำนวน 1 ล้านบาท เพื่อใช้ในโครงการอาสาพัฒนาชนบทของนิสิตนักศึกษาตามความจำเป็น และความเหมาะสมของโครงการ ในครั้งนั้นปรากฏว่ามีหน่วยงานตอบรับมาเพียงหน่วยงานเดียวคือ กพร.กลาง โดยหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ (นพค.) ในพื้นที่ 27 จังหวัด จากผลการปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นนี้ ได้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าได้บรรลุสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายเป็นอย่างดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรม “รับน้องก้าวใหม่” เพื่อสร้างความประทับใจและกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างน้องใหม่และนิสิตรุ่นพี่ ตลอดจนส่งเสริมการมีจิตสำนึกสาธารณะ โดยจะจัดให้มีบ้านรับน้องซึ่งมีกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้นิสิตใหม่ได้เข้าร่วมตลอดระยะเวลา ๓ วันในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่จัดขึ้น เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ พิธีทำบุญตักบาตรพระสงฆ์ พิธีบายศรีสู่ขวัญ ฯลฯ โดยนิสิตใหม่จะพักที่หอพักนิตินิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธนิต ธงทอง (2551) รองอธิการบดีด้านกิจการนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า มหาวิทยาลัยได้สนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการจัดงานรับน้องให้มีความสมานฉันท์ ไม่เน้นความรุนแรง ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยได้มอบหมายให้คณบดีคณะต่าง ๆ และผู้อำนวยการสถาบันดูแลการจัดการรับน้องให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าว รวมทั้งมีการประสานงานร่วมกันระหว่างรองคณบดีด้านกิจการนิสิตของทุกคณะ สถาบัน ทั้งนี้ในการรับน้องประชุมเชียร์ มหาวิทยาลัยไม่สนับสนุนให้มีการรับน้องใหม่ต่างจังหวัด และหากมีความจำเป็นต้องพักค้างคืน จะอนุญาตให้พักในมหาวิทยาลัยเท่านั้น โดยให้นิสิตทำหนังสือขออนุญาตจากคณบดี และให้มีอาจารย์คอยสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิดเพื่อความปลอดภัยของนิสิต

สวัสดิ์ จงกล (เรียบเรียงโดยปิยะ วงศ์จำปา) กล่าวว่านิสิตใหม่ได้รับการปลูกฝังให้ค่อย ๆ เข้าใจ ซึมซับ และถ่ายทอดสืบต่อกันมา ครั้งกระโน้นคำขวัญ ไม่ได้เรียงอย่างที่ถือเป็น SOTUS แต่มักจะเป็น Seniority, Tradition, Spirit, Order และ Unity หรือใช้คำว่าอาวุโส ประเพณี น้ำใจ ระเบียบ และสามัคคี

เมื่อศึกษาความเป็นมาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว เชื่อกันว่าสามัคคีเป็นคำขวัญที่สถาบันอบรมขัดเกลา ก่อนคำอื่น เพราะสามัคคีเป็นคำสำคัญของสำนักฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือน โรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใช้เป็นคำขวัญหรือปณิธานหรืออุดมการณ์ประจำสถาบัน เพราะได้ใช้คาถาภาษาบาลีว่า “สพฺเพสํ สัมภูตานิ สามัคคี วุฑฺฒิ สาธิกาน” ติดอยู่คู่กับชื่อสถาบันเป็นประจำ โอวาทของผู้อำนวยการสำนักหรือผู้บัญชาการโรงเรียนจะอ้างปณิธานหรืออุดมการณ์นี้อบรมขัดเกลาศิษย์ เพราะเป็นคาถาที่ประดิษฐานอยู่ใต้อาร์มประจำแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงเป็นปณิธานหรืออุดมการณ์ที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนทุกคนเคารพเทิดทูนและปฏิบัติอย่างจริงจัง และเป็นหนึ่งในสามข้อของวัตถุประสงค์ของสำนักฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือนและโรงเรียนขนาดเล็ก ข้อความนั้นคือ “ให้มีความรักใคร่สามัคคีในหมู่นักเรียนด้วยกัน เพื่อช่วยเชิดชูนามของโรงเรียนให้เป็นสำนักดี”

ประเพณี เป็นคำที่ปรากฏบ่อยรองลงมาในวิวัฒนาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้ก็เพราะสำนักฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือนและโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งเป็นรากเหง้าของโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต้องเรียนรู้อารยธรรม ประเพณีปฏิบัติของมหาดเล็ก ประเพณีซึ่งสถาบันและนักเรียนรุ่นพี่ริเริ่มและดำเนินด้วยดีเป็นเวลานาน ที่เห็นชัดอย่างหนึ่งคือ ประเพณีจัดงานแสดงความยินดี และอำลาอาลัยสำหรับนักเรียนผู้จบการศึกษาจากโรงเรียน กล่าวคือผู้แทนอาจารย์กล่าวยกย่องศิษย์ผู้สำเร็จการศึกษาและออกไปรับราชการ นักเรียนหรือผู้แทนนักเรียน (กรณีจบหลายคน) กล่าวขอบคุณและอำลาอาจารย์โรงเรียนและน้อง ๆ ปิดท้ายรายการด้วยโอวาทและคำอำนวยพรของผู้อำนวยการหรือผู้บัญชาการโรงเรียน (เมื่อเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว) ประเพณีนี้สืบทอดตลอดมาจนกลายเป็นงานฉลองบัณฑิตของนิสิตปัจจุบัน ซึ่งมีรูปแบบการจัดต่างไปจากเดิมตามความเหมาะสมของกาลสมัย

อาวูโส เป็นคำขวัญที่น่าจะมาเป็นอันดับสามทั้งนี้ก็เพราะบรรพชนสถาบันทั้งสองของชาวจุฬาฯ ต้องเรียนวิชาสามัญเรื่องเกี่ยวกับราชสำนัก ประเพณีปฏิบัติของระบบข้าราชการพลเรือน ประเพณีของมหาดเล็ก การปกครอง กฎหมาย การตำรวจ และการทหาร ทั้งนี้เนื่องจากส่วนใหญ่ของผู้จบการศึกษาจากสำนักฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือนหรือโรงเรียนขนาดเล็ก มักจะเป็นมหาดเล็กหรือทหารมหาดเล็กหรือข้าราชการฝ่ายปกครองในกระทรวงมหาดไทย นักเรียนสมัยนั้นมีเครื่องแบบพระราชทานสำหรับนักเรียนโรงเรียนในราชสำนัก เมื่อแต่งเครื่องแบบปกติขาวหรือเครื่องแบบครึ่งยศหรือเครื่องแบบเต็มยศ นักเรียนชั้นปีที่ 2 กับชั้นปีที่ 3 ต้องคาดกระบี่ การเรียน

วิชาการตำรวจ การทหารและการปกครองจำเป็นต้องมีระบบอาวุโส ยิ่งกว่านั้นระบบการทำงานในราชสำนัก หน่วยราชการฝ่ายปกครองกรมทหารมหาดเล็กซึ่งเป็นนักเรียนออกไปปฏิบัติราชการล้วนแต่มีระบบอาวุโส ที่สำคัญยิ่งคือ โรงเรียนมหาดเล็กได้กำหนดให้มีระบบนักเรียนปกครองกันเองด้วยการแต่งตั้งครูนาถิตี ซึ่งมีลักษณะคล้ายระบบ Perfect ของอังกฤษ (เริ่มใช้เมื่อ 23 กันยายน พ.ศ. 2445) ระบบนี้คณะนักเรียนเป็นผู้เลือกนักเรียนอาวุโสผู้เรียนดี และประพฤติดี มีความรู้ ความสามารถ ทำหน้าที่ช่วยครูในการสั่งสอนและดูแลนักเรียน เป็นผู้กล่าวตักเตือนนักเรียนแทนครู ดังนั้นระบบอาวุโสจึงเป็นมรดกสืบทอดมาจนถึงโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วินัย น่าจะเป็นปณิธานที่ใช้ในการอบรมบ่มเพาะนักเรียน สำนักฝึกหัดวิชาฝ่ายข้าราชการพลเรือนและโรงเรียนมหาดเล็กมาก เนื่องจากจุดประสงค์ 2 ข้อของสำนักและโรงเรียนกำหนดไว้ว่า ข้อ 1 ฝึกหัดให้นักเรียนมีความจงรักภักดีและความใกล้ชิดต่อบี้องยุคลบาท และข้อ 2 ให้เป็นผู้มีความรักเป็นผู้ดี เป็นผู้มีความองอาจ อดทนต่อความยากลำบาก

การที่บุคคลจะมีคุณสมบัติดังกล่าวทั้งสองข้อนี้ได้ก็จะต้องเป็นผู้มีวินัยเป็นพื้นฐานของอุปนิสัยที่สำคัญยิ่ง วินัยยังมีส่วนเกี่ยวพันอย่างสำคัญยิ่งต่อความสามัคคี เพราะในปณิธานซึ่งสืบเนื่องมาจากคาถาใต้ร่มแผ่นดิน แปลเป็นไทยว่า “ความพร้อมเพรียงของหมู่เหล่า ยังกิจการทั้งปวงให้สำเร็จ” นอกจากนี้วินัยยังมีส่วนสำคัญในการช่วยรักษาและปฏิบัติตามประเพณีซึ่งสืบเนื่องให้คงอยู่และวัฒนาถาวรต่อไปได้อีกด้วย

น้ำใจ เป็นคุณธรรมและวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของคนไทยทุกยุคทุกสมัย คำสั่งสอนของญาติผู้ใหญ่ให้ลูกหลานมีหลักในการดำรงชีวิตด้วยเรือนสามน้ำใจ “น้ำใจ” เป็นน้ำหนึ่งในหลักการดังกล่าว น้ำใจจึงเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ฝังแน่นอยู่ในจิตใจและวิถีปฏิบัติในวัฒนธรรมไทย น้ำใจมีส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างความผูกพัน ความรัก ความเคารพนับถือ ความสามัคคี การให้อภัย ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน นักเรียนสำนักฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่ายพลเรือนและโรงเรียนมหาดเล็กได้รับการอบรมสั่งสอนจากครูบาอาจารย์ให้ปฏิบัติตามปณิธานของสำนักและโรงเรียน นักเรียนได้รับความรัก ความเมตตา ความเอาใจใส่ ความช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อต่อกันระหว่างนักเรียนรุ่นพี่รุ่นน้อง ระบบการเรียนการสอนที่นักเรียนทุกคนจะต้องฝึก “วิชาลูกผู้ชาย” ซึ่งต้องไปฝึกกับตำรวจและทหาร การฝึกภาคสนามสำหรับวิชาปกครอง ณ ที่ว่าการมณฑล จังหวัด อำเภอ การเรียนด้วยกัน การอยู่กินนอนเมื่อฝึกภาคสนามล้วนแล้วแต่เป็นการสร้างความรักความผูกพันต่อกัน เมื่อสำนักและโรงเรียนอบรม บ่มเพาะด้วยปณิธานของโรงเรียนที่มีสามัคคี ประเพณี อาวุโส วินัย และน้ำใจ ก็ยิ่งทำให้น้ำใจได้รับการปลูกฝังให้นักเรียนจากสำนักและโรงเรียนนี้มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม

เมื่อเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแล้ว ต้องอยู่หอพักวังวินเซอร์ปทุมวันและหอพักโรงพยาบาลศิริราชสำหรับนักเรียนที่โรงเรียนราชแพทยาลัยหรือคณะแพทยศาสตร์ทั้งหมด (เว้นนักเรียนโรงเรียนรัฐประศาสนศาสตร์ระหว่างเรียนที่วังหลวง) ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างนักเรียนจึงมีมาก จากการศึกษาเอกสารประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะพบว่าในอดีต น้ำใจและต่อมามักพูดกันว่า Spirit นั้นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีอยู่อย่างเข้มข้นตลอดมา หากจะกล่าวว่านิสิตจุฬฯ เป็นผู้ใช้และเผยแพร่คำว่า Spirit คงไม่ผิดเพราะเป็นคำสำคัญของการทำให้นิสิตเป็นชาวจุฬฯ ได้เป็นอย่างดี

อีกกิจกรรมของจุฬฯ คือกิจกรรมฟุตบอลประเพณีจุฬฯ-ธรรมศาสตร์ งานฟุตบอลประเพณีจุฬฯ-ธรรมศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่สานสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองมหาวิทยาลัยซึ่งสืบทอดมายาวนาน กิจกรรมดังกล่าวเป็นการหล่อหลอมประสบการณ์การทำงานและความคิดของนิสิตนักศึกษา ถ่ายทอดสู่สาธารณชนให้ได้รับรู้ ซึ่งจัดขึ้นปีละครั้ง แนวคิดหลักของการจัดงานในปีการศึกษา 2551 คือ“สานต่อก่อความคิด สร้างจิตสาธารณะ” เพื่อให้นิสิตจุฬฯสำนึกในการทำหน้าที่ ตอบแทนสังคมสมดังปณิธานที่ว่า “เกียรติภูมิจุฬฯ คือเกียรติแห่งการรับใช้ประชาชน” ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมรับบริจาคโลหิต“เลือดไม่แบ่งสี” และโครงการ“ฝากรักไปกับถุงผ้า” เพื่อนำไปมอบให้กับเด็ก ๆ ในชุมชนคลองเตย

ค่ายอาสาพัฒนาชนบทของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีค่ายอาสาพัฒนาชนบทมากมาย ค่ายอาสาพัฒนาชนบทหมายถึง ค่ายที่นิสิตจัดสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาชนบท เป็นกิจกรรมของนิสิตรวมทุกคนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และค่ายอาสาของนิสิตคณะต่าง ๆ แต่ละค่ายมีความเป็นมาแตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษา 3 ค่าย เป็นค่ายรวมนิสิตทุกคณะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

1.1 โครงการค่ายรวมจุฬฯอาสาพัฒนาชนบท

โครงการค่ายรวมจุฬฯอาสาพัฒนาชนบทเป็นโครงการค่ายในนามของชมรมค่ายอาสาสมัครหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เนื่องจากหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบด้วยนิสิตจากคณะต่าง ๆ มีความประสงค์ที่จะใช้เวลาว่างในช่วงปิดภาคการศึกษา เพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม และเห็นว่าค่ายอาสาเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นิสิตรู้จักการทำงานเป็นหมู่คณะ ทั้งยังเป็นโอกาสที่จะได้นำความรู้ที่เรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยนิสิตจะเข้าไปส่งเสริมการรวมกลุ่มของชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง และเข้าไปเรียนรู้วิถีชีวิตในชนบทเพื่อจะได้เป็นแรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาสังคมต่อไป

หลักการและเหตุผลของโครงการค่ายรวมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพัฒนาชนบท ครั้งที่ 27 ปีการศึกษา 2551 กล่าวถึง การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นให้นิสิตได้รับการพัฒนาเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เพียบพร้อม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และสังคม ชมรมค่ายอาสาสมัครหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นว่าค่ายอาสาสมัครเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและตอบสนองของความต้องการดังกล่าวได้ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคมชนบทที่เรียบง่ายและพอเพียง เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้นิสิตรู้สำนึกรักในแผ่นดินไทย อันเป็นแผ่นดินของทุกคนที่ควรรักษาและพัฒนาให้เจริญสืบต่อไป

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อให้นิสิตนำความรู้ ความสามารถที่ได้เล่าเรียนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมของค่าย
2. เพื่อปลูกฝังให้นิสิตมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ และรู้จักปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
3. เพื่อให้นิสิตและชาวบ้านเกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี องค์ความรู้ ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตกับชาวบ้าน
4. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นิสิตใช้เวลาว่างช่วงปิดภาคเรียนทำประโยชน์ให้กับสังคม
5. เพื่อให้ชุมชนได้มีการพัฒนาและเกิดการรวมกลุ่มเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป

วิธีการดำเนินงาน

(1) ช่วงเตรียมงาน

(1.1) การเตรียมนโยบายของผู้อำนวยการค่าย

เนื่องจากชมรมค่ายอาสาสมัครหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ใช้วิธีการเลือกตั้งทั่วไปในการคัดเลือกผู้อำนวยการค่าย ดังนั้นผู้ที่ลงสมัครผู้อำนวยการค่ายจึงต้องตอบคำถามเกี่ยวกับปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในอดีตตลอดจนเสนอแนวทางการทำค่าย ซึ่งสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้ มุ่งเน้นการสร้างระเบียบวินัยพื้นฐานที่คนส่วนใหญ่มักมองข้ามไป เช่น การตรงต่อเวลา การเคารพในกฎและข้อควรปฏิบัติของค่าย ตลอดจนเสริมสร้างสภาวะความเป็นผู้นำและปลูกฝังการเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มุ่งเน้นการสร้างระบบงาน โดยเน้นให้เกิดการวางแผนร่วมกันภายในโครง เกิดการกระจายงานอย่างทั่วถึงภายในโครง ตลอดจนสามารถเป็นแบบอย่างผู้ปฏิบัติงานที่ดีให้แก่ชาวค่ายได้

(1.2) การเตรียมคณะกรรมการค่าย

ใช้การเปิดรับสมัครสมาชิกชมรมค่ายอาสาสมัครหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีความสนใจที่จะทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการค่าย โดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับโครงหรือฝ่าย ประกอบกับการทำงานร่วมกับผู้ที่อยู่ในโครงหรือฝ่ายเดียวกัน

ผู้อำนวยการค่ายทำหน้าที่ร่วมกับประธานชมรมฯ ในการสัมภาษณ์คณะกรรมการค่าย โดยจะชี้แจงวัตถุประสงค์ นโยบายและแนวทางการทำค่าย ตลอดจนนำปัญหาในอดีตมาบอกกล่าวเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำค่าย จากนั้นนำข้อมูลที่สัมภาษณ์มาเข้าที่ประชุมรวมเพื่อคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานเป็นคณะกรรมการค่าย การดำเนินงานจึงมีความล่าช้าแต่ทำให้ได้ผู้ปฏิบัติงานที่มีความเหมาะสมกับงานอย่างแท้จริง

(1.3) การประชุมคณะกรรมการค่าย

ในการประชุมเพื่อเตรียมงานนั้น มีผู้อำนวยการค่ายเป็นประธานในที่ประชุม โดยจัดให้มีการประชุมวิสามัญทั้งหมด 8 ครั้ง เพื่อกำหนดแนวทางการทำค่าย การปรับปรุงรูปแบบการทำค่าย และการคัดเลือกคณะกรรมการค่าย

(1.4) การสำรวจค่าย

ทางชมรมได้มีกระบวนการในการเลือกพื้นที่ออกค่าย ซึ่งพิจารณาโดยการให้สมาชิกชมรมฯ นำเสนอพื้นที่ ลักษณะของจังหวัดต่าง ๆ ในที่ประชุมเพื่อทำการคัดเลือก จึงได้ข้อสรุปว่าจะทำการสำรวจพื้นที่ออกค่าย ณ จังหวัดแพร่ จากนั้นจึงทำการเก็บข้อมูลเบื้องต้นในแต่ละอำเภอ เพื่อหาพื้นที่ที่เหมาะสม จากการสอบถามพัฒนากรจังหวัด อำเภอวังชิ้นมีความเหมาะสมในการออกค่าย หาข้อมูลเกี่ยวกับตำบลและหมู่บ้านภายในอำเภอวังชิ้น พบว่าหมู่บ้านแม่แฮดมีความต้องการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมของค่าย จึงเลือกหมู่บ้านแม่แฮดให้เป็นหมู่บ้านที่จะสำรวจและเป็นเป้าหมายในการทำค่าย

(2) ช่วงปฏิบัติงาน

การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ครึ่งค่ายแรก (9-13 มีนาคม 2552) และครึ่งค่ายหลัง (15-19 มีนาคม 2552) ซึ่งรูปแบบการปฏิบัติงานในแต่ละวันเป็นการเวียนโครงทั้งหมด 5 โครง ได้แก่ โครงงาน โครงอาสาพัฒนาชุมชน โครงเด็กและเยาวชน โครงสวัสดิการและการพยาบาล และโครงสัมพันธ์ชุมชน โดยแบ่งชาวค่ายออกเป็น 10 กลุ่ม กลุ่ม ก 5 กลุ่ม และกลุ่ม ข 5 กลุ่ม ซึ่งการปฏิบัติงานในแต่ละวันทุกโครงจะมีกลุ่ม ก และ ข อย่างละกลุ่ม โดยสลับกันเวียนโครงมีกำหนดการในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน ดังนี้

- 04.00 น. โครงสร้างสถิติและการพยาบาลประกอบอาหารเช้า
- 06.00 น. ชาวค่ายตื่นนอนและออกกำลังกาย
- 07.00 น. รับประทานอาหารเช้า
- 08.00 น. เวียนโครงช่วงเช้า
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 น. เวียนโครงช่วงบ่าย
- 16.00 น. พักผ่อนและทำภารกิจส่วนตัว
- 18.00 น. รับประทานอาหารเย็น
- 20.00 น. ประชุมสรุปกิจกรรม
- 22.00 น. เข้านอน

สำหรับการประชุมสรุปกิจกรรมประจำวัน เป็นการประชุมรวมชาวค่ายทุกคนโดยมีผู้อำนวยการค่ายเป็นผู้ดำเนินการประชุม ขั้นตอนการประชุมมีดังนี้

1. ร้องเพลงประจำค่าย และร้องเพลงค่าย
2. เชื้อเชื้อสมาชิกค่าย
3. สรุปกิจกรรมประจำวันของแต่ละโครง
4. ผู้อำนวยการค่ายชี้แจงเรื่องต่างๆให้ทราบ
5. สวดมนต์ไหว้พระ
6. ประชุมโครงและชี้แจงการปฏิบัติงานในวันต่อไปโดยหัวหน้าโครง

ลักษณะการปฏิบัติงาน

1. โครงงาน

สร้างห้องสุขาขนาด 6x12 ตารางเมตร โดยการพิจารณาจากความจำเป็นของโรงเรียนและชุมชนเป็นหลัก ทั้งยังเป็นการนำประสบการณ์ของชาวบ้านในการก่อสร้างมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้นิสิตได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งสองฝ่าย

รูปภาพ 2.1 โครงการงาน

2. โครงสร้างสัมพันธ์ชุมชน

ทำกิจกรรมร่วมกันกับชุมชน เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมอันดีต่อกัน ตลอดจนพบปะพูดคุยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของค่ายให้กับชาวบ้านทราบเป็นระยะ เรียนรู้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้มีประสบการณ์ในชุมชน

รูปภาพ 2.2 โครงสร้างสัมพันธ์ชุมชน

3. โครงสร้างสวัสดิการและพยาบาล

ประกอบอาหารสำหรับชาวบ้าน โดยสมาชิกในค่ายช่วยกัน เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักประยุกต์สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และเห็นความสำคัญของอาหารแต่ละมื้อ นอกจากนี้ช่วยกันดูแลความสะอาดเรียบร้อยบริเวณที่พักอาศัย ตลอดจนดูแลการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ชาวบ้าน

รูปภาพ 2.3 โครงสวัสดิการและพยาบาล

4. โครงอาสาพัฒนา

ปรับปรุงบริเวณโรงเรียนและชุมชนเพื่อทำให้สภาพแวดล้อมโดยรวมเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้และที่อยู่อาศัย ทั้งยังเป็นการฝึกฝนให้นิสิต ได้ร่วมกันคิดและสร้างสรรค์โดยนำความรู้ในแต่ละสาขาวิชามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมของค่าย

รูปภาพ 2.4 โครงอาสาพัฒนา

5. โครงเด็กและเยาวชน

ส่งเสริมและพัฒนาเด็กในชุมชน ผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชาวค่ายช่วยกันจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ ศิลปะ และวิชาความรู้ โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้รับความรู้ใหม่ ๆ และการปลูกฝังทางด้านคุณธรรมจริยธรรม

รูปภาพ 2.5 โครงการเด็กและเยาวชน

1.2 โครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาฯ ชนบท

โครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาฯ ชนบท หรือค่ายหน่วยฯ จุฬาฯ-ชนบท เป็นโครงการค่ายอาสาของกลุ่มนิสิตจุฬาฯชนบท หน่วยจุฬาฯ-ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลักการและเหตุผลของโครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาฯ-ชนบท ครั้งที่ 20 ปีการศึกษา 2551 ตามที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีโครงการรับนิสิตที่ขาดแคลนทุนทรัพย์จากชนบท โดยให้ทุนการศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมจำนวนมาก แต่เนื่องจากระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัย จะมุ่งเน้นการศึกษาในห้องเรียนมากกว่าที่จะเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง และนิสิตโครงการจุฬาฯ-ชนบทนี้จะเป็นกำลังสำคัญในการกระจายบุคลากรและการพัฒนาเข้าสู่สังคมชนบท

ค่ายอาสาพัฒนาจุฬาฯ-ชนบท ได้จัดขึ้นมาแล้วรวมทั้งสิ้น 19 ครั้ง โดยได้รับผลตอบแทนเป็นอย่างดี จากการรวมตัวกันเพื่อศึกษาปัญหาที่แท้จริงของชีวิตในชนบท ซึ่งนิสิตจะต้องเรียนรู้และตระหนักถึงความจริงเหล่านี้ เพื่อการรับใช้ชนบทในวิถีทางที่ถูกต้อง ทั้งยังเป็นการฝึกฝนให้นิสิตได้ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจที่ได้เรียนมาเพื่อกระตุ้นให้บุคคลในสังคมชนบท รวมทั้งนิสิตในโครงการจุฬาฯ-ชนบท ได้มีแนวทางในการพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อสร้างถาวรวัตถุในส่วนที่ชุมชนนั้นยังขาดแคลนและมีความต้องการเพื่อใช้ในการสร้างคุณประโยชน์ต่อชุมชน
2. เพื่อให้นิสิตที่เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสฝึกฝนการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน

3. เพื่อเป็นการศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างนิสิตกับชาวบ้านในเรื่องการทำงานด้านโครงสร้าง

4. เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้นิสิตได้รู้จักการเสียสละและการทำงานรับใช้สังคม

วิธีการดำเนินงาน

(1) ช่วงเตรียมงาน

(1.1) การเตรียมนโยบายของประธานค่าย

ค่ายอาสาพัฒนาสุขภาพ-ชนบทมีความแตกต่างจากค่ายอื่นในการเลือกประธานค่าย ได้ใช้วิธีการเลือกตั้งทั่วไปในการคัดเลือกประธานค่ายในระหว่างการออกค่าย ดังนั้นผู้ที่เป็นประธานค่ายจึงต้องไปค่าย และผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต้องแสดงความพร้อมในการทำงาน ซึ่งเป็นน้องปี 2 ส่วนใหญ่เป็นนิสิตหัวหน้าโครงการสร้าง เนื่องจากเป็นงานที่ต้องมีความรับผิดชอบและทำงานหนักมากที่สุด ซึ่งมีแววมุดตั้งแต่เรียนชั้นปีที่ 1 ได้รับการสอนงานจากการเป็น sub head ที่ค่ายนี้มีการเสนอชื่อนิสิตอาสาสมัครหญิงด้วย แต่ตัวนิสิตเองรวมทั้งนิสิตหลายคนยังมีความคิดว่า ประธานค่ายเป็นนิสิตหญิงยังไม่เหมาะสมนักในลักษณะงานที่ทำ

(1.2) การเตรียมคณะกรรมการค่าย

ค่ายอาสาพัฒนาสุขภาพ-ชนบท มีการเตรียมคณะกรรมการค่ายตั้งแต่ในค่ายโดยให้รุ่นน้องปี 1 มาศึกษางานจากรุ่นพี่ โดยการเป็น sub head ดูงานจากรุ่นพี่ ปี 2 เพื่อให้ปีต่อไปจะให้ขึ้นมาเป็นหัวหน้าโครงการอย่างเต็มตัว พี่ปี 2 จะคอยชี้แนะหรือสอนงานน้อง โดยมีพี่ปี 3 คอยดูแลงานเป็นฝ่ายอำนวยการ ได้แก่ ประธานค่ายหน่วย รองประธานค่ายหน่วย เลขานุการ และมีพี่ปี 4 และพี่ปีสูง (ชั้นปีที่ 4 ขึ้นไป) มาดูแลน้อง ๆ อีกทีครั้งนี้ด้วย เป็นการสอนงานก่อนที่จะเป็นคณะกรรมการในค่ายต่อไป โดยพิจารณาตามความเหมาะสมกับโครงหรือคณะที่นิสิตอาสาสมัครศึกษาอยู่

(1.3) การประชุมคณะกรรมการค่าย

ในการประชุมเพื่อเตรียมงานนั้น มีประธานค่ายเป็นประธานในที่ประชุม เพื่อกำหนดแนวทางการทำค่าย การดำเนินการระหว่างปี เป็นระยะการเตรียมการต่าง ๆ ทั้งในด้านการเขียนใบโครงการและขออนุมัติการจัดกิจกรรมจากองค์การบริหารสโมสรนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และติดต่อประสานงานกับพื้นที่ที่จะออกค่าย การประสานงานกับหน่วยงานของเอกชนและราชการโดยมีการแบ่งการดำเนินการเป็นฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

ฝ่ายหาทุน ตั้งกล่องรับบริจาคสมทบทุนจากนิสิตหอพักจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและตามคณะต่าง ๆ รวมทั้งยังมีการร้องเพลงเปิดหมวกหาทุนตามสถานที่ต่าง ๆ ทั่ว กทม. ติดต่อและทำหนังสือของบประมาณจากบริษัทเอกชน มูลนิธิ พี่เก่า และหน่วยงานต่าง ๆ

ฝ่ายประสานงาน ติดต่อประสานงานกับทางพื้นที่ที่จะออกค่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ใน จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ติดต่อยานพาหนะทั้งรถไฟและรถที่จะเดินทางเข้าหมู่บ้าน

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ จัดการด้านการประชาสัมพันธ์ให้ข่าวสารต่าง ๆ กับชาวค่ายถึงความคืบหน้าและปัญหาของการดำเนินงานเพื่อช่วยกันเสนอข้อแก้ไข รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์รับสมัครสมาชิกที่จะเข้าร่วมโครงการ

ฝ่ายพัสดุ ตรวจสอบวัสดุค่ายทั้งซ่อมแซมและจัดหาเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดตลอดจนดูแลเก็บรวบรวม และตรวจเช็ควัสดุทุกอย่างของค่าย

(1.4) การสำรวจค่าย

สมาชิกทุกคนหาข้อมูลเพื่อเสนอพื้นที่ที่เหมาะสมในการออกค่ายและเสนอพื้นที่ในการออกค่ายโดยมุ่งเน้นชุมชนที่มีความต้องการด้านสาธารณประโยชน์ เช่น อาคารเรียน ศาลากลางบ้าน ห้องสมุด โรงอาหาร อาคารเอนกประสงค์ และความต้องการของพื้นที่ และนิสิตสามารถนำความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสม เมื่อมีการเสนอพื้นที่แล้วหลังจากนั้นก็จะจัดตัวแทนไปสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล แล้วนำข้อมูลนั้นมานำเสนอในที่ประชุมเพื่อลงคะแนนเลือกพื้นที่ในการออกค่าย

นิสิตโครงการจุฬาฯ ชนบท ชั้นปีที่ 1 ที่กำลังจะขึ้นปี 2 มีจำนวน 144 คน ต้องแบ่งหน้าที่กันไปทำงานในส่วนที่รับผิดชอบหลายอย่าง ได้แก่ การรับน้องหน่วย คือ นิสิตทุนจุฬาฯ ชนบท ที่เข้ามาใหม่ ในปีการศึกษา 2552 มีการปรับระดับ เพื่อเสริมพื้นฐานให้กับน้อง ๆ นิสิตชั้นปีที่ 1 ส่วนหนึ่งมาช่วยทำค่ายเพื่อเรียนรู้งานและเพื่อสืบสานงานค่ายต่อไป ซึ่งค่ายจะจัดขึ้นทุกสิ้นปีการศึกษา ในเดือนมีนาคมของแต่ละปี ก่อนออกค่ายจะมีการทำค่ายแนะแนวที่จังหวัดใกล้เคียงก่อน ได้แก่ จังหวัดพะเยา เป็นค่ายแนะแนวการศึกษาต่อให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นิสิตอาสาสมัครต้องเลือกสถานที่ด้วย โดยการคัดเลือกภาคก่อน เป็นภาคเหนือ โดยดูจากการกระจายของสถานที่ทำค่ายในครั้งที่ผ่านๆ มา แล้วจึงเลือกจังหวัด ได้จังหวัดลำปาง และจึงลงในระดับอำเภอ ศึกษาข้อมูลจากทางอำเภอ และลงระดับหมู่บ้าน ตามลำดับ โดยมีการสำรวจสถานที่ 2 ครั้ง

(2) ช่วงปฏิบัติงาน

รูปแบบการปฏิบัติงานในแต่ละวันเป็นการเวียนโครงทั้งหมด 6 โครง ได้แก่ โครงงานสร้างโครงพัฒนาชุมชน โครงสอน โครงสวัสดิการ โครงสัมพันธ์ชุมชน และโครงสาธารณสุข โดยการเวียนโครงจะแบ่งชาวค่ายออกเป็น 6 กลุ่ม การปฏิบัติงานในแต่ละโครงจะมีชาวค่ายจำนวนมากน้อย แตกต่างกันไปตามลักษณะของงาน มีกำหนดการในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน ดังนี้

06.00	ตื่นนอน
06.00 -06.30	ล้างหน้าแปรงฟัน
06.30 -07.00	เสียงตามสาย
07.00 -08.00	รับประทานอาหารเช้า
09.00 -12.00	กิจกรรมทำงานตามแต่ละโครง
12.00 -13.00	รับประทานอาหารเช้า
13.00 -16.00	กิจกรรมทำงานตามแต่ละโครง
16.00 -17.30	อาบน้ำ
17.30 -18.30	รับประทานอาหารเช้า
19.00 -20.30	ประชุม
20.30 -22.00	กิจกรรมฝ่ายสัมพันธ์ชาวค่าย

สำหรับการประชุมสรุปกิจกรรมประจำวัน เป็นการประชุมชาวค่ายทุกคนโดยมีประธานค่ายเป็นผู้ดำเนินการประชุม ขั้นตอนการประชุมมีดังนี้

1. ร้องเพลงประจำค่าย และร้องเพลงค่าย
2. เช็คชื่อสมาชิกค่าย
3. สรุปกิจกรรมประจำวันของแต่ละโครงและหัวหน้าโครงชี้แจงการปฏิบัติงานในวันต่อไป
4. ประธานค่ายชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ให้ทราบ

บรรยากาศการประชุมสรุปงานในแต่ละวัน

ลักษณะการปฏิบัติงาน

1. โครงการสร้าง

เป็นการสร้างสิ่งปลูกสร้างถาวรวัตถุเพื่อประโยชน์สูงสุดของหมู่บ้านและสถานที่ในการทำ ค่าย และเป็นความต้องการของผู้อยู่อาศัยหรือชาวบ้านอย่างแท้จริงโดยไม่เน้นการเชี่ยวชาญหรือ ความชำนาญของชาวค่ายแต่อย่างใด เพราะแรงงานส่วนใหญ่ที่ใช้ในการทำค่ายมาจากการร่วมลง มือกัน ระหว่างชาวค่ายและชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านรู้สึกรักและหวงแหนในทรัพย์สินสมบัติที่เกิดจาก การลงมือของตนเอง เช่น ถังรองรับและเก็บน้ำฝน อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาคารเรียน หรือ อาคารห้องสมุดให้โรงเรียน อาคารศาลาอเนกประสงค์ให้หมู่บ้าน ถนนภายในหมู่บ้าน เป็นต้น

รูปภาพ 2.6 โครงสร้าง: การก่อสร้างอาคารโรงอาหารขนาด 5×16 เมตร

2. โครงการสัมพันธ์ชาวบ้าน

เป็นโครงการที่ศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรมประเพณี ความ เชื้อต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อการปรับตัวเข้าเป็นส่วนให้กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวระหว่างชาวบ้าน และชาวค่าย อันจะนำมาซึ่งการร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ โครงการดังกล่าว ยังเป็นการเรียนรู้ถึงปัญหาสังคมที่ชาวบ้านกำลังประสบอยู่ และร่วมทำการแก้ อย่างมีระบบตามที่ได้ร่ำเรียนมา และมีการสอดแทรกความคิดในการที่จะนำมาซึ่งค่านิยมในการ เรียนต่อในระดับสูงอีกด้วย การไปสัมพันธ์กับชาวบ้านนั้น เปรียบเสมือนหนึ่งว่าได้เป็นชาวบ้านคน หนึ่งของหมู่บ้าน กินอย่างชาวบ้าน อยู่อย่างชาวบ้าน ประพฤติปฏิบัติอย่างชาวบ้าน

3. โครงการสวัสดิการ

เป็นโครงการที่เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพ อาหารการกิน ชีวิตความเป็นอยู่ภายในค่าย การดำเนินงานสำหรับโครงการสวัสดิการนั้นงานหลักคือ การทำอาหารที่ถูกสุขอนามัย การให้น้ำดื่มที่สะอาด การให้น้ำอุปโภคที่สะอาดเพียงพอตามอัตภาพ ตลอดจนการรักษาอาการเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นภายในค่าย สำหรับชาวค่ายและชาวบ้านเป็นบางส่วน นอกจากนี้แล้ว โครงการสวัสดิการยังเป็นการเรียนรู้การใช้ชีวิตที่แตกต่างจากเมืองหลวง

4. โครงการแนะแนวการศึกษาต่อ

โครงการนี้เป็นการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาต่อของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย บริเวณที่ใกล้เคียงกับสถานที่ทำค่าย ลักษณะกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อนั้นจะเป็นการนำเด็กนักเรียน โดยตัวแทนของแต่ละโรงเรียนมาทำการเข้าค่าย ณ โรงเรียนเจ้าภาพ ภายในกิจกรรมแนะแนวจะมีการให้ความรู้ที่เป็นข้อมูลที่ทันสมัยและเป็นการแนะนำเทคนิคในการเรียนหนังสือที่มีความสุข การแนะนำแนวทางในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น นอกจากนี้แล้วกิจกรรมแนะแนวยังเป็นกิจกรรมที่นำไปสู่การสร้างความเป็นพี่เป็นน้องกันขึ้น อันจะนำมาซึ่งการพึ่งพาอาศัยกันในอนาคตอีกด้วย

กิจกรรมแนะแนวการศึกษาให้กับน้องๆ บ้านขวัญศิริ

5. โครงการสอนหนังสือเด็กนักเรียน

เป็นโครงการที่เข้าไปช่วยแบ่งเบาภาระของอาจารย์ที่ทำการสอนของโรงเรียนในระดับประถมศึกษา ในบทเรียนที่มีอยู่และการเล่นเกมต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับเด็ก อันจะนำไปสู่การชักจูงผู้ใหญ่มาทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการจัดทำสื่อการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กนักเรียนอีกด้วย โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่หาได้ในท้องถิ่นนั้น

สอนการใช้ยาสามัญประจำบ้าน

สอนการล้างมือ อย่างถูกวิธี

6. โครงการสาธารณสุข

เป็นโครงการที่เกี่ยวกับการให้การรักษาและการส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดีของชาวบ้าน เช่น การรู้จักให้ความสำคัญของคุณภาพ การใช้ยาที่ถูกต้อง การให้ความรู้ทางด้านทันตกรรม การส่งเสริมและรณรงค์ให้ชาวบ้านให้ความสำคัญต่ออาหารการกินที่สะอาด ถูกสุขอนามัย ตลอดจนการรู้จักการใช้ยาที่เป็นอาหารท้องถิ่น และการใช้ยารักษาโรคที่มาจากสมุนไพรแทนการใช้ยาปฏิชีวนะ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วโครงการสาธารณสุข ยังมีการตรวจพยาธิบริการให้กับชาวบ้านและชาวค่าย โดยไม่คิดมูลค่าและยังมีการจ่ายยาสำหรับผู้ที่มีพยาธิด้วย

กิจกรรมการแสดงละครสาธารณสุข

กิจกรรมการออกหน่วยตรวจสุขภาพ

1.3 โครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา

โครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา หรือ ค่ายชาวเขา เป็นโครงการหนึ่งของชมรมค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา มีชื่อค่ายว่า ค่ายนักเดินทางใต้แสงดาว

หลักการและเหตุผลของโครงการค่ายนักเดินทางใต้แสงดาว ปีการศึกษา 2551 กล่าวถึงในปัจจุบันแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไปมาก แต่ความเจริญกลับกระจุกตัวอยู่เพียงแค่นในเมืองใหญ่ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำอย่างมากระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้คนในชนบทจำนวนมากยังขาดความรู้และโอกาสต่าง ๆ สำหรับการพัฒนาพื้นที่ของตน โดยเฉพาะชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในบริเวณป่าเขาที่ยากแก่การเข้าถึงยิ่งทำให้พวกเขาได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าน้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ แต่พวกเขาก็ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยการพึ่งพาตนเองและธรรมชาติ ชมรมค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขาจึงมีความประสงค์ให้ทั้งสมาชิกชมรมฯและนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ที่มีโอกาสที่ดีในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษา และได้อยู่ใกล้ศูนย์กลางความเจริญมากกว่าผู้คนอีกมากมาย ได้หันมาศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อและปัญหา ของชาวไทยภูเขาที่ด้อยการพัฒนามากว่าเหล่านี้ เพื่อที่จะได้เข้าใจในรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่าง รวมทั้งช่วยหาทางแก้ไขปัญหาและเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับให้ทุกคนตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำของสังคมและมีจิตสำนึกอันดีต่อเพื่อนมนุษย์ และยังมีแนวคิดที่จะนำความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น วิชาเรียนพื้นฐาน สาธารณสุข ยาเสพติด งานประดิษฐ์ สิทธิพื้นฐานของประชาชนไทย รวมทั้งนำวัสดุสิ่งของอำนวยความสะดวกและมีประโยชน์นำไปเผยแพร่และมอบให้กับชาวไทยภูเขาเพื่อพัฒนาให้พวกเขามีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้นทั้งด้านจิตใจและวัตถุ

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพของนิสิตโดยการใช้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อผู้อื่นในทางที่ถูกต้อง ทั้งการสอนหนังสือและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. เพื่อให้นิสิตตระหนักถึงความสำคัญของโอกาสทางการศึกษาและด้านอื่น ๆ ที่นิสิตมีมากกว่าเด็กชาวไทยภูเขาและให้นิสิตเกิดแรงบันดาลใจในการทำสิ่งดี ๆ ให้แก่ชาวไทยภูเขาและทำสิ่งที่ดีตอบแทนสังคม
3. เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้การใช้ชีวิต การฝึกทักษะการแก้ปัญหาและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. เพื่อให้นิสิตได้รับรู้ปัญหาที่ชาวไทยภูเขากำลังเผชิญในหลาย ๆ ด้านและสามารถวิเคราะห์หาวิธีแก้ปัญหา

วิธีการดำเนินงาน

(1) ช่วงเตรียมงาน

(1.1) การเตรียมนโยบายของประธานค่าย

ค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขามีความแตกต่างจากค่ายอื่น ประธานค่ายเป็นนิสิตหญิง ด้วยลักษณะของค่ายที่แตกต่าง ใช้วิธีการเลือกตั้งทั่วไปในการคัดเลือกประธานค่าย

(1.2) การเตรียมคณะกรรมการค่าย

พิจารณาตามความเหมาะสมและความสมัครใจ เป็นลักษณะของการช่วยเหลือกันในการทำงาน เนื่องจากจำนวนสมาชิกที่น้อย กำหนดวัตถุประสงค์ของค่าย รวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการทำค่ายจากหนังสือเก่าในชมรม อินเทอร์เน็ต

(1.3) การประชุมคณะกรรมการค่าย

ในการประชุมเพื่อเตรียมงานนั้น มีประธานค่ายเป็นประธานในที่ประชุม เพื่อกำหนดแนวทางการทำค่าย มีความแตกต่างจากค่ายอื่น ๆ ตรงที่ชื่อค่ายจะมีการเปลี่ยนแปลงไป ค่ายนี้มีชื่อค่ายว่า ค่ายนักเดินทางใต้แสงดาว ซึ่งพบว่าชื่อค่ายเป็นส่วนหนึ่งในการเลือกไปค่ายของนิสิตอาสาสมัครด้วย ประชาสัมพันธ์ค่าย รับสมัครผู้เข้าร่วมและประชุมความคืบหน้าของกิจกรรม

(1.4) การสำรวจค่าย

ข้อจำกัดของค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา คือ การทำค่ายในพื้นที่ของชาวไทยภูเขาเท่านั้น สมาชิกค่ายช่วยกันหาข้อมูลเพื่อเสนอพื้นที่ที่เหมาะสมในการออกค่ายและเสนอพื้นที่ในการออกค่าย เมื่อมีการเสนอพื้นที่แล้วหลังจากนั้นก็จัดตัวแทนไปสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล แล้วนำข้อมูลนั้นมานำเสนอในที่ประชุมเพื่อลงคะแนนเลือกพื้นที่ในการออกค่าย ได้พื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

(2) ช่วงปฏิบัติงาน

รูปแบบการปฏิบัติงานในแต่ละวันจะมีการแบ่งชาวค่ายไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ควบคู่กันไปด้วยขณะที่มีกิจกรรมการสอน มีกำหนดการในการปฏิบัติงานในแต่ละวัน ดังนี้

06.00	ตื่นนอน
06.30 -07.30	ชาวค่ายทำกิจกรรมออกประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน
07.30 -08.30	รับประทานอาหารเช้า เตรียมกิจกรรม
08.30 -09.30	เรียกรวมน้อง ๆ ชาวเขามาเคารพธงชาติ สวดมนต์ และออกกำลังกาย
09.30 -10.30	เรียนวิชาภาษาไทย
10.30 -11.00	พักรับประทานของว่าง
11.00 -12.00	เรียนวิชา ศิลปะ สังคม ดนตรี ฯลฯ โดยผลัดเปลี่ยนตามความเหมาะสม

- 12:00 –13.30 พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13:30 -14:30 เรียนวิชาคณิตศาสตร์
- 14:30 -15:30 เรียนวิชาภาษาอังกฤษ
- 15:30 -16:30 แบ่งเป็น 3 กลุ่มกิจกรรม กลุ่มแรกเป็นการสอนงานประดิษฐ์น้อง ๆ อีก
กลุ่มเป็นการสอนอาชีพเด็กโต และกลุ่มสุดท้ายเป็นการสอนผู้ใหญ่
- 16:30 -17:30 ชาวค่ายทำกิจกรรมออกประชาสัมพันธ์ในหมู่บ้าน
- 17:30 -18:30 กลับถึงที่พัก / รับประทานอาหารเย็น / ทำธุระส่วนตัว
- 18:30 -20:30 กิจกรรมสรุปงานในแต่ละวัน
- 20:30- 23:00 กิจกรรมสัมพันธ์ชาวค่าย

สำหรับการประชุมสรุปกิจกรรมประจำวัน เป็นการประชุมชาวค่ายทุกคนโดยมีประธาน
ค่ายเป็นผู้ดำเนินการประชุม ขั้นตอนการประชุมมีดังนี้

1. ร้องเพลงประจำค่าย และร้องเพลงค่าย
2. เช็คชื่อสมาชิกค่าย
3. สรุปกิจกรรมประจำวันของแต่ละโครง
4. ประธานค่ายชี้แจงเรื่องต่างๆให้ทราบ
5. ชี้แจงการปฏิบัติงานในวันต่อไปโดยหัวหน้าโครง

ลักษณะการปฏิบัติงาน

1. โครงสอน

สอนเนื้อหาวิชาผ่านสื่อ เช่น โปสเตอร์ ของเล่นเสริมทักษะ และใช้เกมช่วยในการสอน
เพื่อให้เข้าใจมากขึ้น เช่น การทดลองวิทยาศาสตร์

2. โครงการเพื่อประโยชน์

ทำแปลงเกษตรเพื่อปลูกผักสวนครัวสำหรับทำอาหารกลางวันของน้อง และให้ตรงตามความต้องการและความเหมาะสมของหมู่บ้านและให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยคำนึงถึง สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและความสามารถในการช่วยเหลือ

3. โครงการศึกษาวิถีชีวิตชาวไทยภูเขา

ในตอนเช้า และตอนเย็นของทุกวัน ชาวค่ายจะไปพูดคุยกับชาวบ้านในหมู่บ้านเพื่อศึกษาวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณี โดยจะกำหนดหัวข้อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละวัน

4. โครงการเด็ก

เป็นการสอนการประดิษฐ์และเล่นกับน้องหลังจากมีการเรียนการสอนทุกวัน เช่น จะนำไม้ไผ่หรืออุปกรณ์ที่หาได้ในหมู่บ้านมาประดิษฐ์เป็นของเล่นให้น้อง ๆ

5. โครงการผู้ใหญ่

เป็นการสอนให้ผู้ใหญ่ทราบและตระหนักถึงสิทธิพื้นฐานของตนในฐานะประชาชนไทย เช่น การสอนเรื่องการแจ้งเกิดแจ้งตาย

6. โครงการอาชีพ

เป็นการสอนงานประดิษฐ์ง่าย ๆ ที่สามารถประดิษฐ์และนำไปขายเพื่อเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง เช่น การสอนให้นำผ้าที่ชาวบ้านทอได้มาดัดแปลงประดิษฐ์เป็นกระเป๋าเพื่อเพิ่มมูลค่า

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบโครงการค่ายอาสา

จากโครงการอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้ง 3 โครงการที่นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบลักษณะของโครงการค่ายอาสา ในมิติของหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ รูปแบบของกิจกรรม ดังปรากฏในรายละเอียดในตารางที่ 2.1

ตาราง 2.1 หลักการและเหตุผลของโครงการ

ค่าย	หลักการและเหตุผล
1	<p>การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามุ่งเน้นให้นิสิตได้รับการพัฒนาเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เพียบพร้อม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ คุณธรรม และสังคม ชมรมค่ายอาสาสมัครหอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นว่าค่ายอาสาสมัครเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและตอบสนองความต้องการดังกล่าวได้ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้นิสิตได้เรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของสังคมชนบทที่เรียบง่ายและพอเพียง เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้รับดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบัน ทั้งยังเป็นการปลูกฝังให้นิสิตรู้สำนึกรักในแผ่นดินไทย อันเป็นแผ่นดินของทุกคนที่ควรรักษาและพัฒนาให้เจริญสืบต่อไป</p>
2	<p>ตามที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีโครงการรับนิสิตที่ขาดแคลนทุนทรัพย์จากชนบท โดยให้ทุนการศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้ผลิตบัณฑิตออกไปรับใช้สังคมจำนวนมาก แต่เนื่องจากระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัย จะมุ่งเน้นการศึกษาในห้องเรียนมากกว่าที่จะเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์จากการปฏิบัติงานจริง และนิสิตโครงการจุฬาฯ-ชนบทนี้จะเป็นกำลังสำคัญในการกระจายบุคลากรและการพัฒนาเข้าสู่สังคมชนบท</p> <p>ค่ายอาสาพัฒนาจุฬาฯ-ชนบท ได้จัดขึ้นมาแล้วรวมทั้งสิ้น 19 ครั้ง โดยได้รับผลตอบแทนเป็นอย่างดี จากการรวมตัวกันเพื่อศึกษาปัญหาที่แท้จริงของชีวิตในชนบท ซึ่งนิสิตจะต้องเรียนรู้และตระหนักถึงความจริงเหล่านี้ เพื่อการรับใช้ชนบทในวิถีทางที่ถูกต้อง ทั้งยังเป็นการฝึกฝนให้นิสิตได้ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจที่ได้เรียนมาเพื่อกระตุ้นให้บุคคลในสังคมชนบท รวมทั้งนิสิตในโครงการจุฬาฯ-ชนบท ได้มีแนวทางในการพัฒนาตนเองและสังคมต่อไป</p>
3	<p>ในปัจจุบันแม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาในด้านต่างๆไปมาก แต่ความเจริญกลับกระจุกตัวอยู่เพียงแคในเมืองใหญ่ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำอย่างมากระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้คนในชนบทจำนวนมากยังขาดความรู้และโอกาสต่างๆ สำหรับการพัฒนาพื้นที่ของตน โดยเฉพาะชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในบริเวณป่าเขาที่ยากแก่การเข้าถึงยิ่งทำให้พวกเขาได้รับการพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าน้อยกว่าบริเวณอื่น ๆ แต่พวกเขาก็ยังสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยการพึ่งพาตนเองและธรรมชาติ ชมรมค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขาจึงมีความประสงค์ให้ทั้งสมาชิกชมรมฯและนิสิตจุฬาฯคนอื่นๆ ผู้ที่มีโอกาสที่ดีในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการศึกษาและได้อยู่ใกล้ศูนย์กลางความเจริญมากกว่าผู้คนที่อีกมากมาย ได้หันมาศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความเชื่อและปัญหา ของชาวไทยภูเขาที่ด้อยกว่าเหล่านี้เพื่อที่จะได้เข้าใจในรูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่าง รวมทั้งช่วยหาทางแก้ไขปัญหาและเผยแพร่ความรู้ที่ได้รับให้ทุกคนตระหนักถึงความเหลื่อมล้ำของสังคมและมีจิตสำนึกอันดีต่อเพื่อนมนุษย์ และยังมีแนวคิดที่จะนำความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น วิชาเรียนพื้นฐาน สาธารณสุข ยาเสพติด งานประดิษฐ์ สิทธิพื้นฐานของประชาชนไทย รวมทั้งนำวัสดุสิ่งของ อำนวยความสะดวกและมีประโยชน์นำไปเผยแพร่และมอบให้กับชาวไทยภูเขาเพื่อพัฒนาให้พวกเขามีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดียิ่งขึ้นทั้งด้านจิตใจและวัตถุ</p>

ตาราง 2.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

ค่าย	ข้อ	วัตถุประสงค์
1	1	เพื่อให้นิสิตนำความรู้ ความสามารถที่ได้เล่าเรียนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมของค่าย
	2	เพื่อปลูกฝังให้นิสิตมีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ และรู้จักปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้
	3	เพื่อให้นิสิตและชาวบ้านเกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี องค์ความรู้ ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างนิสิตกับชาวบ้าน
	4	เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นิสิตใช้เวลาว่างช่วงปิดภาคเรียนทำประโยชน์ให้กับสังคม
	5	เพื่อให้ชุมชนได้มีการพัฒนาและเกิดการรวมกลุ่มเป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป
2	1	เพื่อสร้างถาวรวัตถุในส่วนที่ชุมชนนั้นยังขาดแคลนและมีความต้องการเพื่อใช้ในการสร้างคุณประโยชน์ต่อชุมชน
	2	เพื่อให้นิสิตที่เข้าร่วมโครงการได้มีโอกาสฝึกฝนการทำงานร่วมกับผู้อื่น และเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน
	3	เพื่อเป็นการศึกษาและแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างนิสิตกับชาวบ้านในเรื่องการทำงานด้านโครงสร้าง
	4	เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้นิสิตได้รู้จักการเสียสละและการทำงานรับใช้สังคม
3	1.	เพื่อพัฒนาศักยภาพของนิสิตโดยการใช้ความสามารถที่มีอยู่เพื่อผู้อื่นในทางที่ถูกต้อง ทั้งการสอนหนังสือและการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
	2	เพื่อให้นิสิตตระหนักถึงความสำคัญของโอกาสทางการศึกษาและด้านอื่นๆที่นิสิตมีมากกว่าเด็กชาวไทยภูเขาและให้นิสิตเกิดแรงบันดาลใจในการทำสิ่งดีๆให้แก่ชาวไทยภูเขาและทำสิ่งที่ดีตอบแทนสังคม
	3.	เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้การใช้ชีวิต การฝึกทักษะการแก้ปัญหาและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
	4.	เพื่อให้นิสิตได้รับรู้ปัญหาที่ชาวไทยภูเขากำลังเผชิญในหลายๆด้านและสามารถวิเคราะห์หาวิธีแก้ปัญหา

จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครโดยแบ่งคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการทำงาน คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน และ ความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย

ตาราง 2.3 รูปแบบของกิจกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของ Camp 1

ลำดับ	กิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม
1	<p>โครงการ</p> 	สร้างห้องสุขาขนาด 6 x 12 ตารางเมตร โดยการพิจารณาจากความจำเป็นของโรงเรียนและชุมชนเป็นหลัก ทั้งยังเป็นการนำประสบการณ์ของชาวบ้านในการก่อสร้างมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน รวมถึงเป็นการส่งเสริมให้นิสิตได้ฝึกทักษะการทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อก่อให้เกิดความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีต่อกันทั้งสองฝ่าย
2	<p>โครงสัมพันธ์ชุมชน</p> 	ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยน วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมอันดีต่อกัน ตลอดจนพบปะพูดคุยเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของค่ายให้กับชาวบ้านทราบ เป็นระยะ เรียนรู้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่นจากผู้มีประสบการณ์ในชุมชน
3	<p>โครงสวัสดิการและการพยาบาล</p> 	ประกอบอาหารสำหรับชาวบ้าน โดยสมาชิกในค่ายช่วยกัน เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักประยุกต์สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ และเห็นความสำคัญของอาหารแต่ละมื้อ นอกจากนี้ช่วยกันดูแลความสะอาดเรียบร้อย บริเวณที่พักอาศัย ตลอดจนดูแลการปฐมพยาบาลเบื้องต้นให้แก่ชาวบ้าน
4	<p>โครงเด็กและเยาวชน</p> 	ส่งเสริมและพัฒนาเด็กในชุมชน ผ่านทางกิจกรรมต่างๆที่ชาวบ้านช่วยกันจัดขึ้น ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการ ศิลปะ และวิชาความรู้ โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้รับความรู้ใหม่ ๆ และการปลูกฝังทางด้านคุณธรรม จริยธรรม
5	<p>โครงอาสาพัฒนา</p> 	ปรับปรุงบริเวณโรงเรียนและชุมชนเพื่อทำให้สภาพแวดล้อมโดยรวมเหมาะสมต่อการเป็นแหล่งเรียนรู้และที่อยู่อาศัย ทั้งยังเป็นการฝึกฝนให้นิสิต ได้ร่วมกันคิดและสร้างสรรค์โดยนำความรู้ในแต่ละสาขาวิชามาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมของค่าย

ตาราง 2.4 รูปแบบของกิจกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของ Camp 2

ลำดับ	กิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม
1	<p>โครงสร้าง</p> 	<p>เป็นการสร้างสิ่งปลูกสร้างถาวรวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์สูงสุดของโรงเรียน หมู่บ้านและสถานที่ในการทำค่าย และเป็นความต้องการของผู้อยู่อาศัยหรือชาวบ้านอย่างแท้จริงโดยไม่เน้นการเชี่ยวชาญหรือความชำนาญของชาวค่ายแต่อย่างใด เพราะแรงงานส่วนใหญ่ที่ใช้ในการทำค่ายมาจากการร่วมลงมือกันระหว่างชาวค่ายและชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านรู้สึกรักและห่วงใยในทรัพย์สินสมบัติที่เกิดจากการลงมือของตนเอง</p>
2	<p>โครงสร้างสัมพันธ์ชาวบ้าน</p> 	<p>เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างชาวค่ายกับชาวบ้าน เพื่อที่ค่ายจะได้ทำกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ของค่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทางชาวค่ายก็ได้ออกพบปะ ทำความรู้จัก ทำความคุ้นเคยสนทนากับชาวบ้าน เพื่อที่จะทำให้เข้าใจถึง วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม รวมถึงภูมิประเทศที่เป็นที่สนใจ และที่สำคัญคือ ทำให้ชาวบ้านมีเจตคติที่ดีกับชาวค่าย</p>
3	<p>โครงพัฒนาชุมชน</p> 	<p>เป็นโครงที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการช่วยเหลือชุมชนตามความต้องการของชาวบ้าน โรงเรียน ตามศักยภาพของชาวค่ายและชุมชนที่สามารถร่วมมือกันได้ โดยเป็นการสร้างวัตถุประสงค์ เช่น ห้องน้ำ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ชุมชนมีส่วนร่วม เช่น การปลูกต้นไม้ และเป็นวิธีหนึ่งในการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นระหว่างชาวบ้านกับชาวค่ายอีกทางหนึ่งด้วย</p>
4	<p>โครงสอน</p> 	<p>เป็นโครงที่มีการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กภายในหมู่บ้าน ทั้งด้านวิชาการ กีฬา ความรู้ทางสาธารณสุข และกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การปลูกผัก การสำรวจธรรมชาติ โครงสอนมิได้เป็นเพียงโครงที่สอนหนังสือเท่านั้น แต่ยังมีส่วนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เด็กมีความรู้คู่คุณธรรม ปลูกจิตสำนึกให้เห็นความสำคัญของการศึกษาและอยากที่จะศึกษาต่อไปในอนาคต อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป</p>

ลำดับ	กิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม
5	โครงการอาหารสุขภาพ 	เป็นโครงการที่ให้นิสิตกลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพได้บูรณาการความรู้ที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัย มาใช้พัฒนาทางด้านสาธารณสุขให้กับชุมชนที่มีการออกค่ายอาสา โดยขอความร่วมมือกับหน่วยงานสาธารณสุขท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างแรงกระตุ้นให้ชุมชนที่ออกค่ายตลอดจนชาวค่าย ได้เห็นความสำคัญของการดูแลสุขภาพ อันเป็นผลดีต่อตนเองในระยะยาว
6	โครงการสวัสดิการ 	เป็นโครงการที่เกี่ยวกับเรื่อง อาหารการกิน ชีวิตความเป็นอยู่ภายในค่าย การดำเนินงานสำหรับโครงการสวัสดิการนั้นงานหลักคือ การทำอาหารที่ถูกสุขอนามัย การให้น้ำดื่มที่สะอาด การให้น้ำอุปโภคที่สะอาดเพียงพอตามอัตตภาพ สำหรับชาวค่ายและชาวบ้านเป็นบางส่วน นอกจากนี้แล้ว โครงการสวัสดิการยังเป็นการเรียนรู้การใช้ชีวิตที่แตกต่างจากเมืองหลวง

ตาราง 2.5 รูปแบบของกิจกรรมการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของ Camp 3

ลำดับ	กิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม
1	โครงการสอน 	สอนเนื้อหาทฤษฎีวิชาผ่านสื่อ เช่น โปสเตอร์ ของเล่นเสริมทักษะ และใช้เกมส์ช่วยในการสอนเพื่อให้เข้าใจมากขึ้น เช่น การสอนวิชาสปช. จะมีให้น้องทดลองวิทยาศาสตร์ โดยให้น้อง ๆ แบ่งกลุ่มกันทดลอง จากนั้นจะให้น้องช่วยกันคิดว่าผลการทดลองแบบนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร แล้วให้พี่บอกสรุปผลที่ถูกต้องในตอนท้าย
2	โครงการบำเพ็ญประโยชน์ 	ทำแปลงเกษตรเพื่อปลูกผักสวนครัวสำหรับทำอาหารกลางวันของน้อง และให้ตรงตามความต้องการและความเหมาะสมของหมู่บ้านและให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยคำนึงถึง สภาพปัญหา ที่เกิดขึ้นและความสามารถในการช่วยเหลือ

ลำดับ	กิจกรรม	รายละเอียดของกิจกรรม
3	ศึกษาวีถีชีวิตชาวไทยภูเขา 	ในตอนเช้า และตอนเย็นของทุกวัน ชาวค่ายจะไปพูดคุยกับชาวบ้านในหมู่บ้านเพื่อศึกษาวีถีชีวิต ขนบธรรมเนียม และประเพณี โดยจะกำหนดหัวข้อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละวัน
4	โครงเด็ก 	เป็นการสอนการประดิษฐ์และเล่นกับน้องหลังจากมีการเรียนการสอนทุกวัน เช่น จะนำไม้ไผ่หรืออุปกรณ์ที่หาได้ในหมู่บ้านมาประดิษฐ์เป็นของเล่นให้น้อง ๆ
5	โครงผู้ใหญ่ 	เป็นการสอนให้ผู้ใหญ่ทราบและตระหนักถึงสิทธิพื้นฐานของตนในฐานะประชาชนไทย เช่น การสอนเรื่องการแจ้งเกิดแจ้งตาย
6	โครงอาชีพ 	เป็นการสอนงานประดิษฐ์ง่าย ๆ ที่สามารถประดิษฐ์และนำไปขายเพื่อเป็นรายได้เสริมอีกทางหนึ่ง เช่น การสอนให้นำผ้าที่ชาวบ้านทอได้มาดัดแปลงประดิษฐ์เป็นกระเป๋าเพื่อเพิ่มมูลค่า
7	กิจกรรมสัมพันธ์ชาวบ้าน 	ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น กิจกรรมรอบกองไฟ กิจกรรมกีฬา สโมสรเตย

รูปแบบของค่ายอาสาพัฒนาชนบท

พิจารณาจากกิจกรรมในค่ายที่มีกับชุมชนเป็นหลัก แบ่งเป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. ค่ายสร้าง

ใช้แรงงานก่อสร้าง ตัวอย่างเช่น อาคารเรียน ศาลาประชาคม สะพาน ถนน ประปา บ่อน้ำ
ถังเก็บน้ำ ฝาย ส้วม สนามกีฬา สนามเด็กเล่น แนวกันไฟฟ้า กำแพง ปะการังเทียม ฯลฯ

2. ค่ายศึกษา

ศึกษาเกี่ยวกับชุมชน เรื่องชีวิตความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม ธรรมชาติ ปัญหาต่าง ๆ ฯลฯ
เพื่อให้เกิดความรักความเข้าใจ

3. ค่ายสอน

ให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ เช่น กฎหมาย การเกษตร ภาษา ศาสนา ศิลปะ เทคโนโลยี ฯลฯ

4. ค่ายสัมมนา

ระดมสมองและกระตุ้นความคิดของชุมชนให้แก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง

5. ค่ายสาธารณสุข

ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ การรักษาและป้องกันโรค

6. ค่ายสันทนาการ

สร้างความบันเทิงและความสัมพันธ์ ตัวอย่างกิจกรรมเช่น แข่งกีฬา เล่นเกม ร้องเพลง
แสดงดนตรี ฟ้อนรำ เล่านิทาน ฯลฯ

7. ค่ายส่งเสริมการอ่าน

สนับสนุนงานห้องสมุดหรือที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน รวมทั้งปลูกฝังให้รักการอ่านและ
การค้นคว้าความรู้ ตัวอย่างกิจกรรมเช่น ทำความสะอาด ตกแต่งและจัดห้องสมุด อ่านหนังสือให้ฟัง
เล่นเกมเกี่ยวกับหนังสือ

8. ค่ายบริจาค

นำสิ่งของเครื่องใช้ไปมอบให้ชุมชนที่ขาดแคลนหรือประสบภัยธรรมชาติ

9. ค่ายผสม

มีลักษณะมากกว่า 1 ประเภทอยู่ในค่ายเดียวกัน

ตอนที่ 3 การชี้แนะในการทำงานค่ายอาสาพัฒนาชนบท

ประวัติความเป็นมาของการชี้แนะ (coaching)

Zeus and Skiffington (2002) ได้อธิบายว่า คำว่า coaching ปรากฏขึ้นในภาษาอังกฤษ
ราวปี คศ.1500 ซึ่งหมายถึง ยานพาหนะชนิดหนึ่งที่ใช้ขนส่งคนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง แนวคิด

ของการขนส่งนี้ได้นำมาใช้ในการชี้แนะให้บุคคลทำงานมาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ไม่ได้เป็นระบบนัก จนกระทั่ง ปี ค.ศ.1850 การชี้แนะถูกนำไปใช้ในมหาวิทยาลัยในอังกฤษ หมายถึง ผู้ติว (tutor) หรือ บุคคลที่ช่วยให้นักเรียนที่เตรียมตัวสอบ อย่างไรก็ตามการชี้แนะในยุคนั้นยังเป็นไปในลักษณะของการสั่งการ การบอก หรืออธิบายความรู้ (passive passenger) ราวปี ค.ศ.1930-1940 มีการใช้ การชี้แนะโดยกลุ่มคนที่เรียกว่า พี่เลี้ยง (mentor) เพื่อช่วยเหลือบุคคลให้สามารถทำงานได้ตามที่พี่เลี้ยงต้องการให้เกิดขึ้น ถือเป็นยุคแรก ๆ ที่ถือว่าการชี้แนะเป็นบทบาทหน้าที่ของพี่เลี้ยง การชี้แนะในการบริหารธุรกิจ ได้ปรากฏครั้งแรกในเอกสารการบริหารธุรกิจในปี ค.ศ.1950 ซึ่งถือเป็นทักษะของการบริหารอย่างหนึ่ง ต่อมาได้แพร่ขยายแนวคิดการชี้แนะไปยังแคนาดา มีการผนวกเอาการชี้แนะทักษะชีวิตและการชี้แนะทางธุรกิจเข้าด้วยกัน ในระยะแรกการชี้แนะเป็นวิชาชีพที่ปฏิบัติการดูแลต่อเนื่องจากการอบรม และมีการแต่งตั้งบุคคลทำหน้าที่นี้เป็นการเฉพาะ การชี้แนะในปัจจุบันได้แตกแขนงออกมาจากหลักการและการปฏิบัติในสาขาจิตวิทยาการกีฬา นำมาปรับใช้ในวงการธุรกิจ การบริหาร และการชี้แนะทักษะชีวิต ในระยะต่อมาเริ่มมีการนำแนวคิดเรื่องการชี้แนะมาใช้ในเกือบทุกวงการ มีผู้ชี้แนะ (coach) หรือ พี่เลี้ยง (mentor) ที่ถือเป็นวิชาชีพเฉพาะในต่างประเทศ มีองค์วิชาชีพนี้เข้ามาดูแลและพัฒนาทักษะการชี้แนะอย่างเป็นล่ำเป็นสัน สำหรับวงการการศึกษาในประเทศไทย เรื่องการชี้แนะ เป็นเรื่องใหม่มาก เวลาพูดกันในวงนักรับการศึกษา คนมักเข้าใจถึงโค้ชของนักกีฬา

ความหมายของการชี้แนะ (coaching)

ความหมายของคำว่า coaching มีคนแปลเป็นภาษาไทยหลายคำ บางคนแปลว่า การสอนงาน บางคนใช้คำว่าโค้ชทับศัพท์ไปเลยก็มี จากการศึกษาของเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ(2549) แปลคำว่า coaching เป็นภาษาไทยว่า “การชี้แนะ” เพราะการชี้เป็นการบอกทิศทางให้ การแนะก็เป็นการเสนอแนวทางให้เดินไปสู่ทิศนั้น ส่วนการจะเดินไปทิศนั้น หรือจะเลือกเดินทางใดก็ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจเลือกของผู้รับการชี้แนะเป็นหลัก

Mink, Owen and Mink (1993) ให้ความหมายไว้ว่า การชี้แนะเป็นกระบวนการของบุคคลที่เรียกว่า ผู้ชี้แนะ(coach) สร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่ช่วยให้เขาเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ผู้ชี้แนะช่วยให้บุคคลได้บรรลุเป้าหมายการทำงานในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กระบวนการนี้เป็นการสร้างให้บุคคลมีความเข้มแข็งขึ้น ภูมิใจในตนเอง แสดงความสามารถซึ่งเป็นผลต่อการทำงานที่จะตามมา กระบวนการชี้แนะจึงเป็นกระบวนการเสริมพลังอำนาจ (empowering process)

Blanchard and Thacker (2004) กล่าวว่า การชี้แนะเป็นกระบวนการแนะนำและการสอนงานแบบรายบุคคลเพื่อพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในการทำงาน ปกติมักใช้กับผู้ที่มีความสามารถในบางด้านที่ยังไม่สมบูรณ์และเป็นวิธีการในการกระตุ้นให้พัฒนาการทำงาน

Vincent (2004) ให้ความหมายของการชี้แนะว่า การชี้แนะเป็นการชี้ให้เห็นแนวทางและเรียนรู้ร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ซึ่งมักใช้เวลาส่งเสริม/สนับสนุนต่อเนื่องเป็นเวลานาน เป็นกระบวนการที่เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ หรือการจัดองค์กรและการพัฒนาวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลได้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาของตนเอง เน้นกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อสังเกตเกี่ยวกับความหมายของคำว่า การชี้แนะ (coaching) กับคำว่า การฝึกอบรม (training) ในภาษาอังกฤษคำว่า train แปลว่า รถไฟ และ coach แปลว่า รถม้า รถไฟกับรถม้าแตกต่างกันที่รถไฟบรรจุคนได้มากกว่ารถม้า การจะเดินทางไปสู่จุดหมายถ้าไปรถไฟจะไปตามรางถึงยังสถานีเป้าหมาย แต่ถ้าไปรถม้าต้องบังคับทิศทางเอง ตัดสินใจเลือกทางเดินเอง ต้องมีความชัดเจน และเดินทางไปสู่เป้าหมายได้ด้วยตนเอง

เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549) กล่าวว่า การชี้แนะ คือ บทบาทหนึ่งของพี่เลี้ยง (mentor role) ที่ใช้ในการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของบุคคล เน้นที่การช่วยเหลือให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายของงานหรือการช่วยเหลือให้สามารถนำความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่ และที่ได้รับ การฝึกอบรมมาไปสู่การปฏิบัติได้ เช่น มีปัญหาเรื่องการใช้คำถามกระตุ้นคิด เรื่องการใช้เครื่องมือส่งเสริมการคิด (thinking tools) ก็อาจมีการจัดอบรมในเรื่องเฉพาะเพิ่มเติม แล้วตามไปชี้แนะต่อ จึงเป็นวงจรที่ต่อเนื่อง สลับกันไปจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายที่ต้องการและได้ศึกษาลักษณะสำคัญของการชี้แนะ พบว่าลักษณะสำคัญของการชี้แนะ มีดังนี้

1) การชี้แนะมีลักษณะเป็นวงจรการทำงานที่ต่อเนื่อง ประกอบด้วยวิธีการหรือเทคนิคการชี้แนะต่าง ๆ ที่ดำเนินการตามขั้นตอน จนกระทั่งบรรลุเป้าหมายที่เป็นจุดเน้นในการชี้แนะแต่ละครั้ง มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการก่อนการชี้แนะ (pre-coaching) การชี้แนะ (coaching) และการสรุปผลการชี้แนะ (post-coaching)

2) เป้าหมายในการชี้แนะมาจากความต้องการและปัญหาของผู้รับการชี้แนะ มี 3 ลักษณะ คือ (1) เพื่อแก้ปัญหาในการทำงาน (2) เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะหรือความสามารถในการทำงาน (3) เพื่อประยุกต์ใช้ทักษะหรือความรู้ไปใช้ในการทำงาน นอกจากนี้ การชี้แนะแต่ละครั้งมีการกำหนดจุดเน้นเฉพาะ (focusing) เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย

3) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชี้แนะกับผู้รับการชี้แนะ เป็นกลุ่มเล็กหรือเป็นรายบุคคล (one – on – one relationship and personal support) มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกันและใช้เวลาในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) มีหลักการพื้นฐานในการชี้แนะ ได้แก่ (1) การเรียนรู้ร่วมกัน (2) การให้ผู้รับการชี้แนะค้นพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง (3) การเสริมพลังอำนาจ (empowerment) เป็นการช่วยค้นหาพลังในตัวบุคคลจนสามารถชี้แนะตนเองได้ (self-coaching)

5) การชี้แนะเป็นวิธีการที่ใช้ทักษะด้านต่างๆ ได้แก่ (1) ทักษะการใช้ความรู้/ความสามารถทางด้านเนื้อหาสาระ (content knowledge) ด้านการสอน (pedagogical knowledge) ด้านการปฏิบัติการชี้แนะ (knowledge of the practice of coaching) (2) ทักษะการชี้แนะเพื่อนำไปใช้ในการช่วยเหลือบุคคลได้นำความรู้หรือทักษะที่มีอยู่ ไปพัฒนาการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้นตามศักยภาพของแต่ละคน

หลักการของการชี้แนะ (เจลิมซัย พันธเลิศ, 2549)

การสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ (trust and rapport) การชี้แนะเป็นเรื่องของปฏิสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับนิสิตอาสาสมัคร ความเชื่อถือและความไว้วางใจมีส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินการชี้แนะเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

การเสริมพลังอำนาจ (empowerment) การชี้แนะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ นิสิตอาสาสมัครได้ค้นพบพลัง หรือวิธีการทำงานของตนเอง เป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความยั่งยืนและสามารถพึ่งพาความสามารถของตนเองได้ เป้าหมายปลายทางของการชี้แนะ คือ การให้นิสิตอาสาสมัครสามารถพัฒนาการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง สามารถกำกับตนเอง (self-directed) ได้ ในระยะแรกที่นิสิตอาสาสมัครยังไม่สามารถทำได้ด้วยตนเองได้เพราะยังขาดเครื่องมือ ขาดวิธีการคิด และกระบวนการทำงาน ผู้ชี้แนะจึงเข้าไปช่วยเหลือในระยะแรก จนกระทั่งได้พบว่านิสิตอาสาสมัครตนเองสามารถทำได้ด้วยตนเอง เป็นช่วยค้นหาพลังที่ซ่อนอยู่ในตัวออกมา แล้วผู้ชี้แนะก็คืนพลังนั้นให้แก่ นิสิตอาสาสมัครไป ให้นิสิตอาสาสมัครได้ใช้พลังนั้นในการพัฒนางานของตนเองต่อไป

การทำงานอย่างเป็นระบบ (systematic approach) การดำเนินการชี้แนะอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนของกระบวนการที่ชัดเจน ช่วยให้นิสิตอาสาสมัครได้จัดระบบการคิด การทำงาน สามารถเรียนรู้และพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการชี้แนะเป็นกระบวนการพัฒนาวิชาชีพที่ต่อเนื่อง ในระยะแรกนิสิตอาสาสมัครอาจไม่คุ้นเคยกับวิธีการเหล่านี้มากนัก ทำให้ผู้ชี้แนะจำเป็นต้องออกแบบกระบวนการอย่างเป็นระบบ ที่ช่วยให้นิสิตอาสาสมัครเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

การพัฒนาที่ต่อเนื่อง (ongoing development) การชี้แนะเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการทำงานได้ ใช้เวลานานในการทำความเข้าใจและฝึกปฏิบัติให้เกิดผลตามเป้าหมาย การดำเนินการชี้แนะจึงเป็นการพัฒนาที่มีความต่อเนื่องยาวนาน เป็นงานที่ต้องค่อยเป็นค่อยไป

การชี้แนะแบบมีเป้าหมายหรือจุดเน้นร่วมกัน (focusing) ในโลกของการพัฒนาบุคลากรให้สามารถจัดกิจกรรมได้นั้น มีเรื่องราวที่ต้องปรับปรุงและพัฒนามากมายหลายจุด ดังนั้นจึงต้องตกลงร่วมกันว่าเป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการให้เกิดคืออะไร แล้วร่วมกันวางแผนวางเป้าหมายย่อย ๆ เพื่อไปสู่จุดหมายนั้น

การชี้แนะในบริบทพื้นที่ (onsite coaching) การปฏิบัติการชี้แนะมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้สามารถนำความรู้ ทักษะการสอนที่มีอยู่ไปใช้ในการจัดกิจกรรม การประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะที่ดีเกิดขึ้นในสภาพการทำงานจริง การดำเนินการชี้แนะจึงควรเกิดขึ้นในการทำงานในบริบทของพื้นที่ การดำเนินการชี้แนะเป็นการทำงานเชิงลึก เข้มข้น ช่วยให้นำความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบผิวเผิน (surface approach) ไปสู่การทำความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น (deep approach) (Moon, 2004: 84) โดยอาศัยกระบวนการลงมือปฏิบัติ ลงมือทำงานการชี้แนะ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ต้องเข้าไปทำงานร่วมกับนิสิตอาสาสมัครในพื้นที่

การชี้แนะที่นำไปใช้ได้จริง (work on real content) การชี้แนะในประเด็นหรือเนื้อหาสาระที่เป็นรูปธรรม (being concrete) มีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ ปฏิบัติได้จริง ช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงหรือพัฒนาการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การทบทวนและสะท้อนผลการดำเนินงาน (after action review and reflection) การสะท้อนผลการทำงาน (reflection) เป็นวิธีการที่ช่วยให้ได้คิดทบทวนการทำงานที่ผ่านมา สรุปเป็นแนวปฏิบัติในครั้งต่อไป การชี้แนะจึงใช้การสะท้อนผลการทำงานนี้เป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ จนได้อีกชื่อหนึ่งว่า การชี้แนะแบบมองย้อนสะท้อนผลการทำงาน (reflective coaching) การชี้แนะช่วยให้บุคคลได้สะท้อนความสามารถของตน เพื่อหาจุดที่ต้องการความช่วยเหลือ เป็นการช่วยเหลือรายบุคคลในการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานและพัฒนาความสามารถของตน ไม่ใช่การสอนสิ่งใหม่ จุดพื้นฐานของการชี้แนะอยู่บนพื้นฐานของความรู้หรือทักษะที่มีอยู่แล้ว

มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ (2550) แสดงขั้นตอนกระบวนการง่าย ๆ สำหรับการชี้แนะ "Coaching for performance improvement: the COACH Model" ในวารสาร Development and Learning in Organizations: an international journal ที่ประเทศอังกฤษไม่ได้แปล coaching ว่าการสอนงาน เพราะกำลังมองมากกว่าการสอนแบบทางเดียวหรือการให้ข้อมูลเหมือน teaching แต่หมายถึงการที่โค้ชหรือผู้สอนเองจะช่วย สะท้อนกลับให้ผู้เรียนรู้หรือคนที่ถูกโค้ชว่าเขาลำบาก

ใช้ทักษะ หรือความรู้ นั้น ๆ อย่างไร เพื่อช่วยให้ผู้ถูกโค้ชสามารถปรับปรุงความสามารถของตนเองได้ เหมือนเช่นโค้ชในวงการกีฬาที่จะคอยช่วยดูนักกีฬาอยู่ข้างสนามว่าทำถูกต้องแล้ว น่าจะปรับตรงนั้น อีกนิด หรือไปฝึกเรื่องนี้เพิ่มอีกหน่อย แล้วโค้ชเองยังคอยให้กำลังใจเพื่อให้ นักกีฬา มีแรงสู้ต่ออีก หลักการนี้ปัจจุบันเริ่มมีการตื่นตัวนำไปใช้ในการดูแลผู้ได้บังคับบัญชากันมากขึ้น เป็นการดูแล ฝึกฝีมือ พัฒนาทักษะ ได้ตั้งแต่ระดับพนักงานจนถึงผู้บริหารระดับสูง เป็นต้นว่า ในโรงงานหัวหน้างาน สามารถใช้ในการสอนลูกน้อง ให้ใช้อุปกรณ์ในโรงงานเป็น หรือในระดับผู้บริหาร หัวหน้าของ ผู้บริหารหรือโค้ชพิเศษจากนอกองค์กรหรือในองค์กร สามารถช่วยเสริมเติมหรือสะท้อนกลับเพื่อ ช่วยให้ผู้บริหารนั้น ๆ เป็นผู้บริหารที่สมบูรณ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การโค้ชมีกระบวนการสี่ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ 1.บอกให้ฟัง 2.ตั้งเป้าเรียน 3.ร่วมเขียนแผน และ 4.แม่นยำประเมิน ก่อนจะเริ่มตั้งสี่ขั้นตอน ควรมีการเตรียมตัวก่อน (preparing) โดยการประเมิน สถานการณ์ก่อนว่าลูกน้องหรือคนที่เรา จะเข้าไปโค้ชนั้นจะมีปฏิกิริยาอย่างไรถ้าเราเรียกหรือเชิญ มาเริ่มกระบวนการโค้ช มีบ่อยครั้ง ที่เราพบว่าลูกน้องนี้กว่าตนไม่จำเป็นต้องได้รับการโค้ชเพิ่ม แต่อย่างไร ตนคืออยู่แล้ว หรือในบางกรณีเมื่อเราหาข้อมูลเพิ่มเติม เราอาจพบว่าคนที่เราอยากจะไป โค้ชเขานั้นไม่ได้จำเป็นต้องถูกโค้ชหรอก ปัญหาไม่ได้อยู่ตรงนั้น ปัญหาอยู่ที่ระบบบางอย่าง หรือ คนอื่นที่ไม่ใช่เขา หรือบางทีก็พบว่า เป็น ตัวเราเองที่เป็นปัญหา ถ้าเป็นกรณีหลังก็ไม่ต้องเริ่ม กระบวนการโค้ชอะไร เพียงแต่แก้ปัญหามาตามสาเหตุเท่านั้น แต่ถ้าประเมินแล้วลูกน้องอาจต้อง ใจเราคงต้องเตรียมเหตุผล หลักฐานข้อมูลให้พร้อมก่อนจะชวนเขามาคุยตามกระบวนการ

ขั้นตอนที่ 1 บอกให้ฟัง (clarifying needs)

เมื่อเราเชิญเป้าหมายหรือคนที่เราจะโค้ชมาคุย เราควรจะช่วยให้เขาเข้าใจว่าเขาได้ทำ อะไร ลงไปบ้างและมีผลกระทบต่อเป้าหมายการทำงาน หรือผู้อื่นอย่างไร ทำให้เขาเข้าใจ วัตถุประสงค์ และความสำคัญของการสอนงาน หรือโดยรวม คือการอธิบายให้เขาเข้าใจว่าทำไม เราจึงเชิญ มาคุย โดยวิธีการพูดที่นุ่มนวลไม่รุกล้ำอีกฝ่ายหนึ่งจนเกินไป

ขั้นตอนที่ 2 ตั้งเป้าเรียน (objective setting)

เมื่อเข้าใจกันดีแล้วเราก็มำกำหนดเป้าหมาย ในการสอนงานร่วมกัน ควรมีเรื่องอะไรบ้างที่ เขาควรรู้เพิ่ม หรือเรื่องอะไรบ้างที่ควรฝึกฝน เพิ่มเติม โดยเขียนผลลัพธ์ที่อยากให้เป็นให้ชัดเจน และเป็นไปได้จริง ลองสำรวจดูกันด้วยว่าใคร เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับงานนี้บ้าง เราจะทำงาน อะไรที่จะออกมาดีสำหรับทุกคน

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมเขียนแผน (action plan designing)

ทั้งคนโค้ชและผู้ที่ถูกโค้ชร่วมกันวางแผน ปฏิบัติการโดยดูจากวัตถุประสงค์ และผลลัพธ์ที่ต้องการว่าควรมีกิจกรรมอะไรที่จะทำ เพื่อการสอนงานให้ระบุเจาะจงพฤติกรรมที่ควรแก้ไข ทักษะอะไรที่ควรฝึกเพิ่ม รู้ลึกแค่ไหน เข้าใจ ทำได้ หรือแม่นยำ ใช้เวลาเท่าไร ทำเมื่อใดจะประชุม ตามผลกันอีกเมื่อไร ลงในแผนงานชัดเจน

ขั้นตอนที่ 4 แ่่นประเมิน (checking activities)

ให้ผู้ถูกโค้ชลองปฏิบัติจริง หรือถ้าปฏิบัติจริงแล้วอาจอันตรายต่อลูกค้าหรือผู้อื่น เช่น การขับเครื่องบิน ก็ควรให้ลองทำใน simulation หรือแบบจำลองดูก่อน โค้ชมีหน้าที่สังเกตการณ์ ในขณะที่ปฏิบัติงานจริง ตรวจประเมินดูกิจกรรม ที่ทำประเมินดูผลลัพธ์ และความคืบหน้าตามแผนที่วางไว้ อาจเข้าแทรกแซงถ้าจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ แล้วให้ผลย้อนกลับ (feed back) ในแต่ละวันหรือในวันนัดประชุม ผลย้อนกลับ หรือผลการประเมินนี้เราอาจ เป็นผู้ประเมินหรือขอผลย้อนกลับจากคนอื่น เช่น ผู้ร่วมงาน (ที่อาวุโสกว่า) ลูกค้าหรือให้ผู้ถูกโค้ชประเมินตัวเอง วนกระบวนการนี้ไปเรื่อย ๆ จนกระทั่งผู้ถูกโค้ชมีความสามารถมีทักษะได้อย่างที่เราร่วมกันตั้งเป้าหมายไว้ ก็เป็นอันจบกระบวนการโค้ช

กลวิธีในการชี้แนะ (เจลิมซัย พันธเลิศ, 2549)

กลวิธีในการชี้แนะ เป็นความรู้เชิงปฏิบัติ (practical knowledge) ที่ผู้ชี้แนะได้ค้นพบในการลงมือปฏิบัติการชี้แนะในสถานการณ์การทำงานจริง แล้วเก็บเป็นกลวิธีเฉพาะของตนไว้ใช้ในการดำเนินการชี้แนะของตนเอง หากผู้ชี้แนะได้มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การใช้กลวิธีในการชี้แนะเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ก็จะช่วยขยายประสบการณ์การชี้แนะให้กว้างขวางเพิ่มมากขึ้น กลวิธีที่นำเสนอนี้จึงเป็นตัวอย่างบางตอน ดังนี้

เดินที่ละก้าว กินข้าวทีละคำ หมายความว่า การเดินไปสู่จุดหมาย ต้องเริ่มเดินไปที่ละก้าว ความสำเร็จจึงเกิดอยู่กับทุกก้าวที่เดินไป เป้าหมายของการกินข้าวคือ การอิ่ม แต่ก็ต้องอาศัยการกินไปที่ละคำ เหมือนการดำเนินการชี้แนะที่สามารถตั้งเป้าหมายที่ไปถึงร่วมกันได้ แต่การไปถึงเป้าหมายก็เริ่มจากการทำงานเล็ก ๆ พัฒนาไปเรื่อย ๆ

จับถูก ไม่จับผิด การชี้แนะเน้นไปที่การช่วยมองหาว่าทำอะไรได้ดี ถูกต้องเหมาะสมแล้ว แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อยก็ตามที เป็นวิธีการที่ช่วยให้ไม่รู้สึกรู้สิดัด เวลาที่ผู้ชี้แนะมาทำงานด้วย การจับถูกทำให้ได้เห็นคุณค่าในตนเอง และอีกเข็มที่จะพัฒนางานของตนเองต่อไป

ปัญหาของใคร คนนั้นก็ต้องแก้ การชี้แนะที่ดีจึงไม่รับปัญหาของนิสิตเข้ามาแก้ไขเสียเอง แต่พยายามช่วยเหลือให้นิสิตค้นพบวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ชมสองอย่าง ชี้จุดบกพร่องหนึ่งอย่าง หากจำเป็นต้องชี้ให้เห็นจุดบกพร่องในการทำงาน ก็ต้องใช้ต่อเมื่อคุ้นเคย ไว้วางใจกันพอสมควร ยินดีรับฟังข้อบกพร่องของตนเอง อย่างไรก็ตามผู้ชี้แนะต้องยึดหลักไม่ “ติ” มากกว่า “ชม” จึงต้องยึดหลักว่าให้ชมในประเด็นที่ทำได้ดีอย่างน้อย 2 เรื่อง และชี้ข้อบกพร่องเพื่อให้ปรับปรุงเพียงประเด็นเดียวเท่านั้น

การถาม ไม่ต้องหวังคำตอบ การถามคำถามของผู้ชี้แนะ ช่วยให้ได้พิจารณาอย่างรอบด้านมากขึ้น แบบอย่างของคำถามเหล่านี้เก็บไว้ถามตนเองได้ ดังนั้น ในบางคำถามต้องอาศัยเวลาในการคิดพิจารณา ก็อาจเป็น “คำถามฝากให้คิด” ไม่จำเป็นต้องบังคับให้ต้องตอบให้ได้ในขณะนั้น

ให้การบ้าน ต้องตามมาตรวจ หลังจากเสร็จสิ้นการชี้แนะในแต่ละครั้ง จำเป็นที่ต้องวางแผนร่วมกันสำหรับการชี้แนะในครั้งต่อไป เป็นเหมือนการให้การบ้านไว้ แล้วก็กลับมาตรวจดูว่าสามารถปรับปรุงได้ดีเพียงใด เพื่อหาทางชี้แนะต่อไป

ถ้าจะบอก ต้องมีทางเลือก การบอกวิธีการแก้ปัญหาให้แก่ นิสิตใช้ในสถานการณ์ที่มีเวลาจำกัด หรือในกรณีที่นิสิตมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนบางประการ ผู้ชี้แนะอาจเลือกใช้วิธีการบอกหรือสั่งให้ทำ อย่างไรก็ตามในวิธีที่บอกหรือสั่งนั้น ควรมีอย่างน้อย 2 ทางเลือก เพื่อให้ นิสิตสามารถตัดสินใจเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด

แกล้งทำเป็นไม่รู้ ผู้ชี้แนะอาจทำบทบาทของผู้ที่ไม่รู้ ไม่เข้าใจ ให้นิสิตช่วยอธิบายหรือให้คำแนะนำก็จะช่วยพัฒนาความสามารถของนิสิตได้

อดทนฟังให้ถึงที่สุด ในบางกรณีที่นิสิตอาจมีเรื่องมากมายที่อยากบอกเล่าให้ผู้ชี้แนะฟัง หลายเรื่องอาจไม่เข้าท่า หากแต่ผู้ชี้แนะสามารถอดทนฟัง โดยไม่ตัดบทหรือแทรกแซง ก็จะได้เข้าใจความคิดของนิสิตมากขึ้น บางทีนิสิตก็อาจได้คิดทบทวนในสิ่งที่ตนเองพูดมาได้บ้าง

เราเรียนรู้ร่วมกัน ผู้ชี้แนะไม่จำเป็นต้องรู้ไปเสียทุกอย่าง ผู้ชี้แนะไม่จำเป็นต้องเก่งกว่านิสิต แต่ถือว่าทั้งผู้ชี้แนะและนิสิตสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้เสมอ ปัญหาบางเรื่องที่ต่างไม่เข้าใจก็ ต้องมาช่วยกันหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549) ได้พัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการพี่เลี้ยงโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานพบว่า ช่วยให้นักวิชาการพี่เลี้ยงเรียนรู้อย่างมีความหมายในสถานการณ์จริง สามารถทำงานได้อย่างมีระบบเกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลของครูและเรียนรู้การทำงานที่ตอบสนองความต้องการรายบุคคล รวมทั้งเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ร่วมกันกับครู

กระบวนการชี้แนะ (สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 2550)

1.วางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน

ศึกษานิเทศก์ควรทำความเข้าใจกับครู ปรับกระบวนการคิด ศึกษานิเทศก์ควรปากเล็กและเป็นกระจกเงา สะท้อนความคิด จริ่งใจในบรรยากาศที่สร้างสรรค์ เป็นหน้าต่าง เปิดโอกาสสู่การเชื่อมโยง

2.การเตรียมตัวทบทวนเป้าหมายและหลักการของ Coaching

ศึกษานิเทศก์ควรออกแบบเวลาในการ Coaching จากความตระหนักของครูว่าจะให้ช่วยเมื่อไหร่ จุดประกายความคิดของคุณครู ให้เขา“เอ๊ะ!”(สงสัยตนเอง) ให้ได้ ศึกษานิเทศก์ควรมีระบบการคิดทบทวน คอยจับถูกพฤติกรรมในเชิงบวก

3.การสร้างความคุ้นเคยและทบทวนวัตถุประสงค์โครงการ

ศึกษานิเทศก์ควร Share ประสบการณ์ที่ใกล้เคียงกับเรื่องนั้น ๆ อย่างน้อย 2 ตัวอย่าง แทนที่จะตอบคำถามไปตรง ๆ เพื่อเป็นการดึงให้คุณครูค้นหาคำตอบ

4.การค้นหาปัญหาและสิ่งรบกวนจิตใจเพื่อกำหนด Focus

ศึกษานิเทศก์ควรฟังให้ได้ยินว่าคุณครูระทมทุกข์เรื่องอะไร (ฟังแบบห่วงใย) ช่วยครู Focus ปัญหาและเลือกเรื่องเล็ก ๆ ที่จะช่วยแก้ไขได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงเล็ก ๆ จะเติบโตเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ได้ และควรใช้คำถามที่จะถามคุณครู ดังนี้

- ควรเป็นคำถามที่ทำให้กำลังใจเกี่ยวกับสภาพการสอน
- ควรเป็นคำถามที่ให้ประเมินความสำเร็จ
- ควรเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ จุดที่จะพัฒนา
- ควรเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการหาข้อมูล ความชัดเจน เช่น การรู้จักเด็ก ฯลฯ
- ควรเป็นคำถามที่สะท้อนความคิด
- ควรเป็นคำถามที่เชื่อมโยงประสบการณ์
- ควรเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำ ช่วยเหลือ

5. การวางแผนแก้ปัญหาและลงมือทำตามแผน

ศึกษานิเทศก์ออกแบบชุดคำถามที่จะถามครู ที่จะทำให้ครูปรับปรุงแก้ไขตนเอง เช่น

- การจัดการเรียนรู้มีหลากหลายรูปแบบ คุณครูชอบกระบวนการสอนแบบใดมากที่สุด
- คุณครูคิดว่าความรู้ที่นักเรียนได้รับจะส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์หรือไม่

อย่างไร

6. การติดตามผล

7. การจัดทำรายงาน

กัลยาณมิตรนิเทศ (สุমন อมรวีวัฒน์, 2545, 217-220)

แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ คือ หลักธรรมชาติความเป็นกัลยาณมิตรของ พระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย ได้แก่ ความมีน้ำใจ การร่วมทุกข์ร่วมสุข การช่วยเหลือเกื้อกูล และแนวทางที่ถูกต้อง ด้วยการยอมรับนับถือและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

หลักการ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่ได้ผลนั้น เริ่มต้นจากศรัทธาที่ครูมีความ ตั้งใจที่จะปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ช่วย ส่งเสริม แนะนำวิธีการต่าง ๆ ด้านการเรียนการสอน ทั้งนี้หากได้แรงหนุนอีกด้านหนึ่ง คือการ แนะนำ ช่วยเหลือให้แบบอย่างจากเพื่อนครูด้วยกันในรูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ ก็จะช่วยเป็นพลัง ผลักดันให้ครูได้ตระหนักและมองเห็นขั้นตอนการสอนที่เป็นจริง ชัดเจน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ในชั้นเรียนของตนได้ดีขึ้น

รูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ เป็นการชี้แนะและช่วยเหลือด้านการเรียนการสอนในกลุ่ม เพื่อนครูด้วยกัน มีหลักการนิเทศที่เน้นประเด็นสำคัญ 4 ประการ คือ

1) **การสร้างศรัทธา** ผู้นิเทศจะต้องสร้างศรัทธา เพื่อให้เพื่อนครูยอมรับและเกิดความ สนใจที่จะใฝ่รู้ใฝ่ปรับปรุงการจัดกระบวนการเรียนรู้

2) **การสาธิตรูปแบบการสอน** ผู้ให้การนิเทศจะต้องแสดงให้เห็นที่ประจักษ์ชัดว่าการ สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นสามารถปฏิบัติและทำได้จริง ๆ และเพื่อนครูสามารถนำรูปแบบไป ประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนได้

3) **การร่วมคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้** ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ จะต้องมีการพบปะกัน อย่างสม่ำเสมอ มีการร่วมคิดแก้ปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน

4) **การติดตามประเมินผลตลอดกระบวนการ** ผู้นิเทศจะต้องบันทึกการนิเทศอย่าง สม่ำเสมอ สังเกต รับฟังข้อมูลป้อนกลับจากผู้รับการนิเทศ ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อ สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ขึ้นใหม่อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสืบไป

รูปแบบกัลยาณมิตรนิเทศ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

1) **เปิดใจ** ผู้รับการนิเทศจะต้องทบทวนการวัดและประเมินผลตนเอง ประเมินผลงาน และประเมินพัฒนาการเรียนรู้

2) **ให้ใจ** ผู้นิเทศจะต้องจัดให้มีการประชุมนิเทศ เพื่อสร้างสายใยแห่งความสัมพันธ์ แจ่ม จดมุ่งหมาย จัดเวลาและกำหนดแผนงาน

3) **ร่วมใจ** ทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศต้องร่วมคิดร่วมทำ โดยผู้นิเทศอาจจะแนะนำ สาธิต เป็นแบบอย่าง ให้ฝึกทำแผนการสอน ฝึกสร้างสื่อการเรียนการสอน วิจัยในชั้นเรียน และ เรียนรู้การวัดและประเมินผล

4) **ตั้งใจ สร้างสรรค์คุณภาพ** ผู้นิเทศทดลองปฏิบัติจริง ปรีกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดต่อสื่อสาร เยี่ยมเยียน ช่วยกันแก้ปัญหาและให้กำลังใจ

5) **เจือใจ** ในการนิเทศแบบกัลยาณมิตรนั้น ผู้นิเทศต้องไม่มุ่งด้านปริมาณ แต่จะต้อง สานพลังอาสา เสวนาร่วมกัน สร้างความเป็นมิตร ฝึกคิดมุ่งมั่น ปฏิบัติทุกวัน และบันทึกแนวทาง

เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ (2549) กล่าวถึง กระบวนการที่แนะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้ รู้จักช่วยเหลือตนเอง มีขั้นตอนของกระบวนการ ดังนี้

ขั้นก่อนการชี้แนะ (pre-coaching) ก่อนดำเนินการชี้แนะ ควรมีการตกลงร่วมกันเกี่ยวกับ ประเด็นหรือจุดเน้นที่ต้องการชี้แนะร่วมกัน เนื่องจากการดำเนินการชี้แนะเน้นไปที่การเชื่อมโยง ความรู้ไปสู่การปฏิบัติจริง เป็นการทำงานเชิงลึก (deep approach) ดังนั้นประเด็นที่ชี้แนะจึงเป็น จุดเล็ก ๆ แต่เข้มข้น ช่วยให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง แจ่มแจ้ง ช่วยคลี่ปมบางประการให้เกิดผลในการ ปฏิบัติได้จริง ต้องวางแผนร่วมกันว่าในแต่ละครั้งที่ดำเนินการชี้แนะนั้น จะชี้แนะลงลึกเฉพาะใน เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ

ขั้นการชี้แนะ (coaching) เป็นขั้นที่ผู้ชี้แนะพยายามทำความเข้าใจวิธีคิด วิธีการทำงาน และผลที่เกิดขึ้นจากการทำงานว่าอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นข้อมูลในการต่อยอดประสบการณ์ใน ระดับที่เหมาะสมกับแต่ละคน ซึ่งในขั้นนี้อาจใช้วิธีการต่าง ๆ กันไปตามสถานการณ์ ได้แก่ การให้ บอกเล่า อธิบายวิธีการทำงานและผลที่เกิดขึ้น การพิจารณาร่องรอยการทำงานร่วมกัน เช่น แผนการปฏิบัติงาน การสังเกตการทำงาน การให้ประเมินการทำงานของตนเอง เป็นขั้นที่ช่วยให้ได้ ทบทวนการทำงานที่ผ่านมาของตนเอง โดยใช้ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมที่ผ่านมา การที่จัดให้มีโอกาส ได้นึกย้อนและสะท้อนผลการทำงาน ช่วยให้นิสิตได้ทบทวนและไตร่ตรองว่าตนเองได้ใช้ความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติอย่างไร มีอุปสรรคปัญหาใดเกิดขึ้นบ้าง คำถามที่มักใช้กันในขั้นนี้มี 2 คำถามหลัก คือ “อะไรที่ทำได้ดี” “จะให้ดีกว่านี้ถ้า..... “

ขั้นต่อยอดประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้ชี้แนะมีข้อมูลจากการสังเกตการทำงานและฟังนิสิต อธิบายความคิดของตนเอง แล้วจึงลงมือต่อยอดประสบการณ์ในเรื่องเฉพาะนั้นเพิ่มเติม ซึ่งผู้ชี้แนะ ต้องอาศัยปฏิภาณในการวินิจฉัยให้ได้ว่านิสิตต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใด หากไม่แน่ใจก็อาจ ใช้วิธีการสอบถามขอข้อมูลเพิ่มเติม ในขั้นต่อยอดประสบการณ์มักมีการดำเนินการใน 2 ลักษณะ คือ เพิ่มเติมความรู้ แบ่งปันประสบการณ์

ขั้นสรุปผลการชี้แนะ (post-coaching) เป็นขั้นตอนที่ผู้ชี้แนะเปิดโอกาสให้ได้สรุปผลการชี้แนะเพื่อให้ได้หลักการสำคัญไปปรับการทำงานของตนเองต่อไป มีการวางแผนที่จะกลับมาชี้แนะร่วมกันอีกครั้งว่าความรู้ความเข้าใจอันใหม่ที่ได้รับการชี้แนะครั้งนี้จะเกิดผลในทางปฏิบัติเพียงใด รวมไปถึงการตกลงร่วมกันเรื่องให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เช่น หาเอกสารมาให้ศึกษาประสานงานกับบุคคลอื่น ๆ แนะนำแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม เป็นต้น

เครื่องมือสำคัญของการชี้แนะคือ รูปแบบการใช้ภาษาแบบต่าง ๆ ที่ช่วยให้จินตนาการเรียนรู้ รูปแบบการใช้ภาษาของผู้ชี้แนะเหล่านี้ จะเป็นแบบอย่างให้จินตนาการไปใช้ในการชี้แนะตนเองได้ในภายหลัง การใช้ภาษาในการชี้แนะ มีคุณภาพและระดับที่แตกต่างกันไป ซึ่งผู้ชี้แนะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในสถานการณ์ที่นิสิตประสบปัญหาในการทำงาน ผู้ชี้แนะจำนวนมากมักมีแนวโน้มบอกรีวิวการแก้ปัญหาหรือให้แนวทางแก่นิสิตเป็นหลัก แทนที่จะช่วยให้นิสิตได้คิดและหาวิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเอง การบอกรีวิวการแก้ปัญหาให้ไปเลยกับการปล่อยให้พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเองก็มีข้อดีข้อเสียต่างกันไป ดังตาราง 2.6

ตาราง 2.6 ข้อดี ข้อจำกัดของการบอกรีวิวการแก้ปัญหา

ข้อดี	ข้อจำกัด
<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาจะถูกแก้ไขอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ● การแก้ปัญหาจะสอดคล้องกับความเชื่อและค่านิยมของผู้ชี้แนะเอง ● ผู้ชี้แนะรู้สึกพอใจที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ ● ผู้ชี้แนะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ● ผู้ชี้แนะได้เรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหามากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> ● ปัญหาที่ให้แนวทางแก้ไขไป อาจจะเป็นการแสดงออกที่ผิวเผินของประเด็นที่ลึกซึ้งของปัญหา ● จะพึ่งพาผู้ชี้แนะเพื่อแก้ปัญหาในอนาคตหรือ ต่ำหนีกทางแก้ไขที่ให้ ไม่มีประสิทธิภาพ ● ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ● อาจไม่นำทางแก้ไขปัญหาที่ได้รับไปใช้ในการแก้ปัญหาได้จริง ● อาจเกิดความไม่พอใจเพราะเขารู้สึกว่าตนเองไม่ดีพอหรือไม่มีคุณค่า ● ผู้ชี้แนะอาจพลาดโอกาสให้ผู้ได้รับการชี้แนะได้พัฒนาความสามารถในการชี้แนะตนเอง

(ที่มา Costa and Garmston, 2002 อ้างถึงในเฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2549)

การชี้แนะทำให้รู้ตนเอง มีความเข้าใจและพัฒนาความเป็นผู้นำ (Bobkin, 2002) การชี้แนะเป็นการเข้าถึงแต่ละบุคคลในระดับการบริหารจัดการ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ นำไปสู่การบริหารจัดการการทำงาน ช่วยให้บุคคลก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในการทำงาน

ผลการวิจัยเชิงประจักษ์ของประโยชน์จากการชี้แนะขององค์กร ทำให้แต่ละบุคคลและองค์กร เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้บริหารเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม (Angelique Du Toit, 2007) ผลการวิจัยเกี่ยวกับการชี้แนะแบบเพื่อนชี้แนะ Bowman and McCormic (2000) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลการใช้เพื่อนชี้แนะ (peer coaching) กับการนิเทศแบบดั้งเดิม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 2 กลุ่ม ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กลุ่มทดลองได้รับการฝึกเทคนิคเพื่อนชี้แนะ ซึ่งได้รับมอบหมายให้อยู่ชั้นเรียนเดียวกันให้สังเกตการสอนและให้คำแนะนำซึ่งกันและกัน กลุ่มควบคุมได้รับการนิเทศจากมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในตัวแปรที่วัดจำนวน 8 ใน 10 ตัว เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ Munson (1998) ศึกษาการสังเกตการสอนของครูที่เป็นเพื่อนชี้แนะ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 คน ผลการประเมินพบว่า การสังเกตการสอนของเพื่อนครูเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมทักษะการสอน ครูมีความกังวลใจน้อยลงและรู้สึกเป็นกันเองมากกว่าถูกสังเกตจากผู้บริหาร สอดคล้องกับ Wynn and Kromery (2000) พบว่าการชี้แนะแบบเพื่อนชี้แนะ (peer coaching) พัฒนาประสบการณ์การสอนของนักศึกษาและการพัฒนาด้านวิชาชีพ

รูปแบบการชี้แนะ

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการชี้แนะของรุ่นพี่ พบว่าการชี้แนะของรุ่นพี่มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การชี้แนะทางปัญญา การชี้แนะเนื้อหา การชี้แนะแบบเฉพาะจุด การชี้แนะแบบตัวต่อตัว การชี้แนะแบบที่หลายคนสอนน้องคนเดียว การชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคน การชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น จากรูปแบบการชี้แนะดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติสาระ มิติวิธีการ และมิติการนำไปใช้ ดังนี้

มิติสาระ

การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) คือการชี้แนะเพื่อเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดภายในที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายนอก ประกอบด้วย การคิดสะท้อนขณะปฏิบัติงาน การคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานที่ผ่านมาไปแล้ว การคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานในอนาคต การปฏิบัติงานตามแผนที่ได้จากการคิดสะท้อน ผู้ชี้แนะจะไม่ตัดสินการทำงานของผู้ที่ได้รับการชี้แนะแต่จะทำให้ผู้ได้รับการชี้แนะตัดสินการทำงานด้วยตนเอง

วีณา กวีสมนบูรณ์ (2547) ได้พัฒนากระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาการศึกษาส่วนบุคคลของครูประจำการระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการชี้แนะทางปัญญา ประกอบด้วย (1) การคิดสะท้อนขณะปฏิบัติงาน (2) การคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานที่ผ่านไปแล้ว (3) การคิดสะท้อนถึงการปฏิบัติงานในอนาคต (4) การปฏิบัติงานตามแผนที่ได้จากการคิดสะท้อน เป็นการทำงานกับกระบวนการคิดภายในเกี่ยวกับการสอนในด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

การชี้แนะเนื้อหา (content coaching) คือ การชี้แนะโดยการสั่งหรือบอกให้ทำมากกว่าการให้ผู้ได้รับการชี้แนะคิดเอง ทำให้ผลการทำงานเกิดเร็วขึ้น ผู้ชี้แนะทำงานร่วมกันกับผู้ได้รับการชี้แนะโดยตรง เน้นการพัฒนาการทำงาน

Garcia-Guerra (2001) ได้ศึกษาหารูปแบบการพัฒนาบุคลากรที่เรียกว่าการชี้แนะ (coaching) การชี้แนะ หมายถึง กระบวนการที่ช่วยส่งเสริมความรู้หรือทักษะที่มีลักษณะเฉพาะจากผู้ที่มีประสบการณ์ไปยังอีกคนหนึ่งที่มีประสบการณ์น้อยกว่า การชี้แนะที่เรียกว่า content coaching เป็นการทำงานกับครูโดยตรงในโรงเรียนและห้องเรียน มีการใช้กิจกรรมที่หลากหลายที่เน้นการพัฒนาการสอนและการเรียนรู้ในรายวิชาการสอน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูและผู้ชี้แนะสามารถอธิบายได้โดยปัจจัยภายในและภายนอก ได้แก่ ความรู้ ทักษะ เจตคติ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์การชี้แนะมักเกิดขึ้นในบริบทที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละโรงเรียน วัฒนธรรมของโรงเรียน การบริหาร และครูที่เป็นผู้นำในโรงเรียน เป็นปัจจัยที่ทำให้การชี้แนะในแต่ละโรงเรียนมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

การชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching) คือ การชี้แนะเพื่อช่วยเหลือตามความสนใจและปัญหาของผู้ได้รับการชี้แนะ ไม่มีเป้าหมายเฉพาะ

มิติวิธีการ (W. Mary, Byrne, Maureen and R. Keefe, 2002)

การชี้แนะแบบตัวต่อตัว (traditional coaching) คือ ผู้ชี้แนะ 1 คน ต่อ ผู้ได้รับการชี้แนะ 1 คน

การชี้แนะแบบที่หลายคนสอนน้องคนเดียว (team coaching) คือ ผู้ชี้แนะหลายคน ต่อผู้ได้รับการชี้แนะ 1 คน

การชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคน (inclusion coaching) คือ ผู้ชี้แนะ 1 คน ต่อผู้ได้รับการชี้แนะหลายคน

มิติการนำไปใช้ (W. Mary, Byrne, Maureen and R. Keefe, 2002)

การชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น (coaching forward) คือ ผู้ชี้แนะ 1 คน ต่อผู้ได้รับการชี้แนะ 1 คน แล้วผู้ที่ได้รับการชี้แนะไปชี้แนะต่อ

ตารางที่ 2.7 มโนทัศน์ของการนิเทศ การอบรม การเป็นพี่เลี้ยง และการชี้แนะ (เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2549)

	ความหมาย	เป้าหมาย	ลักษณะสำคัญ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความสัมพันธ์
การนิเทศ (supervision)	การดำเนินการโดยผู้มีประสบการณ์ใช้กระบวนการหรือวิธีการต่างในการใช้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก กำกับ ดูแล เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถได้ตามเป้าหมายขององค์กร ในทางการศึกษา การนิเทศถือเป็นงานหลักงานหนึ่งในการปฏิบัติงานในโรงเรียน (Harris, 1985:4) ของผู้นิเทศ (Supervision)	เพื่อดูแลช่วยเหลือ กำกับ และประสานงานเพื่อให้ผู้รับการนิเทศปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานของงาน	1. มีการช่วยเหลือและประสานงานทางวิชาการให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาที่ต้องการ 2. การเลือกแบบการนิเทศ กิจกรรมขึ้นอยู่กับเป้าหมาย จำนวนผู้รับ การนิเทศ และผลที่ต้องการให้เกิดขึ้น	ผู้ ที่ ดำ เนิน การ นิเทศ เรียกว่า ผู้ นิเทศ ผู้รับการนิเทศมีหลากหลายตามบริบทต่างๆ เช่น ในโรงเรียน ผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครู หรือผู้บริหาร	เป็นการนิเทศทั้งองค์กร กลุ่มย่อยและรายบุคคลมีบทบาทหลายลักษณะ ทั้งคำแนะนำ กำกับติดตาม ออกคำสั่งและประเมินงาน
การอบรม (training)	การดำเนินการให้ความรู้หรือฝึกทักษะเฉพาะให้แก่ผู้เข้ารับการอบรม มีวัตถุประสงค์เฉพาะชัดเจน มุ่งให้ความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานทันที มีมาตรฐานที่ต้องการให้ผู้เข้ารับการอบรมบรรลุผลชัดเจน การจัดอบรมจัดได้ทั้งในบริบทการทำงานและการแยกดำเนินการเฉพาะ	เพื่อดำเนินการจัดลำดับสาระและกิจกรรมให้ผู้รับการอบรมได้รับทักษะความรู้ตามวัตถุประสงค์ของการอบรม	1. เป็นบทบาทหนึ่งของการนิเทศ 2. เน้นการให้ความรู้และฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน 3. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ การดำเนินการ ระยะเวลาและผลที่ต้องการให้เกิดขึ้นที่ชัดเจน 4. ใช้ในการพัฒนาบุคคลกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อย 5. เป็นงานที่สัมพันธ์กับการชี้แนะในการช่วยให้บุคคลปฏิบัติงาน	ผู้ ที่ ดำ เนิน การ จัด อบรม ประกอบด้วย ผู้บริหารการอบรม (Training organizer) วิทยากร (Trainer) ผู้ประสานงานการอบรม ผู้รับการอบรม	เน้นการให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้หรือทักษะภายในเวลาที่กำหนด จึงใช้บทบาทการอธิบาย แนะนำและให้ฝึกปฏิบัติ

	ความหมาย	เป้าหมาย	ลักษณะสำคัญ	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	ความสัมพันธ์
การเป็นพี่เลี้ยง (mentoring)	กระบวนการที่ผู้มีประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่าให้ได้รับการพัฒนาเรื่องอาชีพและการดำเนินชีวิตให้พัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ	เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานจากพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่องจนสามารถมีความรู้ ทักษะ การปฏิบัติงานและเจตคติการปฏิบัติงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ	1. เป็นกิจกรรมการนิเทศแบบหนึ่ง (Sullivan and Glanz, 2005 :140) 2. มีความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (one-to-one relationship) อยู่บนพื้นฐานความไว้วางใจกัน (miller , 2002 : 46) ในบริบทการทำงาน 3. พี่เลี้ยง ใช้กระบวนการและวิธีการต่างๆในการช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้และพัฒนากระบวนการทำงาน 4. เป็นการเรียนรู้ร่วมกัน	* พี่เลี้ยง (mentor) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานและมีความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้อื่น * mentee หรือ protégé เป็นผู้เข้ามาทำงานใหม่หรือผู้เข้ารับการฝึกอบรม	เน้นการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานในบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตร และเชื้ออาหาร
การชี้แนะ (coaching)	วิธีการหนึ่งในการพัฒนาสมรรถภาพการทำงานของบุคคลากร โดยเน้นไปที่การทำให้การปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานของงานนั้นๆหรือการช่วยให้สามารถนำความรู้ที่มีอยู่และ / หรือได้รับการอบรมนำไปสู่การปฏิบัติ	เพื่อให้ผู้รับการชี้แนะมีความรู้ในการปฏิบัติงาน (practical knowledge) สามารถนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติที่มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน	1. เป็นบทบาทหนึ่งของพี่เลี้ยง 2. เป็นการพัฒนาผู้รับการชี้แนะเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย 3. เน้นไปที่การนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติ 4. วิธีการที่ใช้ได้แก่ การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และการให้ข้อมูลป้อนกลับในบริบทการทำงาน	* ผู้ชี้แนะ (coach) ทำหน้าที่ให้การชี้แนะ * ผู้รับการชี้แนะ (coachee)	ผู้เข้ารับการชี้แนะเป็นผู้ตัดสินใจแก้ปัญหาหรือเลือกแนวทางการปฏิบัติงานด้วยตนเอง โดยผู้ชี้แนะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ

ตารางที่ 2.8 ผลการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับขั้นตอนการชี้แนะ (เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ, 2549)

ขั้นตอนการชี้แนะ					ขั้นตอนการชี้แนะ ที่นำมาใช้ในการวิจัย
Mink , Owen and Mike (1993: 149 - 156)	Hargrove (2000: 137 – 217)	Zeus and Skiffington (2002: 61)	Thrope and Clifford (2003: 33 – 8)	Blanchard and Thacker	
1. ระบุเป้าหมายในการเรียนรู้ 2. วิเคราะห์สมรรถภาพเพื่อหาจุดที่ต้องการพัฒนา	1. หาจุดที่ต้องการพัฒนา 2. สร้างความสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด	1. เป็นการเริ่มต้นและการชี้แนะ	1. การทำเป้าหมายและความจำเป็นในการชี้แนะให้กระจ่าง 2. การให้ความเห็นชอบในความจำเป็นที่ต้องพัฒนาร่วมกัน	1. ทำความเข้าใจสภาพการทำงานและระดับของผู้เข้ารับการชี้แนะ	1. ประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและครู (coaching need analysis) 3. หาจุดที่ต้องการพัฒนา
3. พัฒนากิจกรรมที่ให้ผู้เข้ารับการชี้แนะได้ใช้สมรรถภาพในการทำงาน 4. ออกแบบตารางชี้แนะ	3. วางแผนการทำงานร่วมกัน	2. วางแผนการปฏิบัติงาน (action plan)	3. วางแผนรายละเอียดในการชี้แนะ	2. วางเป้าหมายแผนพัฒนา	4. วางแผนดำเนินการชี้แนะและจัดทำแผนปฏิบัติงาน (action plan)
5. ดำเนินการชี้แนะ - เตรียมการ - ฝึกสมรรถภาพใหม่ - ให้ข้อมูลป้อนกลับ - ประเมินและติดตามผล	4. ดำเนินการตามแผน 5. จัดให้มีการสะท้อนผลการทำงาน	3. ตรวจสอบการชี้แนะ - ทบทวนแผนงาน - สังเกตการทำงาน - ให้ข้อมูลป้อนกลับ	4. ดำเนินการตามแผนงานหรือกิจกรรมที่วางไว้ 5. การทบทวนกิจกรรมหรือแผนพัฒนาความสามารถ	3. ดำเนินการชี้แนะและให้ข้อมูลป้อนกลับ 4. ดำเนินการซ้ำจนประสบความสำเร็จ	5. ดำเนินการชี้แนะด้วยวงจรการชี้แนะ 3 ขั้นตอน คือ การเตรียมการชี้แนะ การชี้แนะ และการสรุปผลการชี้แนะ
		4. การประเมินผลและติดตาม (valuation and follow – up)	6. สิ้นสุดความสัมพันธ์ในการชี้แนะ		6. ประเมินกระบวนการทำงานสรุปหลักการเพื่อนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป

ตอนที่ 4 การวิจัยพหุเทศกรณีศึกษา

พหุเทศกรณีศึกษา (multi – site case study) หมายถึง วิธีวิจัยที่ออกแบบการวิจัยโดยใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาเป็นกรณีศึกษามากกว่า 1 กลุ่ม โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาเป็นกรณีศึกษา มีความแตกต่างของบริบทพื้นที่ เป็นเทคนิคหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการออกแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ มีความแตกต่างจากการวิจัยแบบพหุกรณี (multi – case study)

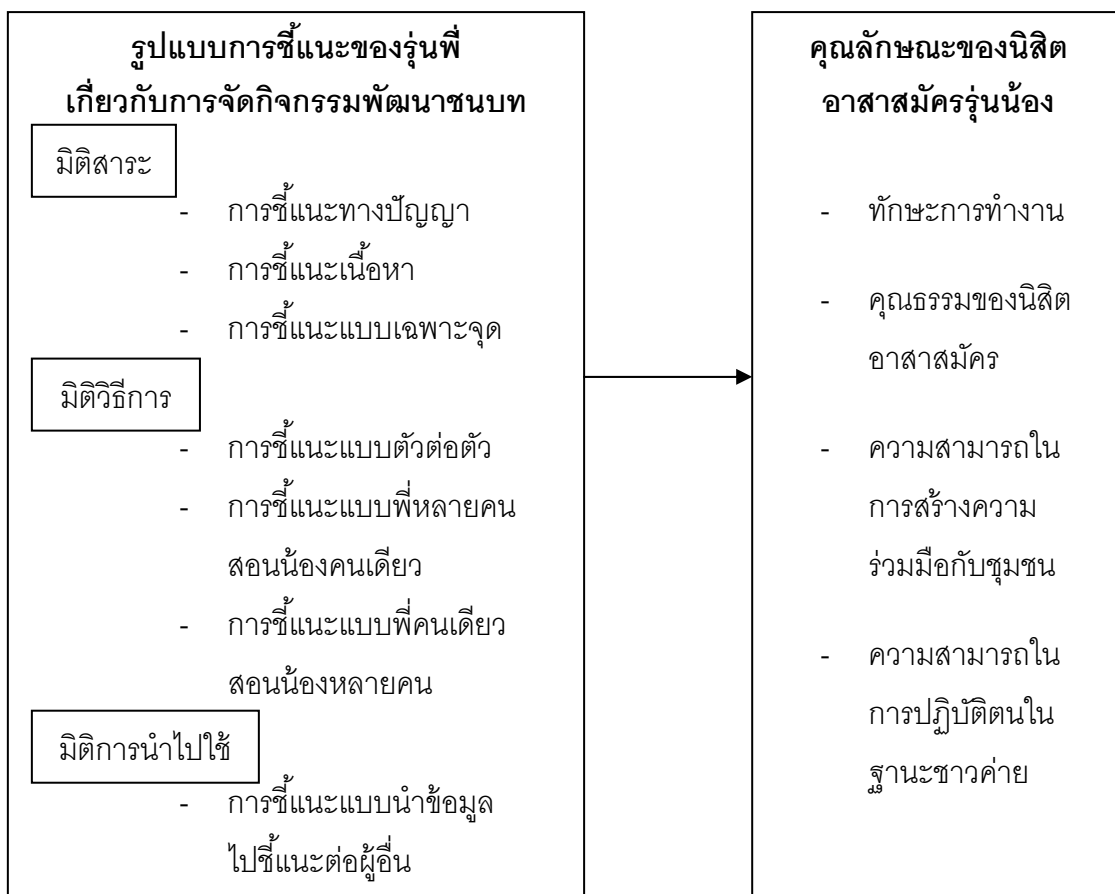
Audet, J, and d Amboise, G. (2001 อ้างถึงใน สุธิดา ภัคดีบุญ, 2548) ให้ความหมายของการวิจัยพหุเทศกรณีศึกษาไว้ว่า เป็นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่ออกแบบขึ้นเพื่อให้ได้องค์ความรู้เชิงลึก เป็นข้อเท็จจริงที่ยังไม่มีการวิจัย โดยการรวมวิธีการวิจัยแบบรายการกรณี หลาย ๆ กรณี โดยมีวิธีการปฏิบัติที่แน่นอน การอธิบายเกี่ยวกับวิธีการและการรวบรวมงานวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งการสังเกต การวิเคราะห์กรณีศึกษาที่มีหลายพื้นที่ โดยใช้ชื่อการวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบข้ามกรณี (cross–case) และการอธิบายวิธีการเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล รายงานการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการอธิบายกระบวนการที่ได้นำเสนอด้วยวิธีการยกตัวอย่าง และอภิปรายผลที่เกิดขึ้น และสะท้อนไปสู่ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นทั้งหมด

ศุภมาส ลิมาวัฒน์ชัย (2547) กล่าวว่า การวิจัยแบบพหุเทศกรณีให้ความสำคัญกับการพัฒนาทฤษฎีที่เป็นจริงในทุกพื้นที่ ใช้กระบวนการอุปมานเชิงวิเคราะห์ (analytic induction) ในการวิจัย เป็นวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพที่ออกแบบมาเพื่อให้ได้รับความรู้เชิงลึกของปรากฏการณ์ธรรมชาติซึ่งเป็นวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้กลยุทธ์การตรวจสอบ (strategic scanning) เป็นการผสมผสานวิธีวิจัยหลายวิธีเข้าด้วยกัน เพื่อศึกษากรณีศึกษา โดยยึดแนวคิดเชิงปฏิฐานนิยม (positive tradition) วิธีการตีความข้อมูล (interpretative approach) และประมวลวิธีวิทยาการเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและการวิเคราะห์หลายพื้นที่ โดยใช้ในการเปรียบเทียบข้ามกลุ่ม (cross–case comparision) และเทคนิคการสร้างคำอธิบายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติสาระ ประกอบด้วย การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) การชี้แนะเนื้อหา (content coaching) การชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching) มิติวิธีการ ประกอบด้วย การชี้แนะแบบตัวต่อตัว (traditional coaching) การชี้แนะแบบพี่หลายคน (2 คน ขึ้นไป) สอนน้องคนเดียว (team coaching) การชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคน (inclusion coaching) มากกว่า 2 คน และมิติการนำไปใช้ การชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น (coaching forward)

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ของโครงการค่ายอาสาทั้ง 3 ค่าย สามารถแบ่งคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการทำงาน เนื้อหาประกอบด้วย การประสาน การสร้างบรรยากาศ การวางแผน การเก็บข้อมูล การสร้างความสัมพันธ์ การตรวจสอบและประเมินผล การบริหารจัดการ และการแก้ปัญหา คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร เนื้อหาประกอบด้วย ความมีน้ำใจ ความประหยัด ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความสะอาด ความเสียสละ ความขยัน ความอดทน และความสามัคคี ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน เนื้อหาประกอบด้วย การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การสื่อสารกับชาวบ้าน การทำงานร่วมกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน ความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย เนื้อหาประกอบด้วย การใช้คำพูด การปฏิบัติหน้าที่ จิตสำนึกในฐานะชาวค่าย มีรายละเอียด ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยรูปแบบการชี้แนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัครและผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องจากกรณีศึกษาที่เป็นนิสิตในโครงการค่ายอาสาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพื้นที่ต่าง ๆ และเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทจากกรณีศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร เป็นการวิเคราะห์พหุเทศะกรณีศึกษาโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตอาสาสมัคร ระดับปริญญาตรี โครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง

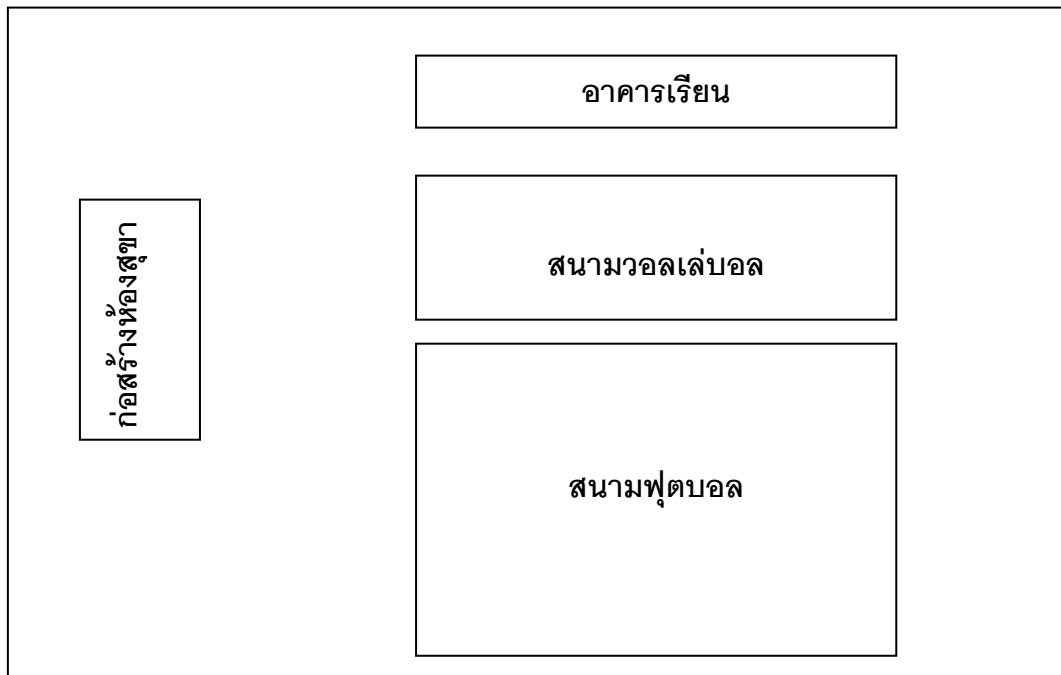
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตอาสาสมัคร จำนวน 100 คน จากโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการค่ายรวมจุฬาฯอาสาพัฒนาชนบท (2) โครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาฯ-ชนบท และ (3) โครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา ผู้วิจัยคัดเลือกกรณีศึกษาโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) มีเกณฑ์ในการคัดเลือกกรณีศึกษา ดังนี้

1. เป็นโครงการค่ายรวมทุกคนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เป็นโครงการที่เน้นค่ายสร้างและมีกิจกรรมที่หลากหลาย
3. เป็นโครงการที่ผู้วิจัยสามารถดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามได้ และยินดีให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในการวิจัย

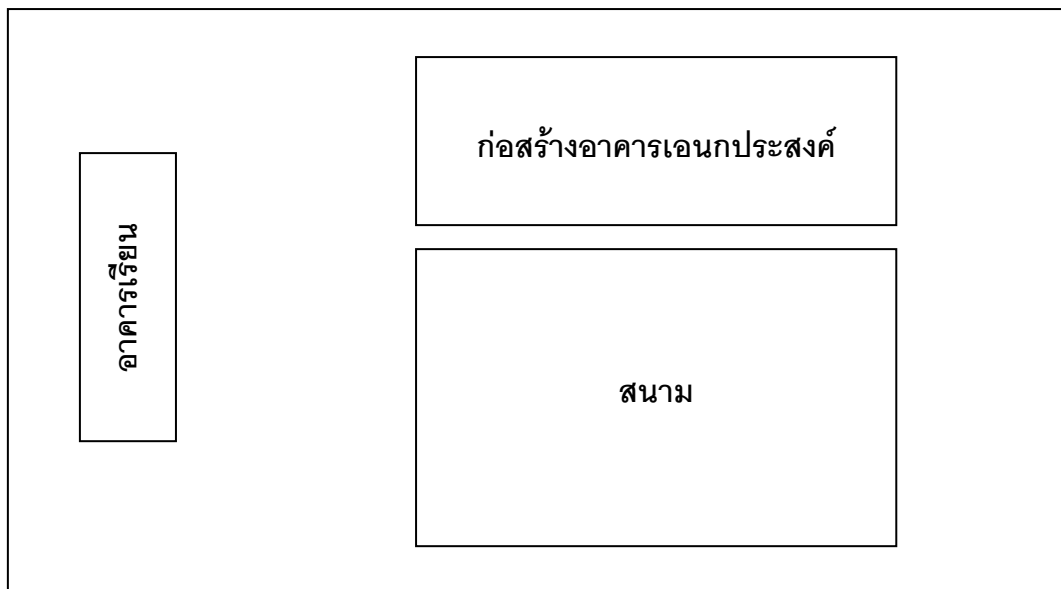
โครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้ง 3 โครงการ มีความแตกต่างกันในบริบทของพื้นที่ที่ออกค่าย หลักการและเหตุผลของโครงการ วัตถุประสงค์และลักษณะการดำเนินงาน มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3.1 ความแตกต่างของลักษณะโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายละเอียด	Camp 1	Camp 2	Camp 3
ชื่อโครงการ	ค่ายรวมจุฬายาอาสาพัฒนา ชนบทครั้งที่ 27	ค่ายอาสาพัฒนา จุฬายา-ชนบท ครั้งที่ 20	ค่ายอาสาพัฒนาชาวไทย ภูเขา ปลายปีการศึกษา 2551
นิสิตผู้รับผิดชอบ โครงการ	ผู้อำนวยการค่าย เป็นนิสิต ชาย ชั้นปีที่ 3 คณะ วิทยาศาสตร์	ประธานค่าย เป็นนิสิตชาย คณะสำนักวิชาวิทยาศาสตร์ การกีฬา ชั้นปีที่ 3	ประธานค่ายเป็นนิสิตหญิง คณะอักษรศาสตร์ ชั้นปีที่ 3
สถานที่ ปฏิบัติงาน	โรงเรียนบ้านแม่แฮด หมู่ที่ 5 ตำบลแม่พุง อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่	โรงเรียนบ้านขัวญคีรี ตำบลบ้านร้อง อำเภองาว จังหวัดลำปาง	โรงเรียน ศกร.ตชด. บ้านโคแปะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ระยะเวลา การปฏิบัติงาน	ช่วงเตรียมงาน 4 พฤศจิกายน 2551 ถึง 7 มีนาคม 2552 ช่วงออกค่าย 7 มีนาคม ถึง 22 มีนาคม 2552 ช่วงสรุปและประเมินผล 24 มีนาคม ถึง 6 เมษายน 2552	ช่วงเตรียมงาน 16 พฤษภาคม 2551 ถึง 10 มีนาคม 2552 ช่วงออกค่าย 11 มีนาคม ถึง 26 มีนาคม 2552 ช่วงสรุปและประเมินผล 27 มีนาคม ถึง 7 เมษายน 2552	ช่วงเตรียมงาน 1 พฤศจิกายน 2551 ถึง 7 มีนาคม 2552 ช่วงออกค่าย 8 มีนาคม ถึง 29 มีนาคม 2552 ช่วงสรุปและประเมินผล 30 มีนาคม ถึง 12 เมษายน 2552
จำนวนนิสิต ผู้เข้าร่วมโครงการ	80 คน เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 60 คน และนิสิตชั้น ปีที่ 1 จำนวน 20 คน	95 คน เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 75 คน และนิสิตชั้น ปีที่ 1 จำนวน 20 คน	23 คน เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 23 คน ไม่มีนิสิตชั้น ปีที่ 1
หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	ชมรมค่ายอาสาสมัครหอพัก นิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้ตั้งชมรม หอพักนิสิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	กลุ่มนิสิตโครงการทุนจุฬายา- ชนบท หน่วยจุฬายา-ชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารจามจุรี 2 ชั้น 2	ชมรมค่ายอาสาพัฒนา ชาวไทยภูเขา ตึกจุลจักรพงษ์ ชั้น 4
ลักษณะค่าย	ค่ายสร้างห้องสุขา	ค่ายสร้างอาคาร	ค่ายศึกษาและสอนเด็ก

ค่ายที่ 1

ค่ายที่ 2

แผนภาพที่ 2 พื้นที่การทำค่ายก่อสร้างของค่ายที่ 1 และค่ายที่ 2

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนิสิตอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 3 โครงการ ประกอบด้วย (1) โครงการค่ายรวมจุฬาลงกรณ์อาสาพัฒนาชนบทจำนวน 40 คน (2) โครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาลงกรณ์ชนบท จำนวน 50 คน (3) โครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา จำนวน 10 คน รวมมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 100 คน โดยมีรายละเอียดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

ตาราง 3.2 จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามค่ายอาสาและคณะ

คณะ	ค่าย 1 (คน)	ค่าย 2 (คน)	ค่าย 3 (คน)	รวม (คน)
วิศวกรรมศาสตร์	12	0	4	16
อักษรศาสตร์	5	0	3	8
วิทยาศาสตร์	12	0	1	13
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3	0	0	3
ครุศาสตร์	2	0	0	2
สัตวแพทยศาสตร์	2	14	0	16
ทันตแพทยศาสตร์	1	2	0	3
นิติศาสตร์	1	1	0	2
สหเวชศาสตร์	2	15	0	17
วิทยาศาสตร์การกีฬา	0	10	0	10
เภสัชศาสตร์	0	3	0	3
รัฐศาสตร์	0	2	0	2
เศรษฐศาสตร์	0	2	0	2
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	0	1	2	3
รวม	40	50	10	100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 8 ชุด ประกอบด้วย (1) แบบบันทึกการศึกษาเอกสาร (2) แบบสังเกตรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ (3) แบบสังเกตการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร (4) แบบบันทึกภาคสนาม (5) แบบสัมภาษณ์นิสิตอาสาสมัครผู้รับผิดชอบโครงการ (6) แบบสัมภาษณ์ชาวค่าย (7) แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัคร และ (8) อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น กล้องถ่ายรูป เครื่องเล่น mp 3 สำหรับบันทึกเทป รายละเอียดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

(1) แบบบันทึกการศึกษาเอกสาร

แบบบันทึกสำหรับการลงข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 11 ประเด็น ได้แก่ (1) ชื่อเรื่อง (2) หลักการและเหตุผลของโครงการ (3) วัตถุประสงค์ (4) อาจารย์ที่ปรึกษา (5) นิสิตผู้รับผิดชอบโครงการ (6) สถานที่ปฏิบัติงาน (7) ระยะเวลา (8) ลักษณะการปฏิบัติงาน (9) นิสิตผู้เข้าร่วมโครงการ (10) ผู้สนับสนุน (11) งบประมาณ

(2) แบบสังเกตรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่

แบบสังเกตการชี้แนะของรุ่นพี่ เพื่อนำมาวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ในการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร โดยผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ชื่อโครงการ (2) ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตรุ่นพี่ (3) รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ (4) เนื้อหาการชี้แนะ

(3) แบบสังเกตการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร

แบบสังเกตการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ชื่อโครงการ (2) ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตอาสาสมัคร (3) ปัญหาและการแก้ไขปัญหา (4) ผลการจัดกิจกรรม

(4) แบบบันทึกภาคสนาม

แบบบันทึกภาคสนาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ชื่อโครงการ (2) ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตอาสาสมัครและชุมชนในพื้นที่ที่ออกค่าย ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 5 ประเด็น ได้แก่ (1) กิจกรรม (2) วัตถุประสงค์ของกิจกรรม (3) ลักษณะการปฏิบัติงาน (4) ผลการจัดกิจกรรม (5) ปัญหาและการแก้ไขปัญหา

(5) แบบสัมภาษณ์นิสิตอาสาสมัครผู้รับผิดชอบโครงการ

แบบสัมภาษณ์นิสิตอาสาสมัครผู้รับผิดชอบโครงการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 6 ประเด็น ได้แก่ (1) ชื่อ-นามสกุล (2) คณะ (3) ชั้นปี (4) เกรดเฉลี่ยสะสม (5) หน้าที่ในค่าย (6) ชื่อโครงการ ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 5 ประเด็น ได้แก่ (1)

ประสบการณ์ที่ได้รับ (2) การชี้แนะของรุ่นพี่ในการทำงานค่าย (3) ปัญหาและการแก้ไขปัญหา (4) ลักษณะการปฏิบัติงาน (5) ผลการจัดกิจกรรม

(6) แบบสัมภาษณ์ชาวค่าย

แบบสัมภาษณ์นิสิตอาสาสมัครผู้รับผิดชอบโครงการ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 6 ประเด็น ได้แก่ (1) ชื่อ-นามสกุล (2) คณะ (3) ชั้นปี (4) เกรดเฉลี่ยสะสม (5) หน้าที่ในค่าย (6) ชื่อโครงการ ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ประสบการณ์ที่ได้รับ (2) การชี้แนะของรุ่นพี่ในการทำงานค่าย (3) ผลการจัดกิจกรรม

(7) แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัคร

เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนิสิตที่เข้าร่วมโครงการค่ายอาสาเกี่ยวกับรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ เป็นมาตราประมาณค่า 3 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนิสิตอาสาสมัคร ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 4 ประเด็น ได้แก่ (1) ชื่อ-นามสกุล (2) คณะ (3) ชั้นปี (4) เกรดเฉลี่ยสะสม ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร ประกอบด้วยประเด็นที่บันทึก 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ประสบการณ์การทำค่ายอาสา (2) ชื่อโครงการ หน้าที่ ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่

การหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1. **ความตรง (validity)** การศึกษาความตรงประกอบด้วยการศึกษาความตรง 2 ประเภท ได้แก่ (1) ความตรงเชิงหน้า (face validity) และ (2) ความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยนำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมกับรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยและตารางวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรม ไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งความถูกต้องของภาษา ความเป็นปรนัย และนำมาปรับปรุงแก้ไข

2. **ความเป็นปรนัย (objectivity) และการใช้ภาษา** ผู้วิจัยทดลองกับนิสิตจำนวน 5 คน ทดลองทำแบบสอบถามโดยทดสอบการใช้ภาษาและเวลาที่ใช้ในการทำแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข โดยมีการปรับแก้ข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ดังนี้ ท่านได้รับการชี้แนะจากรุ่นพี่ในรูปแบบใด เปลี่ยนเป็น ท่านได้รับการชี้แนะจากรุ่นพี่อย่างไร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลกับอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัคร โดยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนออกค่าย ระหว่างออกค่าย และผลที่เกิดขึ้นหลังจบค่าย โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์และการสังเกตรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แบบพหุเทศะกรณี รายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังตาราง 3.3

ตาราง 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการ	สถานที่	ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ประเด็นที่รวบรวมข้อมูล	วัน/เดือน/ปี
1. การสัมภาษณ์ (แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ)					
1.1 ระยะก่อนออกค่าย นิสิตจัดกิจกรรมให้รุ่นพี่ได้พบกับรุ่นน้อง นิสิตรุ่นพี่เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานค่ายและให้รุ่นน้องซักถามเกี่ยวกับการทำงานค่ายแยกกลุ่มตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ และให้เขียนคำถามส่งให้ผู้ประกอบการประชุมและรุ่นพี่จะช่วยกันตอบปัญหาของน้อง	หอพักนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ผู้อำนวยการค่ายที่ 1 เป็นนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ 3	1	ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานค่าย	10 พ.ย.51- 3 มี.ค.52
		ประธานค่ายที่ 2 เป็นนิสิตสำนักวิชาวิทยาศาสตร์ การกีฬา ปี 3	1	ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานค่าย	
		นิสิตอาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการค่ายที่ 1	15	ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานค่าย	
		นิสิตอาสาสมัครผู้เข้าร่วมโครงการค่ายที่ 2	5	ข้อมูลพื้นฐานของนิสิต ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานค่าย	
		นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่ค่ายที่ 3	2	ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานค่าย การชี้แนะของรุ่นพี่	

วิธีการ	สถานที่	ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ประเด็นที่ รวบรวมข้อมูล	วัน/เดือน/ปี
		นิสิตอาสา สมัครรุ่นพี่ ค่ายที่ 2	2	วิธีการชี้แนะของรุ่น พี่ในการทำงาน ค่าย	
		นิสิตอาสา สมัครรุ่นพี่ โครงการค่าย ที่ 1	9	ข้อมูลพื้นฐานของ นิสิต ข้อมูลเกี่ยวกับการ ทำงานค่าย	
	ตึกจุลจักรพงษ์	ประธานค่ายที่ 2 เป็นนิสิต คณะอักษร ศาสตร์ ปี 3	1	ข้อมูลพื้นฐานของ นิสิต ข้อมูลเกี่ยวกับการ ทำงานค่าย	
		วิทยบริการ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	นิสิตอาสา สมัครผู้เข้า ร่วมโครงการ ค่ายที่ 1	40	
	1.2 ระหว่างการ ออกค่าย สัมภาษณ์นิสิต อย่างเป็นทางการในช่วง พักและเลือก สถานที่ที่สงบ และสัมภาษณ์ ไม่เป็นทางการ ในระหว่าง ทำงานนิสิตจัด กิจกรรมกลุ่ม ย่อยในช่วง กลางคืน หลังจากประชุม	ค่ายแพร์	ผู้อำนวยการ ค่าย	1	
อาจารย์ใหญ่	1	การทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัคร			
เด็ก	7	ความรู้ที่ได้รับการ จัดกิจกรรมของพี่ๆ			
นิสิต หัวหน้า โครงการ	2	การชี้แนะการ ทำงานของรุ่นพี่			
ผู้ใหญ่บ้าน	1	การทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัคร			
ชาวบ้าน	6	การทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัคร			

วิธีการ	สถานที่	ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ประเด็นที่ รวบรวมข้อมูล	วัน/เดือน/ปี
<p>เพราะเป็นช่วงที่ เจียบ เหมาะกับ การชี้แนะอย่าง เป็นทางการ โดยจัดเป็นกลุ่ม คณะชั้นปี มีปีปี 3 และปีปี 4 เป็นผู้นำพัฒนา หัวหน้าโครง ชี้แนะลูกโครง ในช่วงหลัง ประชุมเพื่อ เตรียมงานใน วันต่อไปและมี การชี้แนะอย่าง ไม่เป็นทางการ ในระหว่างการ ทำงานของแต่ละ วัน</p>		นิสิตอาสา สมัครรุ่นพี่ ชั้น ปีที่ 4 ขึ้นไป	4	วิธีการชี้แนะรุ่นน้อง	21-26 มี.ค. 52
		นิสิต หัวหน้า โครงสัมพันธ ชุมชน	2	การชี้แนะของรุ่นพี่ ในการทำงานค่าย	
		นิสิต หัวหน้า โครงงานอาสา พัฒนาชุมชน	2	การชี้แนะของรุ่นพี่ ในการทำงานค่าย ปัญหาและวิธีแก้ไข	
		นิสิต หัวหน้า โครงเด็กและ เยาวชน	3	การชี้แนะของรุ่นพี่ ในการทำงานค่าย ปัญหาและวิธีแก้ไข	
		ค่ายลำปาง	ประธานค่าย	1	
	นิสิตอาสา สมัครรุ่นพี่ ชั้น ปีที่ 4 ขึ้นไป	9	การทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัคร วิธีการชี้แนะรุ่นน้อง		
	ผู้ใหญ่บ้าน	1	การทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัคร		
	นายอำเภอ	1	การทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัคร		
	ครู	1	การทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัคร		
	เด็ก	5	ความรู้ที่ได้รับการ จัดกิจกรรมของพี่ๆ		
นิสิตหัวหน้า โครง	4	วิธีการชี้แนะของรุ่น พี่ในการทำงาน			
ชาวบ้าน	5	การทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัคร			

วิธีการ	สถานที่	ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ประเด็นที่ รวบรวมข้อมูล	วัน/เดือน/ปี
1.3 ระยะเวลาหลัง จบค่าย นัดสัมมนา นิติตั้งแบบ	หอพักนิติต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	นิติตอาสา	30	ผลการจัดกิจกรรม	27-31 มี.ค.52
		สมัครผู้เข้า ร่วมโครงการ ค่ายที่ 1, 2		การชี้แนะของรุ่นพี่ ในการจัดกิจกรรม พัฒนาชนบท	
เผชิญหน้าอย่าง เป็นทางการ และสัมมนา ทางโทรศัพท์	ตึกจุลจักรพงษ์	นิติตอาสา	10	ผลการจัดกิจกรรม	
		สมัครผู้เข้า ร่วมโครงการ ค่ายที่ 3		การชี้แนะของรุ่นพี่ ในการจัดกิจกรรม พัฒนาชนบท	
2. การสังเกต (แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ)					
2.1 ระยะก่อน ออกค่าย สังเกตการ ชี้แนะของรุ่นพี่ ในการทำงานค่าย อย่างเป็น ทางการและไม่ เป็นทางการใน ระหว่างที่มีการ ประชุมค่ายและ ในกิจกรรมที่ นิติตจัดขึ้น เพื่อให้รุ่นพี่ ชี้แนะรุ่นน้อง	หอพักนิติต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	ผู้อำนวยการ ค่ายที่ 1	1	ข้อมูลพื้นฐานของ นิติต	9 พ.ย.52- 2 ก.พ.52
		ประธานค่ายที่ 2	1	ข้อมูลพื้นฐานของ นิติต	
				ข้อมูลเกี่ยวกับการ ทำงานค่าย	
		นิติตอาสา สมัครผู้เข้า ร่วมโครงการ ค่ายที่ 1	15	ข้อมูลพื้นฐานของ นิติต	
				ข้อมูลเกี่ยวกับการ ทำงานค่าย	
		นิติตอาสา สมัครผู้เข้า ร่วมโครงการ ค่ายที่ 2	5	ข้อมูลพื้นฐานของ นิติต	
	ข้อมูลเกี่ยวกับการ ทำงานค่าย				
นิติตรุ่นพี่ค่าย ที่ 3	2	ข้อมูลเกี่ยวกับการ ทำงานค่าย			
วิทยบริการ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	นิติต ผู้รับผิดชอบ โครงการ ค่ายที่ 3	2	การชี้แนะของรุ่นพี่	7 ก.พ.52	

วิธีการ	สถานที่	ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ประเด็นที่ รวบรวมข้อมูล	วัน/เดือน/ปี
		นิสิตที่เป็น คณะกรรมการ ค่าย	14	เนื้อหาสาระของ เรื่องที่รุ่นพี่ชี้แนะ	
		นิสิตอาสา สมัครรุ่นพี่ ชั้นปีที่ 4	6	การชี้แนะของรุ่นพี่ เนื้อหาสาระของ เรื่องที่ชี้แนะ	
		นิสิตรุ่นพี่ ที่สำเร็จ การศึกษาแล้ว	5	เนื้อหาสาระของ เรื่องที่ชี้แนะ	
	ตึกจามจุรี 5	นิสิตอาสา สมัครผู้ รับผิดชอบ โครงการค่าย ที่ 3	3	เนื้อหาสาระของ เรื่องที่ชี้แนะ	1-3 มี.ค.52
2.2 ระหว่าง ออกค่าย หมายเหตุ ระหว่างออก ค่าย ผู้วิจัยไม่ได้ เก็บข้อมูล ภาคสนามค่าย ที่ 3 เนื่องด้วย การเดินทางที่ ไม่สะดวก	ค่ายแพร์	ประธานค่าย	1	การทำงานค่าย	13-15 มี.ค.52
		หัวหน้า โครงการ	2	การทำงานค่าย	ผู้วิจัยเดินทาง ไปค่ายโดย รถไฟ ลงสถานี เด่นชัย และ เหมารถต่อเข้า ไปในค่าย หลังจากเริ่ม ค่ายแล้ว 6 วัน เหลือการ ทำงานค่ายอีก 8 วัน เดินทาง กลับกรุงเทพฯ โดยรถทัวร์
		หัวหน้าโครง สัมพันธชุมชน	2	การทำงานค่าย	
		หัวหน้าโครง อาสาพัฒนา ชุมชน	2	การทำงานค่าย	
		หัวหน้าโครง เด็กและ เยาวชน	2	การทำงานค่าย	
		หัวหน้าโครง สวัสดิการ	2	การทำงานค่าย	
		นิสิตรุ่นพี่	4	การทำงานของ นิสิตรุ่นน้อง	
		ผู้ใหญ่บ้าน	1	การทำงานของ นิสิต	

วิธีการ	สถานที่	ผู้ให้ข้อมูล	จำนวน (คน)	ประเด็นที่ รวบรวมข้อมูล	วัน/เดือน/ปี
		ครู	1	การทำงานของ นิสิต	
		เด็ก	7	การทำงานของพี่ๆ	
		ชาวบ้าน	5	การทำงานของ นิสิต	
	ค่ายลำปาง	ประธานค่าย	1	การทำงานค่าย	21- 26 มี.ค. 52
		หัวหน้า โครงการสร้างที่	1	การทำงานค่าย	ผู้วิจัยเดินทาง โดยรถทัวร์ลงที่
		หัวหน้าโครง สัมพันธชุมชน	1	การทำงานค่าย	อบตบ้านร้อง ต่อรถเข้าไปใน
		หัวหน้าโครง พัฒนาชุมชน	1	การทำงานค่าย	ค่ายหลังจาก เริ่มค่ายแล้ว 9
		หัวหน้าโครง สอน	1	การทำงานค่าย	วัน เหลืออีก 6 วัน (ที่ค่ายไม่มี
		หัวหน้าโครง สวัสดิการ	1	การทำงานค่าย	สัญญาณ โทรศัพท์)
		นิสิตรุ่นพี่	6	การทำงานของ นิสิตรุ่นน้อง	ผู้วิจัยเดินทาง กลับกรุงเทพฯ
		ผู้ใหญ่บ้าน	1	การทำงานของ นิสิต	พร้อมค่าย ออก จากค่ายโดยรถ
		ครู	1	การทำงานของ นิสิต	ของชาวบ้าน ต่อด้วยรถของ
		เด็ก	5	การทำงานของพี่ๆ	อบต และรถไฟ
ชาวบ้าน	4	การทำงานของ นิสิต	กลับกรุงเทพฯ		
2.3 ระยะเวลาหลัง จบค่าย	หอพักนิสิต จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	นิสิต	30	ผลการจัดกิจกรรม	27-31 มี.ค.52
	ตึกจุลจักรพงษ์	นิสิตผู้เข้า ร่วม โครงการค่าย ที่ 3	10	ผลการจัดกิจกรรม การชี้แนะของรุ่นพี่ ในการทำค่าย	

การวิเคราะห์ข้อมูล

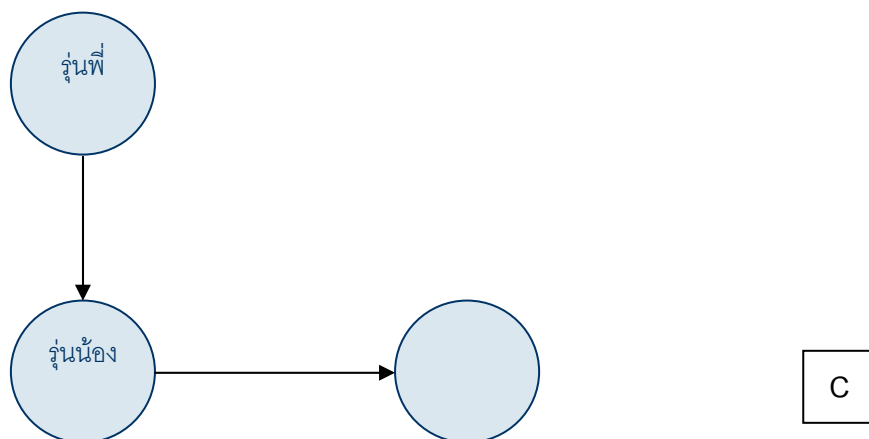
1. ถอดเทพการสัมภาษณ์และสังเกตจากการเก็บรวบรวมข้อมูล และทำการสอบทานความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของข้อมูล โดยการถามผู้ให้ข้อมูลซ้ำอีกครั้ง
2. กำหนดรหัสตามกรอบแนวคิดการวิจัยให้กับข้อความที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทเป็น 3 มิติ ได้แก่ 1) สารระ 2) วิธีการ และ 3) การนำไปใช้ และแบ่งผลที่เกิดขึ้นหลังจบค่ายเป็น 4 มิติ ได้แก่ 1) ทักษะการทำงาน 2) คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร 3) ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน และ 4) ความสามารถในการปฏิบัติตนฐานะชาวค่าย รหัสที่กำหนดมีดังนี้

ตารางที่ 3.4 กำหนดรหัสข้อมูลรูปแบบการชี้แนะ

รหัส	ความหมาย
A	มิติสารระ
A1	การชี้แนะทางปัญญา
A2	การชี้แนะเนื้อหา
A3	การชี้แนะเฉพาะจุด
A12	การชี้แนะทางปัญญาผสมการชี้แนะเนื้อหา
A13	การชี้แนะทางปัญญาผสมการชี้แนะเฉพาะจุด
A23	การชี้แนะเนื้อหาผสมกับการชี้แนะเฉพาะจุด
A123	การชี้แนะทางปัญญา การชี้แนะเนื้อหา และการชี้แนะเฉพาะจุดรวมกัน
B	มิติวิธีการ
B1	การชี้แนะแบบตัวต่อตัว (พี่ 1 คนต่อน้อง 1 คน)
B2	การชี้แนะแบบพี่หลายคนสอนน้องคนเดียว (พี่ 2 คนขึ้นไป)
B3	การชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคน (น้อง 2 คนขึ้นไป)
C	มิติการนำไปใช้
C	การชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น

ด้านมิติสารระ แยกการชี้แนะออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) การชี้แนะเนื้อหา (content coaching) และการชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching) ได้รูปแบบการชี้แนะด้านมิติสารระ ดังภาพ

ด้านมิติการนำไปใช้ ประกอบด้วย การชี้แนะ 1 รูปแบบ คือ การชี้แนะแบบนำข้อมูลไป
ชี้แนะต่อผู้อื่น (coaching forward)

แผนภาพที่ 4 รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ด้านมิติการนำไปใช้

เนื้อหาที่รุ่นพี่มีการชี้แนะแก่นิสิตอาสาสมัครจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการทำงาน การส่งเสริมคุณธรรม การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย สำหรับผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครจากการชี้แนะของรุ่นพี่ ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน และความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย

ตารางที่ 3.5 กำหนดรหัสข้อมูลคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร

รหัส	ความหมาย
S	ทักษะการปฏิบัติงาน
S1	การประสาน
S2	การสร้างบรรยากาศ
S3	การวางแผน
S4	การเก็บข้อมูล
S5	การสร้างความสัมพันธ์
S6	การตรวจสอบและประเมินผล
S7	การบริหารจัดการ
S8	การแก้ปัญหา

รหัส	ความหมาย
V	คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร
V1	ความมีน้ำใจ
V2	ความประหยัด
V3	ความมีมนุษยสัมพันธ์
V4	ความสะอาด
V5	ความเสียสละ
V6	ความขยัน
V7	ความอดทน
V8	ความสามัคคี
C	การสร้างความร่วมมือกับชุมชน
C1	การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
C2	การสื่อสารกับชาวบ้าน
C3	การทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน
P	การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย
P1	การใช้คำพูด
P2	การปฏิบัติหน้าที่
P3	จิตสำนึกของชาวค่าย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิธีการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้อง โดยใช้วิธีวิจัยแบบพหุเทศะกรณี โดยกรณีศึกษาที่เลือกมาใช้ในการวิจัย ได้แก่ โครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในพื้นที่ต่าง ๆ จำนวน 3 โครงการ ได้แก่ โครงการค่ายรวมจุฬาลงกรณ์อาสาพัฒนาชนบท จังหวัดแพร่ โครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาลงกรณ์-ชนบท จังหวัดลำปาง และโครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตารางที่ 3.6 กำหนดรหัสข้อมูลโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รหัส	ความหมาย
Camp 1	โครงการค่ายรวมจุฬาลงกรณ์อาสาพัฒนาชนบท
Camp 2	โครงการค่ายอาสาพัฒนาจุฬาลงกรณ์-ชนบท
Camp 3	โครงการค่ายอาสาพัฒนาชาวไทยภูเขา

ตารางที่ 3.7 กำหนดรหัสข้อมูลวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

รหัส	ความหมาย
O	การสังเกต
I	การสัมภาษณ์
D	การศึกษาเอกสาร

3. อ่านข้อความทั้งหมดจาก การสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษาเอกสาร รอบที่ 1 จำแนกข้อมูลโดยใช้การกำหนดรหัส (coding) ลงในตารางวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ นำข้อมูลที่ได้มาเรียงลำดับและอ่านซ้ำ 1 รอบ เพื่อสรุปกรอบความคิดในภาพรวม

4. พิจารณากำหนดรหัสขององค์ประกอบย่อยด้านคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้อง

5. หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อความที่ละข้อความ รวบรวมหน่วยย่อยของข้อมูลที่มีรหัสเดียวกันไว้ด้วยกันเพื่อการวิเคราะห์ตีความและลงรหัสตามรหัสที่กำหนดไว้

6. วิเคราะห์ข้อมูลและลงรหัสข้อมูลตามที่กำหนดไว้ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหารูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่

7. วิเคราะห์ความถี่ และตารางไขว้ (crosstabulation)

8. สรุปผลโดยการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากกรณีศึกษา สอบทานข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งและสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนา
 ชนบทของนิสิตอาสาสมัคร โครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยแบ่งเป็น 2 ตอน
 ได้แก่ ตอนที่ 1 รูปแบบการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัคร และตอนที่ 2 ผลของการชี้แนะที่มีต่อนิสิต
 อาสาสมัคร

ตอนที่ 1 รูปแบบการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัคร

ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะ โดยแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติสาระ มิติวิธีการ และ
 มิติการนำไปใช้ มิติสาระ แยกการชี้แนะออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การชี้แนะทางปัญญา (cognitive
 coaching) การชี้แนะเนื้อหา (content coaching) และการชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching)
 มิติวิธีการ แยกการชี้แนะออกเป็น 3 รูปแบบ คือ การชี้แนะแบบตัวต่อตัว (traditional coaching)
 การชี้แนะแบบพหุหลายคนสอนน้องคนเดียว (team coaching) การชี้แนะแบบพหุหลายคนสอนน้อง
 หลายคน (inclusion coaching) มิติการนำไปใช้ ประกอบด้วยการชี้แนะ 1 รูปแบบ คือ การชี้แนะ
 แบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น ดังแสดงในตาราง 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัครโดยการลงรหัส

รูปแบบการชี้แนะ								
มิติสาระ (A)			มิติวิธีการ (B)				มิติการนำไปใช้ (C)	
	1. ชี้แนะทางปัญญา	2. ชี้แนะเนื้อหา	3. ชี้แนะเฉพาะจุด		1. ชี้แนะแบบตัวต่อตัว	2. ชี้แนะแบบพหุหลายคนสอนน้องคนเดียว	3. ชี้แนะแบบพหุหลายคนสอนน้องหลายคน	ชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น
A 1	✓			B 1	✓			✓
A 2		✓		B 2		✓		
A 3			✓	B 3			✓	
A 12	✓	✓						
A 13	✓		✓					
A 23		✓	✓					
A 123	✓	✓	✓					

รายการลงรหัสที่ปรากฏในตารางที่ 4.1 ใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของโครงการค่ายอาสาที่ส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร โดยมีการวิเคราะห์เนื้อหาที่มีการชี้แนะ ได้แก่ ทักษะการทำงาน การส่งเสริมคุณธรรม การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ได้ทำการวิเคราะห์รูปแบบการชี้แนะตามมิติที่กำหนด 3 มิติ ได้แก่ มิติสาระ มิติวิธีการ และมิติการนำไปใช้ ผลการวิจัยที่นำเสนอต่อไปนี้ได้มาจากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต และการสัมภาษณ์นิตินรุ่นพี่ และนิสิตอาสาสมัคร การศึกษาเอกสาร ทั้งก่อนทำกิจกรรมค่ายและระหว่างการทำกิจกรรมค่าย โดยเรียงตามเนื้อหาที่รุ่นพี่ได้ชี้แนะนิตินรุ่นน้องที่เป็นชาวค่าย ทั้งนี้จะมีการคัดลอกข้อความที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหลังจากมีการลงรหัสของรูปแบบการชี้แนะ โดยนำเสนอตารางแสดงความถี่ในการวิเคราะห์ให้ไว้

1. ทักษะการทำงาน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของค่าย พบว่า นอกจากจะมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชนบทแล้ว ยังต้องพัฒนาทักษะการทำงานของนิสิตด้วย ซึ่งจากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร พบว่ากิจกรรมพัฒนาชนบทส่งผลกระทบต่อคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร ในการทำงานค่ายนิสิตอาสาสมัครต้องได้รับการชี้แนะจากรุ่นพี่ที่มีประสบการณ์การทำงานค่ายมาก่อน เพื่อให้ นิสิตอาสาสมัครสามารถจัดกิจกรรมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

(1) การประสานงาน

การประสานงานเป็นทักษะสำคัญในการทำงานค่ายอาสาพัฒนาชนบท การจัดกิจกรรมต่างๆของนิสิตอาสาสมัครจำเป็นต้องประสานงานกับหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง วิธีการชี้แนะที่รุ่นพี่ใช้ในการชี้แนะเรื่องการประสานงานของรุ่นน้องเป็นแบบพี่คนเดียว สอนน้องหลายคน เป็นกลุ่มและใช้การชี้แนะทางปัญญาให้รุ่นน้องคิดถึงสิ่งที่จะทำใน

อนาคตเป็นการวางแผนการทำงาน ควบคู่ไปกับการชี้แนะเนื้อหา เพื่อบอกให้ทราบในกระบวนการทำงาน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือให้รุ่นน้องทำงานเป็นและทำงานได้ด้วยตนเอง มีรายละเอียด ดังนี้

“ติดต่ออาจารย์ที่จะคอยดูแลเพื่อความเรียบร้อยของการทำงาน อย่างน้อยก็ช่วยให้ถึงอำนาจการตัดสินใจของใครจะทำอะไรต่อไป”

(Camp 1, A 12 B 3)

“พยายามกำหนดรูปแบบการรักษาความปลอดภัยแต่เนิ่น ๆ ถ้ามีส่วนไหนต้องการคนมาช่วยให้รีบติดต่อให้เร็ว ๆ มีการคุยกัน ประึกษากัน จะได้รับรู้ข้อมูลเท่า ๆ กันและไปพร้อม ๆ กัน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 123 B 3)

“สถานที่ที่ทำการสร้างเป็นอย่างไร เหมาะหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะเพราะอะไร คือต้องรวบรวมความคิดจากคนในโครงอื่น ๆ ด้วย รวมทั้งสถานที่ที่ต้องติดต่อดูว่ามีอะไรบ้าง เพื่อจะได้ประสานงานให้ครบ คือ อาจจะรวมข้อมูลกับโครงงาน ฝ่ายสถานที่ว่าอะไรที่เราจะช่วยเหลือกันได้บ้าง เพราะอาจจะต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกัน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 2, A 2 B 3)

“การติดต่อช่าง ปรีกษาชาวบ้านให้ช่วยหาให้ก็ได้ หรือ ถ้าติดต่อกับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ช่วยประสานงานจัดหาคนให้ได้ก็จะดีมาก”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 2, A 2 B 3 C)

(2) การสร้างบรรยากาศ

ในการทำงานค่าย การสร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญ นิสิตอาสาสมัครจำเป็นที่จะต้องจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและจิตใจเพื่อกระตุ้น สนับสนุนการทำงานค่ายของนิสิต การทำงานค่ายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีควรเป็นกระบวนการที่มีชีวิตชีวา ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมให้มากที่สุดและอย่างทั่วถึง นอกจากนิสิตอาสาสมัครจะได้แสวงหาความรู้แล้ว ยังช่วยให้ค้นพบความสามารถต่างๆ ของตนเองและให้มีโอกาสแสดงความสามารถ ช่วยพัฒนาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ดังตัวอย่างเช่น

“สร้างสรรค้บรรยากาศของค่ายให้เป็นที่กันเองมากที่สุด”

(Camp 1, A 12 B 3 C)

“นำกิจกรรมมาเขียนเป็นตารางการทำงานโดยกำหนดให้แน่ชัดเลยว่าวันนี้ต้องการอะไร จุดมุ่งหมายของวันนี้ คืออะไรบ้าง อุปกรณ์ที่ใช้คืออะไร ติดต่อใครบ้าง โดยไม่จำเป็นต้องออกแบบดีแต่ให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมการทำงานทั้งหมดได้ หลังจากได้แผนการปฏิบัติงานในแต่ละวันแล้วก็สามารถควบคุมให้ได้ตามที่ต้องการได้ หรือถ้าผิดพลาดก็รู้ว่าจุดไหนเกิดขึ้นตรงไหนบ้างจำเป็นหรือไม่ที่ต้องแก้ไข หรือไม่เป็นอะไร น่าจะเตรียมตรงนี้ให้ดี เพราะคนที่มาทำงานจะไม่รู้สึกเบื่อ ไม่ว่างงาน จะรู้สึกดีใจที่จะได้ทำงานด้วย”

(นิติตอสาสัศักรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 2, A 123 B 3 C)

“ปรับกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ทั้งสนุก ยากง่าย คละกันในแต่ละวัน”

(Camp 3, A 2 B 1)

“ควรดึงให้ทุก ๆ คนที่มาช่วยในโครงได้ทำงานกันทุกคน เพราะจะทำให้เขาสนุก และไม่เหงา เพราะขณะทำงานก็มีเพื่อนพูดคุย”

(Camp 2, A 2 B 3 C)

“สนทนาให้เกิดอารมณ์ขัน จะช่วยลดอารมณ์ร้อนได้”

(นิติตอสาสัศักรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3 C)

(3) การวางแผน

การวางแผนงานควรมีอยู่ในการทำงานทุกงานไม่ว่าจะเป็นงานเล็กหรืองานใหญ่ มีรายละเอียด ดังนี้

“ก่อนการสำรวจค่าย ต้องหาวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันภายในโครงและปรึกษา ประสานงานกับโครงอื่นด้วย”

(นิติตอสาสัศักรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 1, A 12 B 3 C)

“Head ควรศึกษารายละเอียดให้ดี และสามารถที่จะนำมาปฏิบัติใช้จริงได้ โดยรู้รายละเอียดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จากการหาอ่านหนังสือในห้องสมุด ถามผู้รู้ให้แน่ชัดว่าทำอย่างไร ต้องสามารถลงมือทำได้มากที่สุด หรือถ้า Head คนใดคนหนึ่งทำไม่ได้ ก็ต้องมีเหลืออย่างน้อยอีก 1 คน ที่ทำเป็น ที่เหลือมีความรู้เท่าทันกัน ต้องประชุมกันบ่อย ๆ”

(Camp 2, A 123 B 3)

“การวางแผนงานในช่วงออกค่าย มองให้ครบว่าคนที่มาเกี่ยวข้องมีใครบ้าง ใครรับผิดชอบตรงไหน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 2, A 12 B 3)

“หัวใจสำคัญคือ เราต้องคาดคะเนงานที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำงานของเราแต่ละวันพร้อมกับมีการให้เหตุผลด้วยว่าทำไม เพื่ออะไร”

(Camp 1, A 1 B 1)

“ตัดสินใจเลือกที่จะทำกิจกรรมอย่างไรอย่างหนึ่งแล้วเก็บบันทึกข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ถ้าต้องการสร้างส้วม ควรจะดูสภาพพื้นดิน ความลาดชัน ช่วงเทคนิคที่เกี่ยวข้อง”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 1, A 1 B 3)

“ดูโครงในวันนั้นที่จะมาเป็นยามให้เหมาะสม อย่าให้เป็นโครงที่ทำงานหนักในช่วงกลางวัน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 2 B 1)

“การทำงานนอกเวลาควรมีบ้างในแผนงาน เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและเพื่อให้ชาวค่ายที่ไม่ได้อยู่โครงงานในวันนั้น หรือในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง เช่น การก่อ การฉาบ ได้ศึกษา เรียนรู้ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ ในการก่อสร้าง”

(Camp 1, A 12 B 3)

“ถ้าต้องซื้อขนมπίบ ควรซื้อก่อนไปค่าย ไม่ควรซื้อที่ค่าย เพราะตลาดต่างจังหวัดอาจเก็บขนมπίบนานเกินไป เราไม่สามารถตรวจสอบได้”

(Camp 1, A 12 B 3)

“วางแผนงานล่วงหน้าในแต่ละวัน ตั้งแต่วันแรกจนวันจบค่าย ก่อนที่จะออกค่ายจริง และประชุมสรุปงานที่ได้ในแต่ละวันว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ทุกวัน ถ้างานไม่เสร็จตามแผนก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนงานให้ดีขึ้นและให้งานที่ได้เสร็จสมบูรณ์หรือบางวันที่มีงานค้างหรือไม่ตรงตามแผนมาก ๆ ก็ขอในที่ประชุมว่าต้องการที่จะทำงานในเวลากลางวัน เพื่อให้งานในส่วนนั้น ๆ เสร็จไปและจะได้ปฏิบัติงานลำดับต่อไป”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 1, A 12 B 3 C)

“หลังสำรวจค่าย นำกิจกรรมที่คัดเลือกมาศึกษาการทำงานว่าทำอะไร อย่างไร ที่ไหน ใครมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือต้องติดต่อสถานที่อะไรบ้าง แยกรายละเอียดให้ชัดเจน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 1, A 12 B 3 C)

“วางแผนขั้นตอนการทำงานว่าจะ เป็นแบบรายวัน หรือสามวัน แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรมที่เลือกมาทำ”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 1, A 12 B 3 C)

“งานกิจกรรมที่เราทำมันต้องทำอะไรหลักๆ บ้าง ลักษณะงานหลักๆก็จะเป็นการปรับดิน การเทคาน การผูกเหล็ก การฉาบปูน รายละเอียดในแต่ละโครง การวางแผนควรคิดให้รอบคอบ ครบขั้นตอน เลือกทำงานหลัก ๆ ก่อนแล้วจึงเพิ่มขั้นตอนย่อย ๆ ตามมา”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

“ได้แผนการทำงานเรียบร้อยแล้วให้แบ่งย่อยต่อไปอีกว่า แต่ละวันต้องทำอะไรบ้าง ใครรับผิดชอบ ทำอะไร ทำอย่างไร อุปกรณ์ ปัญหาที่พบ การแก้ไขปัญหา แล้วแต่จะคิดว่าเป็นรูปแบบไหนขึ้นกับความเหมาะสม และสุดท้ายเก็บข้อมูลที่ทำในแต่ละวันมาสรุปพร้อมทั้งประเมินผลการทำงาน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

“คำนึงถึงความปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นขณะทำการสำรวจข้อมูลด้วย เช่น พื้นที่ที่ยังไม่ได้มีการถางหญ้าต่างๆอาจจะมีสัตว์มีพิษ เช่น งู ตะขาบ ถ้าถูกกัดจะไม่คุ้ม”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 2, A 2 B 3)

“คนที่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงควรเตรียมพร้อมในการสอบถามข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้เพื่อวางแผนงาน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 2, A 12 B 3)

“วางแผนการซื้อของล่วงหน้าที่จะใช้ 3 วัน ให้รอบคอบ หากเกิดปัญหาฉุกเฉินให้ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋อง ประกอบอาหารแทน”

(Camp 2, A 12 B 3)

“คิดกิจกรรมที่อยากให้เกิดขึ้น เก็บรายละเอียดในพื้นที่ ทำการสังเกต จุดใดที่เป็นปัญหาและสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 3, A 12 B 3 C)

“ควรวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนหรือโรงเรียนที่จะออกค่าย”
(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, พฤศจิกายน 2551, Camp 1, A 12 B 3 C)

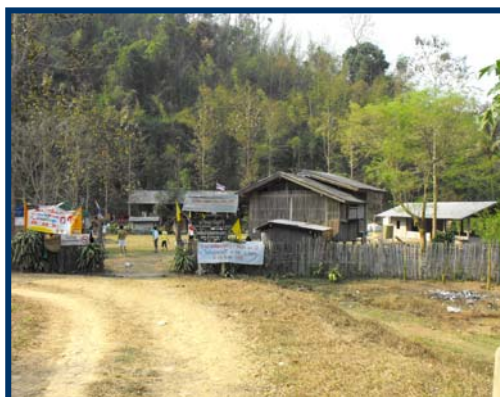

“เพื่อความชัดเจนในการตัดสินใจคิดวัตถุประสงค์และเป้าหมายก่อนการสำรวจ และระหว่างการสำรวจให้ทำการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่คิดว่ามีความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์ แล้วจึงคิดกิจกรรมขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้านมากที่สุด”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

(4) การเก็บข้อมูล

การทำงานค่ายต้องมีการเก็บข้อมูล เพื่อเลือกพื้นที่ในการทำค่าย การเก็บข้อมูลของแต่ละค่ายมีลักษณะคล้ายกัน คือ การเลือกจังหวัดที่จะไปออกค่ายก่อน แล้วจึงเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมที่สุด มีความจำเป็นมากที่สุด โดยการออกสำรวจพื้นที่ การเก็บข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นภาพหรือข้อมูลสำคัญที่ได้รับเป็นสิ่งสำคัญของผู้สำรวจค่ายเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาถ่ายทอดให้กับผู้อื่น ในการสำรวจพื้นที่จะมี 2 ครั้ง คือ ในการสำรวจค่ายครั้งที่ 1 เป็นการสำรวจโดยรวมในพื้นที่นั้น เพื่อเลือกนำมาคัดเลือกหมู่บ้านที่เหมาะสมที่สุด หลังจากนั้นจะมีการไปสำรวจค่ายครั้งที่ 2 ต่อไป สำหรับการสำรวจค่ายครั้งที่ 2 เป็นการสำรวจข้อมูลในชุมชนที่จะไปทำค่ายโดยละเอียดเพื่อนำมาวางแผนการทำงานต่อไป การชี้แนะของรุ่นพี่ในการเก็บข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

“ควรเก็บข้อมูลต่างๆให้ละเอียดมากที่สุด อาจมีการถ่ายภาพสถานที่มาประกอบการชี้แจงให้เข้าใจตรงกัน อาจจะได้ข้อสรุปที่ดีก็ได้ เช่น การสร้างส้วมให้กับโรงเรียนต้องเก็บรายละเอียดว่าห่างจากแหล่งน้ำ บ่อบาดาล ที่เลี้ยงสัตว์ อาคารสถานที่เป็นระยะเท่าไร”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

“การเก็บรูปที่ดีตามหลักการถ่ายภาพเมื่อมีรายละเอียดครบถ้วนควรมีการทำงานที่มีขอบเขตที่ชัดเจน พอถ่ายภาพจะได้ไม่ต้องซูมเอา คืออาจจะหาไม้มัดแล้วหาอะไรผูกให้เห็น 4 เสา ที่คาดว่าจะใช้เป็นพื้นที่ในการ สร้างส้วม แต่ถ้าทำไม่ได้ก็ไม่เป็นไร เหตุผลที่ต้องจัดระยะห่างต่าง ๆ ก็เพื่อเก็บข้อมูลของจริงที่เป็นสิ่งจำเป็น เพราะอาจเป็นปัญหาในภายหลังได้ ทำให้เราซึ่งเป็นผู้สร้างให้ชุมชนถูกตำหนิได้ว่ามาสร้างได้อย่างไร ได้ไปศึกษา มาก่อนหรือเปล่า หากมองให้เห็นถึงระยะเวลาแล้ว บ่ายอื่น ๆ อาจจะมีการกลับไปดูผลงานที่สร้างไว้แล้ว อาจจะถูกตำหนิได้”

(Camp 2, A 12 B 3 C)

“พยายามถามข้อมูลจากเด็ก ๆ ด้วยและไม่ควรถามตรง ๆ หวานล่อมไปเรื่อย ๆ และหาจังหวะเก็บ ข้อมูลทีละนิด”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

“ควรจดบันทึกทุกครั้งที่รู้ว่ามีการใช้จ่ายเงิน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 23 B 1)

“สำรวจทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกนำมา ประกอบอาหาร สำหรับการอยู่ค่าย”

(Camp 2, A 123 B 3)

(5) การสร้างความสัมพันธ์

หลักการสำคัญของการทำงานค่าย เป็นอันดับแรก คือการ สร้างความสัมพันธ์กับชาวค่ายและชาวบ้านในพื้นที่ที่ทำค่าย โดยการแนะนำตัว พูดคุย ให้ความเป็นกันเอง สร้างความคุ้นเคย จนเกิดความไว้วางใจระดับหนึ่ง เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้การทำงานค่าย บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

“การติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์ควรเป็นกันเอง สร้างความเชื่อถือให้เกิด ขึ้นกับชาวบ้านว่าเรามาสร้างเพื่ออะไรจริง ๆ เพราะบางสังคมให้ความเชื่อถือ กับเด็กผู้ชายอย่างหนึ่ง”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

“งานส่วนนี้เป็นการใช้ความคิด พยายามอย่าทำคนเดียว ช่วยกันคิดหลาย ๆ คน เพื่อจะได้วิธีที่ดีที่สุด ออกมา แต่ต้องเข้าใจว่าข้อมูลต่าง ๆ ในฝายนี้ควรมีคนรู้หน่อยที่สุด เพื่อผลประโยชน์ด้านความรู้สึกรักของชาวค่าย”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 3, A 123 B 3 C)

“ให้ลูกโครงได้ศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้าน พร้อมทั้งเรียนรู้วิถีชีวิต พร้อม ๆ ไปด้วยการทำงานร่วมกันกับชาวบ้าน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 23 B 1 C)

“การทำงานซ้ำ ๆ กันอย่างนี้ ไม่จำเป็นต้องส่งคนไปศึกษางาน แต่เรารวมโครงกันได้ สร้างความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมาได้ด้วย มีประโยชน์มากกว่าการทำงานของเราคนเดียว”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 3 C)

(6) การตรวจสอบและประเมินผล

ในการทำกิจกรรมทุกอย่างสิ่งจำเป็นที่จะต้องทำอย่างต่อเนื่องในการทำงาน คือ ต้องมีการตรวจสอบและประเมินผล เป็นการตรวจดูความก้าวหน้าของงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุงให้พัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น เป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปใช้ต่อไปในอนาคต นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่ที่มีการชี้แนะเพื่อให้รุ่นน้องได้คิดสะท้อนการทำงานของตนเอง และคิดถึงการปฏิบัติงานที่ผ่านมาและขณะปฏิบัติงานเพื่อสะท้อนการทำงานด้วยตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติงานในอนาคต นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่จะไม่ตัดสินการทำงานของนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้อง แต่ให้นิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องประเมินการทำงานของตนเองด้วยตนเองและการชี้แนะทางปัญหา ส่วนใหญ่จึงพบว่ามีการชี้แนะของรุ่นพี่ด้วยรูปแบบการชี้แนะทางปัญญาพร้อมกับการชี้แนะเนื้อหา ด้วยวิธีการชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคน ดังตัวอย่างเช่น

“ควรมีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านด้วยโดยการทำแบบสอบถามให้กับชาวบ้านเพื่อเก็บข้อมูล จะได้สามารถประเมินความรู้และความเข้าใจของชาวบ้านได้”

(Camp 2, A 12 B 3)

“ควรจดบันทึกทุกครั้งที่เรามีการใช้จ่ายเงิน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 23 B 1)

“ควรติดตามงานอยู่ตลอดเป็นระยะเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 2, A 2 B 1)

“ควรเก็บเอกสาร สมุดบันทึก และทุกอย่างที่เกี่ยวข้องไว้เป็นเอกสารอ้างอิงและสำหรับวางแผนกิจกรรมในอนาคต”

(นิติตอสาสมัครุ่นพี, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 3, A 12 B 1)

“ก่อนการวางแผนทำงานนั้น ควรจะสำรวจความต้องการที่แท้จริงของชุมชนนั้นก่อนว่า เขาต้องการอะไร ซึ่งจะทำให้การทำค้ายั้นตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด”

(Camp 2, A 12 B 3)

“ต้องจัดซื้อของอะไรเพิ่มไหม”

(นิติตอสาสมัครุ่นพี, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 1)

“วันนี้ทำงานเป็นอย่างไรบ้าง”

(นิติตอสาสมัครุ่นพี, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 1)

“มีปัญหาอะไรในการทำงานบ้าง”

(นิติตอสาสมัครุ่นพี, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 1)

(7) การบริหารจัดการ

การจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิติตอสาสมัครุ่นพี เป็นการทำงานที่มีขั้นตอน จากการเลือกตั้งประธานค้ายหรือผู้อำนวยการค้าย จากนั้นจึงคัดเลือกคณะกรรมการค้ายเพื่อมาบริหารจัดการค้ายให้ดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติไปยังกิจกรรมนิติต เมื่อโครงการผ่านแล้วจึงทำการประชุมเพื่อวางแผนงานจากการจึงประชาสัมพันธ์โครงการ เพื่อรับสมัครนิติตอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการค้ายอาสาในจำนวนที่จำกัด เพื่อบริหารจัดการการทำงานต่อไป วิธีการที่นิติตอสาสมัครุ่นพีใช้ในการชี้แนะรุ่นน้องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบท ส่วนใหญ่เป็นการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคน โดยการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา มีรายละเอียด ดังนี้

“กำหนดวัน เวลา สถานที่แล้วนำมาจัดตารางให้ชาวค้ายทราบทั่วกัน”

(Camp 3, A 12 B 3 C)

“สอบถามช่างที่สามารถจะมาช่วยได้ในจุดที่เราไม่มีความรู้ความสามารถในการทำงานจุดนั้น”

(นิติตอสาสมัครุ่นพี, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 2, A 12 B 3)

“สอบถามชาวบ้านให้เรียบริ่อย เพราะบางเรื่องที่เราจะทำอาจไปขัดกับวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อของชาวบ้าน”

(Camp 2, A 12 B 3)

“คนที่ไปค่ายโดยไร้จุดประสงค์หรือหาแต่ความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว พยายามให้พวกเขาได้พัฒนาตนเองขึ้น จัดหากิจกรรมที่ให้ได้ทำแล้วได้อะไรมากกว่าความสนุกสนาน”

(Camp 1, A 12 B 3)

“แจกจ่ายงานจากผู้ที่มีความชำนาญสู่ผู้ที่ไม่รู้ให้เข้าใจตรงกันแล้วงานจะได้ดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552,

Camp 1, A 12 B 3 C)

“งานในแต่ละวันต้องมีอะไร เพื่ออะไรแล้วต้องทำอะไร ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่างานนั้นต้องใช้ทักษะความรู้ในด้านไหนบ้าง การวางแผน หรือปรับเปลี่ยนแผนการทำงานเพราะไม่ได้ตามแผนก็ต้องมีความรู้ของคนที่เป็นหัวหน้าว่าจะทำอะไรบ้าง หรืองานที่เป็นปฏิบัติการ ต้องจับอุปกรณ์อะไร มีขั้นตอนการใช้งานอย่างไร บอกให้ลูกศิษย์ทุกคนทราบ เพื่อจะได้ทำงานได้ถูกต้อง ไม่เกิดอุบัติเหตุ ควรจะมีการแนะนำอุปกรณ์ให้ดูว่าใช้อย่างไร การเก็บรักษา การทำความสะอาด

สะอาดอย่างไร รวมทั้งอธิบายว่าวันนี้จะทำอะไร ให้รู้ แล้วแบ่งงาน พร้อมอธิบายการทำงานเช่นเดิม จะทำให้งานสำเร็จลุล่วงได้เร็วขึ้น”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

“ดูลักษณะการเวียนโครงด้วยก่อนตัดสินใจว่าจะให้โครงไหนทำหน้าที่เวรยาม”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)

(8) การแก้ปัญหา

ในการทำงานย่อมต้องมีปัญหาเกิดขึ้น สำคัญที่ว่า เราจะฝ่าฟันกับอุปสรรคนั้นไปได้ อย่่างไร มีผู้กล่าวว่า ปัญหาไม่มีไว้แก้ ไม่ได้มีไว้หนี จึงสามารถพบทักษะการแก้ปัญหาได้ในงานทุก งาน และพบว่าในการทำกิจกรรมของนิสิตอาสาสมัคร นิสิตต้องแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งวางแผนไว้ ล่วงหน้า และปัญหาเฉพาะหน้า ซึ่งช่วย พัฒนาความสามารถในการทำงานค่ายของ นิสิตอาสาสมัครมากขึ้น เมื่อมีปัญหาในการ ทำงานนิสิตอาสาสมัครมักจะแก้ไขปัญหาค ด้วยการขอคำปรึกษาจากรุ่นพี่ที่มี ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่าเพื่อนำ มาเป็นแนวทางในการตัดสินใจแก้ไข ปัญหา นั้น ๆ ด้วยตนเอง วิธีการที่รุ่นพี่ใช้ในการ

การชี้แนะเพื่อช่วยแก้ปัญหา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการชี้แนะทางปัญหา สอนให้นิสิตอาสาสมัครรุ่น น้อยคิดถึงการทำงานที่ผ่านมา และขณะปฏิบัติงานเพื่อสะท้อนการทำงานด้วยตนเอง รวมทั้งและ การปฏิบัติงานในอนาคตจะไม่ตัดสินใจการทำงานของนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้อย แต่ให้นิสิตอาสาสมัคร รุ่นน้อยประเมินการทำงานของตนเองด้วยตนเอง ในบางปัญหาที่ต้องแก้ไขทันที วิธีการที่รุ่นพี่จะใช้ จะ เป็นการชี้แนะเนื้อหา เพื่อบอกให้นิสิตอาสาสมัครแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นหรือที่กำลังจะเกิดขึ้นโดยใช้ คำถามที่ให้นิสิตได้ทราบถึงปัญหานั้น ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

“ให้ทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยให้ทุกคนที่ ทำรู้จักว่ามันเป็นปัญหาควรช่วยกันแก้ไขงานไม่ว่าตรงจุดไหน ไม่จำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของคนที่มีประสบการณ์ แต่ใช้ความรู้ เท่าที่มีจัดการแก้ไขปัญหาได้”
(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 2)

“ดินบางบริเวณยังไม่แน่นพอ เหยียบยังยุบไปยุบมาอยู่ ชุดดินบริเวณนั้นออกแล้วเอาหินและทรายลงไป ถมแทนแล้วอัดใหม่ด้วยสามเกลอ”

(Camp 2, A 12 B 3)

“ร้องเพลงไปด้วยช่วยให้หายง่วงได้”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 3)

“ลูกโครงเหน้อย เมื่อยล้า น่าจะมีการนวด โดยหาดำราหรือมือสมัครเล่นมาทำงานให้บริการแก่ลูกโครง”

(นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)

“เด็กร้องไห้ เราควรที่จะดูลักษณะพฤติกรรมของเด็กก่อนว่าร้องไห้เพราะอะไร ถ้าเด็กร้องไห้เพราะต้องการที่จะเรียกร้องความสนใจ ควรแก้ไขโดยการเข้าไปปลอบโยนบ้างแต่ไม่ควรเอาใจมากเกินไป แต่ถ้าเด็กร้องไห้เพราะประสบปัญหาส่วนตัว นอกจากปลอบโยนแล้วควรที่จะเอาใจใส่กับตัวเด็ก เช่น นั่งใกล้ๆ เพราะจะทำให้เขารู้สึกว่ายังมีคนเป็นห่วงเขาอยู่ ไม่ควรที่จะถามคำถามที่จะทำให้เด็กรู้สึกสะเทือนใจ เช่น ถามถึงปัญหาครอบครัว เป็นต้น”

(Camp 2, A 12 B 3 C)

“ใช้วัสดุบล็อกมาต่อแทนไม้แบบที่สิ้นเกินไป”

(Camp 2, A 2 B 1)

“ลองวางคานดูก่อนว่ามีอะไรที่ต้องติดตรงไหนบ้างให้แก้ตรงไหนบ้าง”

(Camp 2, A 2 B 1)

“ใช้วิธีการผสมปูนภายในบริเวณที่เราจะทำการเทเลยจะดีมากกว่าไม่ต้องเสียเวลาในการขนย้ายปูนจากกระบะไปเทภายในตัวอาคารซึ่งต้องใช้จำนวนมากแต่จะต้องช่วยกันคนปูนอย่างรวดเร็วเพื่อไม่ให้ปูนแข็งตัว”

(นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 3 C)

จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล พบว่าทักษะการทำงานที่รุ่นพี่ใช้ในการชี้แนะประกอบด้วยทักษะสำคัญ 8 ทักษะ ได้แก่ (1) การประสาน (2) การสร้างบรรยากาศ (3) การวางแผน (4) การเก็บข้อมูล (5) การสร้างความสัมพันธ์ (6) การตรวจสอบและการประเมินผล (7) การบริหารจัดการ (8) การแก้ปัญหา โดยทักษะส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการชี้แนะทางปัญญาผสมกับ

การชี้แนะเนื้อหา ด้วยวิธีการชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด รองลงมา คือ การชี้แนะเนื้อหา ด้วยวิธีการชี้แนะแบบตัวต่อตัว โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 4.2 และตาราง 4.3

ตาราง 4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านทักษะการทำงาน

มิติสาระ ทักษะการทำงาน	มิติสาระ							รวม
	A1	A2	A3	A12	A13	A23	A123	
การประสาน	-	2	-	19	-	-	3	24
การสร้างบรรยากาศ	-	1	-	4	-	-	11	16
การวางแผน	4	4	-	35	-	1	4	48
การเก็บข้อมูล	-	2	-	24	-	1	4	31
การสร้างความสัมพันธ์	-	2	-	15	-	2	4	23
การตรวจสอบและประเมินผล	-	7	-	39	1	1	2	50
การบริหารจัดการ	2	18	-	48	1	5	8	82
การแก้ปัญหา	2	5	-	18	-	2	7	34

ตาราง 4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างมิตินิติการกับเนื้อหาการชี้แนะด้านทักษะการทำงาน

มิตินิติการ ทักษะการทำงาน	มิตินิติการ			รวม
	B1	B2	B3	
การประสาน	3	-	18	21
การสร้างบรรยากาศ	3	-	9	12
การวางแผน	10	-	40	50
การเก็บข้อมูล	1	-	52	53
การสร้างความสัมพันธ์	6	-	17	21
การตรวจสอบและประเมินผล	13	-	36	49
การบริหารจัดการ	30	-	43	73
การแก้ปัญหา	4	1	37	42

2. การส่งเสริมคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร

กิจกรรมอาสาพัฒนาชนบทจะช่วยพัฒนาคุณลักษณะของนิสิตในด้านนี้เพิ่มขึ้นจากการได้สัมผัสชาวบ้านในชุมชน ด้วยความยากลำบากและด้อยโอกาสมากกว่าตนเอง ทำให้นิสิตเกิดความเห็นอกเห็นใจ มีความรู้สึกที่อยากจะช่วยเหลือสังคม การทำงานค่ายนิสิตต้องมีความอดทน และเต็มใจที่จะทำงานค่ายให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ บำเพ็ญตนให้เกิดประโยชน์กับส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับปณิธานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ว่า เกียรติภูมิจุฬาฯ คือ เกียรติแห่งการรับใช้ประชาชน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าการส่งเสริมคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัครที่รุ่นพี่ชี้แนะประกอบด้วย (1) ความมีน้ำใจ (2) ความประหยัด (3) ความมีมนุษยสัมพันธ์ (4) ความสะอาด (5) ความเสียสละ (6) ความขยัน (7) ความอดทน (8) ความสามัคคี ซึ่งสามารถสังเคราะห์คุณธรรมที่ได้ปลูกฝังและถ่ายทอดผ่านกระบวนการค่ายอาสา ดังนี้

(1) ความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ทุกคน โดยไม่ต้องลงทุน ในการทำงานค่ายความมีน้ำใจ นับว่ามีการส่งเสริมอย่างมาก นิสิตอาสาสมัครสามารถแสดงความมีน้ำใจได้ตลอดเวลาในการทำงานในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่พอจะให้ความช่วยเหลือกับสมาชิกค่ายได้ เมื่อเห็นคนอื่นกำลังทำงานอยู่ก็มีความต้องการอยากจะความช่วยเหลือในการอยู่ร่วมกันรุ่นพี่มีการชี้แนะเรื่องนี้บ้าง เพื่อส่งเสริมคุณธรรมด้านนี้ให้มากขึ้น จากที่นิสิตอาสาสมัครมีคุณธรรมด้านนี้อยู่แล้ว ดังตัวอย่างเช่น

“ให้ใครงสวัสดิการหาน้ำเย็น ๆ มาให้กับทุกคนที่ต้องทำงานกลางแจ้งจะได้สร้างความสดชื่น”

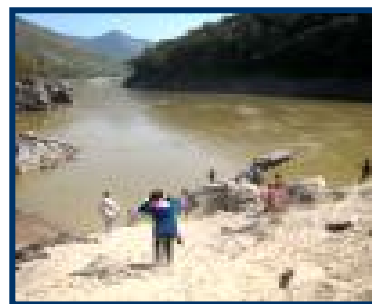

“เสนอตัวเพื่อขอช่วยงานและร่วมงานกับเขาตามความเหมาะสมเท่าที่จะสามารถทำได้”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 1)

(2) ความประหยัด

นิสิตอาสาสมัครมีความประหยัดทั้งเรื่องน้ำ เรื่องไฟ และตระหนักเสมอว่า เราไปสร้างความลำบากให้กับชาวบ้านในการไปใช้น้ำด้วย นอกจากนี้ยังประหยัดในเรื่องของการใช้เงินอย่างประหยัด เพราะมีงบประมาณอยู่ในจำนวนที่จำกัด ซื้อสิ่งของเครื่องใช้เท่าที่จำเป็น เลือกลงใช้สิ่งของที่เหมาะสมกับการใช้งาน

“น้องรู้ไหม ทำไมต้องอาบน้ำไม่เกิน 15 ชัน”

(Camp 1, A 1 B 3 C)

(3) ความมีมนุษยสัมพันธ์

ในการทำงานร่วมกัน งานจะสำเร็จได้ยาก หากผู้ปฏิบัติงานไม่มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน ค่าย มีการส่งเสริมให้นิสิตอาสาสมัครมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน ไม่ว่าจะป็นชาวค่ายด้วยตนเอง หรือ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน ดังตัวอย่างเช่น

“หากเราต้องการต้องการให้คนอื่นมีความสุขเราต้องเป็นฝ่ายที่มอบความสุขกับผู้อื่นก่อนด้วยความจริงใจ และไม่เสแสร้งหรือเพียงแค่การแกล้งทำ”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 2, A 123 B 3)

“ควรดึงให้ทุก ๆ คนที่มาช่วยในโครงการได้ทำงานกันทุกคน เพราะจะทำให้เขาสนุก และไม่เหงา เพราะขณะทำงานก็มีเพื่อนพูดคุย”

(Camp 2, A 2 B 1 C)

“หากเราต้องการรอยยิ้มจากใคร เราควรยิ้มให้เขาก่อน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 2, A 123 B 1)

“การผูกสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน คือการยิ้มทักทายเขาก่อน เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจแรกพบแก่ผู้พบเห็น และจะเป็นหนทางสานต่อความสัมพันธ์ได้โดยง่าย”

(Camp 2, A 12 B 1)

(4) ความสะอาด

ในการอยู่ค่าย ความสะอาดของค่ายเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครการทำงานทุกครั้งต้องเก็บ ล้างอุปกรณ์ให้เรียบร้อย ของใช้ส่วนตัวต้องเก็บต้องวางให้เป็นที่เป็นที่ เพื่อการทำความสะอาดได้ง่าย

“หน้าที่ในการรักษาความสะอาดบริเวณที่พักเป็นของชาวค่ายทุกคน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายสวัสดิการเท่านั้น”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

(5) ความเสียสละ

การทำงานค่ายส่งเสริมให้นิสิตอาสาสมัครมีความเสียสละในการทำกิจกรรมทุกอย่าง การอยู่ร่วมกันบางงานไม่มีผู้รับผิดชอบต้องขออาสาสมัคร เช่น ล้างจาน กวาดพื้น เป็นต้น ซึ่งเบื้องต้นนิสิตอาสาสมัครมีความเสียสละเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมพัฒนาชนบท

“น้องรู้ไหม ทำไมต้องทานข้าวจานละ 2 คน”

(Camp 1, A 1 B 3 C)

“ทุกคนมีเวลาเท่ากัน เวลาของเราสำคัญ เวลาของคนอื่นก็สำคัญเหมือนกัน”

(Camp 1, A 1 B 1)

(6) ความขยัน

คุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครที่สำคัญ คือ ความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ผู้ปฏิบัติงานมีความเพียรพยายามในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานสำเร็จ อาสาทำงานไม่ชอบบอญ่เฉย ริเริ่มหรือแสวงหางานใหม่ ๆ อยู่เสมอ

“ชาวค่ายจะต้องดูแลเอาใจใส่และสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม เพื่อที่จะได้รู้ว่าเด็กมีการเรียนรู้อะไรเกิดขึ้นแล้วเราจะสอนให้เขาเป็นเด็กดีได้อย่างไร”

(นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

(7) ความอดทน

ในการทำงานค่าย ฝึกให้นิสิตอาสาสมัครรู้จักความอดทนในการอยู่ค่ายร่วมกัน ทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคล และสิ่งแวดล้อม มีความเข้มแข็ง พยายามเอาชนะปัญหาอุปสรรคโดยไม่ย่อท้อไม่หลีกเลี่ยงงาน หรือปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อค้นหาวิธีการแก้ปัญหา จิตใจหนักแน่น สามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรม รู้จักการปรับตัว เพื่อที่จะปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนด

“อย่าเสมอถึงการเป็นเด็กดีจะต้องทำยังไง สิ่งที่เราไม่ควรทำ ไม่ดูหรือทำโทษรุนแรง”

(นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3 C)

“พี่ ๆ ควรมีความละเอียดอ่อน ฝึกสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กแต่ละคน”

(นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3 C)

(8) ความสามัคคี

ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชนบท จะมีวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ และมีอยู่ในทุกกิจกรรม มีกฎของค่าย และข้อควรปฏิบัติ เพื่อให้ นิสิตทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้งานสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ ความสามัคคีของนิสิต ดังตัวอย่างเช่น

“การแข่งขันกีฬาควรเน้นที่การมีส่วนร่วม ระหว่างชาวค่ายกับชาวบ้าน มากกว่าการเล่นเพื่อเอาชนะ แต่ควรเล่นด้วยความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา”

(Camp 1, A 12 B 3 C)

ผลการวิเคราะห์ พบว่าคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัครที่เกิดจากการชี้แนะของรุ่นพี่ ส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้วยวิธีการชี้แนะแบบที่คนเดียวชี้แนะน้องหลายคนมากที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 4.4 และตาราง 4.5

ตาราง 4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านคุณธรรม

คุณธรรม \ มิติสาระ	มิติสาระ							
	A1	A2	A3	A12	A13	A23	A123	รวม
ความมีน้ำใจ	3	-	-	3	-	-	1	7
ความประหยัด	1	-	-	1	-	-	-	2
ความมีมนุษยสัมพันธ์	-	1	-	6	-	1	1	9
ความสะอาด	-	-	-	1	-	-	-	1
ความเสียสละ	3	-	-	4	-	-	-	7
ความขยัน	-	-	-	1	-	-	-	1
ความอดทน	-	-	-	3	-	-	-	3
ความสามัคคี	-	-	-	1	-	-	-	1

ตาราง 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างมิติวิธีการกับเนื้อหาการชี้แนะด้านคุณธรรม

คุณธรรม \ มิติวิธีการ	มิติวิธีการ			รวม
	B1	B2	B3	
ความมีน้ำใจ	3	-	4	7
ความประหยัด	-	-	2	2
ความมีมนุษยสัมพันธ์	2	-	7	9
ความสะอาด	-	-	1	1
ความเสียสละ	1	-	6	7
ความขยัน	-	-	1	1
ความอดทน	-	-	3	3
ความสามัคคี	-	-	1	1

3. การสร้างความร่วมมือกับชุมชน

การจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการทำงานร่วมกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย มีการติดต่อกับบุคคลภายนอก ทั้งการติดต่อทางราชการ อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การติดต่อกับชุมชนในพื้นที่ที่ออกค่าย มีการสำรวจพื้นที่ที่จะออกค่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาออกค่าย ต้องใช้ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนเป็นพิเศษ

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ พบว่าความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชนแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (2) การสื่อสารกับชาวบ้าน (3) การทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน ดังตัวอย่างเช่น

(1) การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

การที่ค่ายจะสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่นั้น นอกจากความสัมพันธ์ระหว่างชาวค่ายด้วยกันแล้ว ค่ายจะไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จหากชาวค่ายไม่สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านในพื้นที่ กิจกรรมที่นิสิตจัดขึ้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่ กิจกรรมการแข่งขันกีฬา กิจกรรมของโครงสัมพันธ์ชุมชน มีเนื้อหาหารที่เน้นของรุ่นพี่ ดังตัวอย่างเช่น

“เรียนรู้วิธีการทำงานพร้อมกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชาวบ้าน”

(Camp 1, A 123 B 3)

“สร้างปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านให้มากกว่านี้ คุยกับชาวบ้านเรื่องการก่อสร้างได้”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 23 B 1)

“การผูกสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน คือการยิ้ม ทักทายเขาก่อน เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจ แรกพบแก่ผู้พบเห็น และจะเป็นหนทางสานต่อ ความสัมพันธ์ได้โดยง่าย”

(Camp 2, A 12 B 3)

“การติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์ควรเป็นกันเอง สร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับชาวบ้านว่าเรามา สร้างเพื่ออะไรจริง ๆ เพราะบางสังคมให้ความ เชื่อถือกับเด็ก ๆ ฟ้าอย่างหนึ่ง”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)

“การแข่งขันกีฬาควรเน้นที่การมีส่วนร่วม ระหว่างชาวค่ายกับชาวบ้าน มากกว่าการเล่นเพื่อเอาชนะ แต่ ควรเล่นด้วยความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา”

(Camp 1, A 12 B 3 C)

“ให้โครงสร้างดีการหาน้ำเย็น ๆ มาให้กับทุกคนที่ต้องทำงานกลางแจ้งจะได้สร้างความสดชื่น”

(Camp 2, A 12 B 1)

(2) การสื่อสารกับชาวบ้าน

ในการทำงานค่ายอาสา มีความแตกต่างจากค่ายลักษณะอื่นๆ ตรงที่การได้ทำงานร่วมกับชุมชน ชาวบ้านในพื้นที่ที่ ออกค่าย สิ่งทีนิสิตอาสาสมัครได้เรียนรู้ คือ วิถีชีวิต การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือกับชุมชนมีความพิเศษที่ต้องมีการ สื่อสารที่เข้าใจตรงกัน ระหว่างชาวบ้านกับ ชาวค่าย ลักษณะของค่าย ชาวบ้านมีภาษา ของตนเอง ชาวค่ายต้องใช้ความสามารถในการสื่อสารด้านนี้ด้วย เพื่อให้เข้าถึงและ พัฒนาชุมชนได้มากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างเช่น

“ในแต่ละวันควรมีคนที่ชำนาญภาษานั้น ๆ อย่างน้อย 1 คน คอยแปลศัพท์”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 3, A 123 B 1)

“ประชาสัมพันธ์การออกหน่วยสาธารณสุขอีกครั้งในตอนเช้า จากรายการเสียงตามสายผ่านหอกระจายเสียงในหมู่บ้าน”

(Camp 2, A 12 B 3 C)

“ต้องให้ชาวบ้านไปเรียนเชิญ และร่วมเล่นในทีมชาวบ้านด้วย”

(Camp 2, A 12 B 3)

“ควรมีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านด้วยโดยการทำแบบสอบถามให้กับชาวบ้านเพื่อเก็บข้อมูล จะได้สามารถประเมินความรู้และความเข้าใจของชาวบ้านได้”

(Camp 2, A 12 B 3)

“ปรับระดับความดังของเสียงให้ดีขึ้น โดยถามคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้”

(Camp 2, A 12 B 3)

“หาผู้จัดรายการที่พูดภาษาเหนือได้และคนที่พูดช้าและชัดเจน หรือมีการฝึกซ้อมการพูดก่อน”

(Camp 2, A 12 B 3)

“ก่อนการวางแผนทำงานนั้น ควรจะสำรวจความต้องการที่แท้จริงของชุมชนนั้นก่อนว่า เขาต้องการอะไร ซึ่งจะทำให้การทำค่านั้นตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด”

(Camp 2, A 12 B 3)

“สอบถามปัญหาจากชาวบ้าน แล้วนำมาวิเคราะห์ว่าสามารถช่วยเหลืออะไรและคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดหรือไม่”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 2, A 12 B 3)

“สอบถามช่างที่สามารถจะมาช่วยได้ในจุดที่เราไม่มีความรู้ความสามารถในการทำงานจุดนั้น”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 2, A 12 B 3)

“การติดต่อช่าง ปรีกษาชาวบ้านให้ช่วยเหลือให้ได้ หรือ ถ้าติดต่อกับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ช่วยประสานงานจัดหาคนให้ได้ก็จะดีมาก”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 2, A 2 B 3)

“ที่ควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก ๆ โดยเฉพาะการพูด เพราะเด็กจะสามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว และนำมาปฏิบัติตาม”
(นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 3 C)

(3) การทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน

ในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน นอกจากจะต้องใช้ทักษะด้านการสร้างความสัมพันธ์และการติดต่อ สื่อสารกับชาวบ้านแล้ว ชาวค่ายต้องมีกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของตนเองร่วมกัน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป ดังตัวอย่างเช่น

“การแข่งขันกีฬาควรเน้นที่การมีส่วนร่วม ระหว่างชาวค่ายกับชาวบ้าน มากกว่าการเล่นเพื่อเอาชนะ แต่ควรเล่นด้วยความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา”

(Camp 1, A 12 B 3 C)

“ควรวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนหรือโรงเรียนที่จะออกค่าย”

(นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, พฤศจิกายน 2551, Camp 1, A 12 B 3)

“พยายามถามข้อมูลจากเด็ก ๆ ด้วยและไม่ควรถามตรง ๆ ห้วนล่อมไปเรื่อย ๆ และหาจังหวะเก็บข้อมูลที่ละนิด”

(นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 12 B 3)

“เพื่อความชัดเจนในการตัดสินใจ คิดวัตถุประสงค์และเป้าหมายก่อนการสำรวจ และระหว่างการสำรวจให้ทำการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่คิดว่ามีความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์แล้วจึงคิดกิจกรรมขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้านมากที่สุด”

(นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)

“กิริยา มารยาท คำพูดต่างๆ ควรระวังด้วย”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 3, A 2 B 3)

“เสนอตัวเพื่อขอช่วยงานและร่วมงานกับเขาตามความเหมาะสมเท่าที่จะสามารถทำได้”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)

“ให้ลูกโครงได้ศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้าน พร้อมทั้งเรียนรู้วิถีชีวิต พร้อม ๆ ไปด้วยกับการทำงานร่วมกันกับชาวบ้าน”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 23 B 1)

“มีแนวทางที่จะไปคุยกับชาวบ้าน โดยมีการประชุมกันระหว่างลูกโครงกับหัวหน้าโครงก่อนที่จะทำงานในแต่ละวัน เมื่อมีข้อมูลแล้วจะทำให้ลูกโครงมีความมั่นใจที่จะคุยกับชาวบ้านได้”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 1)

“คุยกับชาวบ้านเพื่อจัดสรรงานที่จะทำให้เหมาะสมกับความสามารถ ความต้องการ งบประมาณ และเวลา”

(Camp 2, A 12 B 3)

“สอบถามปัญหาจากชาวบ้าน แล้วนำมาวิเคราะห์ว่าสามารถช่วยเหลืออะไรและคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดหรือไม่”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 2, A 12 B 3)

“ในการวางแผนการจัดกิจกรรมหลักของค่าย เช่น ออกหน่วยตรวจสุขภาพ ควรเรียงจัดไม่ตรงกับวันที่ชาวบ้านมีกิจกรรมสำคัญ ทำให้มาร่วมกิจกรรมของค่ายไม่ได้”

(Camp 2, A 12 B 3)

ผลการวิเคราะห์ พบว่า นิสิตอาสาสมัครมีรูปแบบการชี้แนะในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ในรูปแบบการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา ด้วยวิธีการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 4.6 และตาราง 4.7

ตาราง 4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านความร่วมมือกับชุมชน

มิติสาระ ความร่วมมือกับชุมชน	A1	A2	A3	A12	A13	A23	A123	รวม
การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	-	-	-	13	-	2	1	15
การสื่อสารกับชาวบ้าน	-	2	-	17	-	2	2	23
การทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน	-	1	-	16	-	1	1	19

ตาราง 4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างมิติวิธีการกับเนื้อหาการชี้แนะด้านความร่วมมือกับชุมชน

มิติวิธีการ ความร่วมมือกับชุมชน	B1	B2	B3	รวม
การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	3	-	14	17
การสื่อสารกับชาวบ้าน	5	-	18	23
การทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน	3	-	17	20

4. การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย

จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์ ในการปฏิบัติงานของนิสิตอาสาสมัครในฐานะชาวค่าย ส่วนใหญ่พบว่า พฤติกรรมในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย เป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันในค่าย ช่วยให้การทำงานค่ายบรรลุวัตถุประสงค์ไปได้ ในขณะเดียวกันนิสิตอาสาสมัครก็ได้พัฒนาความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่ายด้วย

ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย แบ่งเป็น ประเด็นย่อย ๆ ได้ 3 ประเด็น ได้แก่ (1) การใช้คำพูด (2) การปฏิบัติหน้าที่ (3) จิตสำนึกของชาวค่าย ดังตัวอย่างเช่น

(1) การใช้คำพูด

ในชีวิตประจำวัน เราต้องติดต่อสื่อสารกับคนมากมาย การใช้คำพูดจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสื่อความหมาย เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง การทำกิจกรรมค่ายอาสาของนิสิตอาสาสมัครเป็นการทำกิจกรรมที่ต้องรู้จักกับบุคคลทั้งเด็กและผู้ใหญ่ รุ่นพี่จึงมีการชี้แนะรุ่นน้องเพื่อให้สามารถสื่อสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานได้ ดังตัวอย่างเช่น

“คุยกับชาวบ้านเพื่อจัดสรรงานที่จะทำให้เหมาะสมกับความสามารถ ความต้องการ งบประมาณ และเวลา”

(Camp 2, A 12 B 3)

“การติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์ควรเป็นกันเอง สร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับชาวบ้านว่าเรามาสร้างเพื่ออะไรจริง ๆ เพราะบางสังคมให้ความเชื่อถือกับเด็ก ๆ ฟ้าอย่างหนึ่ง”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มกราคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)

“กิริยา มารยาท คำพูดต่าง ๆ ควรระวังด้วย”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, ธันวาคม 2551, Camp 3, A 2 B 3)

“พี่ควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก ๆ โดยเฉพาะการพูด เพราะเด็กจะสามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว และนำมาปฏิบัติตาม”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 3)

“เราสามารถสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กผ่านกิจกรรมที่เราได้จัดขึ้นได้”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 1)

“สนทนาให้เกิดอารมณ์ขัน จะช่วยลดอารมณ์ร้อนได้”

(นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3 C)

“อย่าเสมอถึงการเป็นเด็กดีจะต้องทำยังไง สิ่งที่ดีควรทำ ไม่ดูหรือทำโทษรุนแรง”

(นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

“หาผู้จัดรายการที่พูดภาษาเหนือได้และคนที่พูดช้าและชัดเจน หรือมีการฝึกซ้อมการพูดก่อน”

(Camp 2, A 12 B 3)

(2) การปฏิบัติหน้าที่

การทำค่าย จำเป็นต้องมีกฎระเบียบของค่าย และข้อควรปฏิบัติ เช่น ห้ามดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์หรือสูบบุหรี่ ห้ามเล่นการพนัน การอาบน้ำวันละ 1 ครั้ง ในช่วงเวลา 16.00 น.-18.00 น.การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ นิติตอาสาสมัครได้เรียนรู้การปฏิบัติตน เพื่อนำมาใช้ในสังคมได้จากการอยู่ร่วมกันในค่าย เพื่อช่วยให้ค่ายสามารถพัฒนาชุมชนและพัฒนานิติตได้ตามวัตถุประสงค์ ดังตัวอย่างเช่น

“การผูกสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน คือการยิ้มทักทายเขาก่อน เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจแรกพบแก่ผู้พบเห็น และจะเป็นหนทางสานต่อความสัมพันธ์ได้โดยง่าย”

(Camp 2, A 12 B 3)

“ให้โครงสร้างสัปดาห์หน้าเย็น ๆ มาให้กับทุกคนที่ต้องทำงานกลางแดดจะได้สร้างความสดชื่น”

(Camp 2, A 12 B 1)

“อย่าเสมอถึงการเป็นเด็กดีจะต้องทำยังไง สิ่งที่ดีควรทำ ไม่ดูหรือทำโทษรุนแรง”

(นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

“หน้าที่ในการรักษาความสะอาดบริเวณที่พักเป็นของชาวค่ายทุกคน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายสวัสดิการเท่านั้น”

(นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)

(3) จิตสำนึกของชาวก่าย

เกียรติภูมิจุฬาคือ เกียรติแห่งการรับใช้ประชาชน กิจกรรมค่ายเป็นกิจกรรมที่สอดแทรกเนื้อหาด้านการปลูกฝังจิตสำนึกในการทำงานรับใช้สังคมเพื่อพัฒนาชนบทและพัฒนาชีวิตผ่านการทำกิจกรรมค่าย จากการได้ออกไปสัมผัสชีวิตในชนบท การชี้แนะเกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติงานในฐานะชาวก่ายของนิสิตอาสาสมัคร โดยส่วนใหญ่มักนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาใช้ในการสร้างจิตสำนึก ของชาวก่าย ดังตัวอย่างเช่น

“ทุกคนมีเวลาเท่ากัน เวลาของเราสำคัญ เวลาของคนอื่นก็สำคัญเหมือนกัน”

(Camp 1, A 1 B 3)

“การแข่งขันกีฬาควรเน้นที่การมีส่วนร่วม ระหว่างชาวก่ายกับชาวบ้าน มากกว่าการเล่นเพื่อเอาชนะ แต่ควรเล่นด้วยความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา”

(Camp 1, A 12 B 3 C)

“เสนอตัวเพื่อขอช่วยงานและร่วมงานกับเขาตามความเหมาะสมเท่าที่จะสามารถทำได้”

(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, สัมภาษณ์, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3)

“คนที่ไปค่ายโดยไร้จุดประสงค์หรือหาแต่ความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว พยายามให้พวกเขาได้พัฒนาตนเองขึ้น จัดหากิจกรรมที่ให้ได้ทำแล้วได้อะไรมากกว่าความสนุกสนาน”

(Camp 1, A 12 B 3)

“น้องรู้ไหม ทำไมต้องอาบน้ำไม่เกิน 15 ชั้น”

(Camp 2, A 1 B 3 C)

ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล พบว่า ส่วนใหญ่รุ่นพี่ชี้แนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในฐานะชาวก่าย เป็นแบบการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา ด้วยวิธีการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 4.8 และตาราง 4.9

ตาราง 4.8 ความสัมพันธ์ระหว่างมิติสาระกับเนื้อหาการชี้แนะด้านการปฏิบัติตนฐานะชาวกาย

ปฏิบัติตนฐานะชาวกาย \ มิติสาระ	มิติสาระ							
	A1	A2	A3	A12	A13	A23	A123	รวม
การพูด	2	2	-	15	-	1	-	20
การปฏิบัติหน้าที่	-	1	-	9	-	2	-	12
จิตสำนึกของชาวกาย	3	3	-	12	-	1	-	19

ตาราง 4.9 ความสัมพันธ์ระหว่างมิติวิธีการกับเนื้อหาการชี้แนะด้านการปฏิบัติตนฐานะชาวกาย

ปฏิบัติตนฐานะชาวกาย \ มิติวิธีการ	มิติวิธีการ			
	B1	B2	B3	รวม
การพูด	5	-	15	16
การปฏิบัติหน้าที่	2	-	10	12
จิตสำนึกของชาวกาย	4	-	15	19

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการชี้แนะกับเนื้อหาที่มีการชี้แนะ

เนื้อหาที่รุ่นพี่ชี้แนะนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องในการทำงานค่ายอาสาพัฒนาชนบท แยกตามมิติสาระและมิติวิธีการ พบว่าด้านมิติสาระเป็นการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้านมิติวิธีการพบว่าเป็นการชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด โดยมีการชี้แนะเรื่องทักษะการทำงานมากที่สุด ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตาราง 4.10 และ 4.11

ตาราง 4.10 ผลการวิเคราะห์ไขว้รูปแบบการชี้แนะตามมิติสาระและมิติวิธีการ

	ทักษะการทำงาน			คุณธรรม			การสร้างความร่วมมือกับชุมชน			การปฏิบัติตนในฐานะชาวกาย		
	B1	B2	B3	B1	B2	B3	B1	B2	B3	B1	B2	B3
A1	2	-	7	1	-	3	1	-	3	-	-	1
A2	18	-	10	1	-	2	1	-	3	1	-	2
A3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A12	13	-	91	1	-	4	1	-	20	1	-	10
A13	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A23	6	-	3	-	-	-	2	-	-	-	-	-
A123	-	1	16	1	-	1	2	-	1	-	-	-

ตาราง 4.11 ผลการวิเคราะห์ไขว้รูปแบบการชี้แนะตามมิติสาระและมิติวิธีการกับเนื้อหาชี้แนะ

คำย	ทักษะการทำงาน			คุณธรรม			การสร้างควมร่วมมือกับชุมชน			การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย		
	B1	B2	B3	B1	B2	B3	B1	B2	B3	B1	B2	B3
1												
A1	2	-	3	-	-	1	-	-	-	-	-	1
A2	6	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A12	3	-	34	-	-	6	-	-	5	-	-	5
A13	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A23	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A123	5	-	9	-	-	-	2	-	2	-	-	-
2												
A1	-	-	1	1	-	5	-	-	-	1	-	3
A2	15	-	11	-	-	1	-	-	1	-	-	-
A3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A12	9	-	48	4	-	4	1	-	12	3	-	8
A13	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A23	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A123	-	1	15	-	-	2	-	-	-	-	-	2
3												
A1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A2	5	-	1	-	-	1	-	-	3	2	-	4
A3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A12	8	-	9	-	-	2	-	-	1	-	-	2
A13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
A23	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
A123	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการชี้แนะกับคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร

ผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์การชี้แนะของรุ่นพี่ พบด้านทักษะการทำงานมากที่สุด (265) รองลงมาเป็นความสามารถในการสร้างควมร่วมมือกับชุมชน (56) ความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย (50) และคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร (30) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.12

ตาราง 4.12 เนื้อหาการชี้แนะ

คุณลักษณะ	ค่ายที่ 1	ค่ายที่ 2	ค่ายที่ 3	รวม
ทักษะการทำงาน				
การประสาน	6	20	1	27
การสร้างบรรยากาศ	1	6	-	7
การวางแผน	14	31	1	46
การเก็บข้อมูล	3	29	-	32
การสร้างความสัมพันธ์	6	16	1	23
การตรวจสอบและประเมินผล	4	36	3	43
การบริหารจัดการ	22	54	4	80
การแก้ปัญหา	10	29	-	39
รวม	66	190	9	265
คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร				
ความมีน้ำใจ	1	6	-	7
ความประหยัด	-	1	-	1
ความมีมนุษยสัมพันธ์	-	9	1	10
ความสะอาด	-	1	-	1
ความเสียสละ	3	3	-	6
ความขยัน	1	-	-	1
ความอดทน	-	1	2	3
ความสามัคคี	-	1	-	1
รวม	5	22	3	30
ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน				
ความสัมพันธ์กับชุมชน	2	14	1	17
การสื่อสารกับชาวบ้าน	17	3	1	21
การทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน	1	16	1	18
รวม	20	33	3	56
ความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย				
การพูด	3	11	4	18
การปฏิบัติหน้าที่	-	9	3	12
จิตสำนึกของชาวค่าย	4	12	4	20
รวม	7	32	11	50

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการชี้แนะกับเนื้อหาที่มีการชี้แนะของเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร พบว่า รุ่นพี่ชี้แนะเรื่องทักษะการทำงานมากที่สุด (659) โดยเป็นการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา (120) วิธีการชี้แนะเป็นแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด (352) รองลงมาเป็นการชี้แนะเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างร่วมมือกับชุมชน (137) โดยเป็นการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา (46) วิธีการชี้แนะเป็นแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด (59) ความสามารถในการปฏิบัติตนฐานะชาวค่าย (111) โดยเป็นการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา (36) วิธีการชี้แนะเป็นแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด (40) และคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร (70) โดยเป็นการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา (20) วิธีการชี้แนะเป็นแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด (25) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการชี้แนะกับเนื้อหาที่มีการชี้แนะ

เนื้อหาที่การชี้แนะ	รูปแบบการชี้แนะ											
	A 1	A 2	A 3	A 12	A 13	A 23	A 123	B 1	B 2	B 3	C	รวม
ทักษะการทำงาน	9	41	-	120	2	9	33	70	1	352	22	659
คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร	7	1	-	20	-	1	2	6	-	25	8	70
ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน	-	5	-	46	-	5	4	11	-	59	7	137
ความสามารถในการปฏิบัติตนฐานะชาวค่าย	5	6	-	36	-	4	-	11	-	40	9	111

ตอนที่ 2 ผลของการชี้แนะที่มีต่อนิสิตอาสาสมัคร

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากการชี้แนะ พบว่านิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะด้านทักษะการทำงานมากที่สุด (150) รองลงมา คือ คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร (86) ความสามารถในการปฏิบัติตนฐานะชาวค่าย (78) และความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน (44) ตามลำดับ จำแนกตามค่ายพบว่ามีความสอดคล้องกันทั้ง 3 ค่าย ดังตาราง 4.14

ตาราง 4.14 คุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากการชี้แนะจำแนกตามค่าย

คุณลักษณะ	ค่ายที่ 1	ค่ายที่ 2	ค่ายที่ 3	รวม
ทักษะการทำงาน				
การประสาน	7	11	7	25
การสร้างบรรยากาศ	1	1	1	3
การวางแผน	5	8	5	18
การเก็บข้อมูล	9	4	-	13
การสร้างความสัมพันธ์	15	9	3	27
การตรวจสอบและประเมินผล	1	2	1	4
การบริหารจัดการ	18	18	12	48
การแก้ปัญหา	5	5	2	12
รวม	61	58	31	150
คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร				
ความมีน้ำใจ	3	2	2	7
ความประหยัด	2	-	-	2
ความมีมนุษยสัมพันธ์	8	8	4	20
ความสะอาด	2	2	1	5
ความเสียสละ	4	4	-	8
ความขยัน	-	2	-	2
ความอดทน	4	8	3	15
ความสามัคคี	12	11	4	27
รวม	35	37	14	86
ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน				
ความสัมพันธ์กับชุมชน	14	6	1	21
การสื่อสารกับชาวบ้าน	2	5	3	10
การทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชน	3	9	1	13
รวม	19	20	5	44
ความสามารถในการปฏิบัติตนในฐานะชาวค่าย				
การใช้คำพูด	-	-	1	1
การปฏิบัติหน้าที่	24	21	7	52
จิตสำนึกของชาวค่าย	10	9	6	25
รวม	34	30	14	78

ค่ายที่ 1 เป็นค่ายก่อสร้างห้องสุขา พบว่าด้านมิติสภาวะ รุ่นพี่ใช้การชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้านมิติวิธีการเป็นการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด การชี้แนะเน้นการพัฒนาทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด ส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะด้านทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมาคือคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัครเรื่องความสามัคคีมากที่สุด การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่ายพบเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของนิสิตอาสาสมัครมากที่สุด ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน พบว่านิสิตอาสาสมัครมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมากที่สุด

ค่ายที่ 2 เป็นค่ายก่อสร้างอาคาร พบว่าด้านมิติสภาวะ รุ่นพี่ใช้การชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้านมิติวิธีการเป็นการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด การชี้แนะเน้นการพัฒนาทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด ส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะด้านทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมาคือคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัครเรื่องความสามัคคีมากที่สุด การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่ายพบเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของนิสิตอาสาสมัครมากที่สุด ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน พบว่านิสิตอาสาสมัครมีความสามารถในการทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชนมากที่สุด

ค่ายที่ 3 เป็นค่ายสอนเด็กในชุมชน พบว่าด้านมิติสภาวะ รุ่นพี่ใช้การชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้านมิติวิธีการเป็นการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด การชี้แนะเน้นการพัฒนาทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด ส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะด้านทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมาคือคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัครเรื่องความสามัคคีมากที่สุด การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่ายพบเรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของนิสิตอาสาสมัครมากที่สุด ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน พบว่านิสิตอาสาสมัครมีความสามารถในการติดต่อกับชาวบ้านมากที่สุด ดังตาราง 4.15

ตาราง 4.15 สรุปคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครที่เกิดขึ้นจากการชี้แนะจำแนกตามค่าย

ลักษณะ	ค่าย	การชี้แนะ	ทักษะ	คุณธรรม	ร่วมมือ	การปฏิบัติ
ก่อสร้าง ห้องสุขา	1	A 12 B 3	การบริหาร จัดการ (18) ★★★	ความสามัคคี (12) ★★	การสร้าง ความสัมพันธ์ กับชุมชน (14)	การปฏิบัติ หน้าที่ (24) ★
ก่อสร้าง อาคาร	2	A 12 B 3	การบริหาร จัดการ (18) ★★★	ความสามัคคี (11) ★★	การทำงาน ร่วมกันกับ ชาวบ้าน (9)	การปฏิบัติ หน้าที่ (18) ★
สอนเด็ก ในชุมชน	3	A 12 B 3	การบริหาร จัดการ (12) ★★★	ความสามัคคี (4) ★★	การติดต่อกับ ชาวบ้าน (3)	การปฏิบัติ หน้าที่ (21) ★

หมายเหตุ ★★★ หมายถึง มากที่สุด เป็นอันดับ 1
 ★★ หมายถึง มากที่สุด เป็นอันดับ 2
 ★ หมายถึง มากที่สุด เป็นอันดับ 3

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้อง ใช้วิธีการวิจัยแบบพหุเทศะกรณี โดยมีกรณีศึกษา ที่เป็นในโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 3 โครงการ มีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร การสังเกตการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร การสัมภาษณ์นิสิตอาสาสมัครผู้รับผิดชอบโครงการ ชาวค่าย ชุมชนในพื้นที่ที่ไปออกค่าย รวมทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบท วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 100 คน การวิเคราะห์เนื้อหา การแจกแจงความถี่ การวิเคราะห์ตารางไขว้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ การสังเคราะห์รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของโครงการค่ายอาสา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการชี้แนะมีการแบ่งออกเป็น 3 มิติ ได้แก่ มิติสาระ มิติวิธีการ และมิติการนำไปใช้ มิติสาระ แบ่งเป็น 3 แบบ คือ การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching) การชี้แนะเนื้อหา (content coaching) และการชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching) มิติวิธีการ แบ่งเป็น 3 แบบ คือ การชี้แนะแบบตัวต่อตัว (traditional coaching) การชี้แนะแบบพี่หลายคนสอนน้องคนเดียว (team coaching) การชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคน (inclusion coaching) และมิติการนำไปใช้ ประกอบด้วยการชี้แนะ 1 รูปแบบ คือ การชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น ผลปรากฏว่ารูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ด้านมิติสาระผสมกับด้านมิติวิธีการ ส่วนใหญ่เป็นการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา ด้วยวิธีการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด การชี้แนะเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการทำงานมากที่สุด

2. ผลการใช้รูปแบบการชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา ด้วยวิธีการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด ส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีทักษะการทำงาน รองลงมา คือ คุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร ความสามารถในการปฏิบัติตนฐานะชาวค่ายและความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่

ด้านมิติสาระ จากการวิจัยพบว่า แต่ละค่ายมีรูปแบบการชี้แนะหลากหลายวิธี ที่พบมากที่สุด คือ การชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหา เพื่อให้บัณฑิตอาสาสมัครได้เรียนรู้และประเมินผลการทำงานของตนเองได้และทำงานเป็น การชี้แนะทางปัญญา เป็นการชี้แนะกระบวนการคิดภายใน รุ่นพี่ชี้แนะรุ่นน้องเพื่อให้สามารถทบทวนการทำงานค่ายของตนเองได้ด้วยตนเอง รุ่นพี่จะไม่เข้าไปชี้แนะโดยการตัดสินคุณค่าของการทำงาน แต่ให้บัณฑิตตัดสินการทำงานของตนเองด้วยตนเอง เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการคิดภายใน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายนอก โดยมักใช้ควบคู่ไปกับการชี้แนะเนื้อหาด้วย การชี้แนะเนื้อหาเป็นการชี้แนะโดยบอกเนื้อหาของงานโดยตรง การที่รุ่นพี่ใช้วิธีการแบบนี้ น่าจะเป็นเพราะส่วนใหญ่บัณฑิตอาสาสมัครยังไม่เคยทำงานค่ายอาสามาก่อน รุ่นพี่มักเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้วย และชี้แนะด้วยการบอกเนื้อหา เพื่อให้บัณฑิตอาสาสมัครรุ่นน้องนำไปปฏิบัติ การชี้แนะของรุ่นพี่ ส่วนใหญ่จะจัดกิจกรรมขึ้นมา เพื่อให้พี่เก่ามาช่วยกันชี้แนะปัญหาที่พบในการทำงานค่ายที่ผ่านมา และเล่าประสบการณ์การทำงานค่ายให้รุ่นน้องผ่านกิจกรรม ทำให้น้องเกิดกระบวนการคิดถึงการปฏิบัติงานของตนเอง การปฏิบัติงานที่ผ่านมา รวมทั้งการปฏิบัติงานในอนาคตของตนเอง มีความสามารถในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้นจากการชี้แนะของรุ่นพี่แบบการชี้แนะทางปัญญาผสมการชี้แนะเนื้อหา

ด้านมิติวิธีการ วิธีการชี้แนะของรุ่นพี่ พบว่ารุ่นพี่ใช้วิธีการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะมีการจัดกิจกรรมให้รุ่นพี่และรุ่นน้องมาพบปะพูดคุยกันในเรื่องของการทำค่าย ทั้งก่อนออกค่าย ระหว่างออกค่าย และหลังจากจบค่าย ทำให้รุ่นพี่มีโอกาสนในการปฏิสัมพันธ์กับรุ่นน้องและชี้แนะการทำค่ายให้กับรุ่นน้องได้อย่างมาก พบว่ารุ่นพี่มากันน้อย ในขณะที่รุ่นน้องมีจำนวนมาก จึงพบวิธีการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากกว่าแบบอื่น

2. คุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัคร

จากผลการวิเคราะห์ ผลที่เกิดขึ้นจากการชี้แนะของรุ่นพี่ พบว่านิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่มีการชี้แนะเรื่องความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์มากที่สุด เนื่องจากนิสิตอาสาสมัครส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์การทำค่ายในลักษณะของค่ายอาสาพัฒนาชนบทมาก่อน จึงต้องมีการชี้แนะเกี่ยวกับทักษะการปฏิบัติงานค่ายก่อน ส่วนในด้านคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัคร พบว่านิสิตอาสาสมัครมีคุณธรรมด้านความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความอดทน ความ

ขยับอยู่ในตนเองบ้างแล้ว แต่การไปค่ายอาสาจะเป็นการส่งเสริมให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะ
ด้านนี้มากยิ่งขึ้นจากการได้ทำกิจกรรมพัฒนาชนบท รวมทั้งความสามารถในการปฏิบัติตนใน
ฐานะชาวค่ายด้วย

การทำกิจกรรมค่ายอาสา เป็นการพัฒนานิสิตอาสาสมัครให้มีความอดทน การเสียสละ
ตนเพื่อส่วนรวมพร้อมทั้งเกิดความรักและความสามัคคี เห็นคุณค่าจากสิ่งที่คุณได้ทำ การมีส่วนร่วม
ร่วมและรอยยิ้มจากชาวบ้าน เกิดจิตสำนึกและจิตอาสาที่จะสานต่ออุดมการณ์ที่จะช่วยเหลือสังคม
และพัฒนาสังคมชนบทที่อยู่ห่างไกลต่อไป ดังปณิธานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ว่า
เกียรติภูมิจุฬาฯ คือ เกียรติแห่งการรับใช้ประชาชน

นอกจากนี้นิสิตอาสาสมัครยังได้รับประสบการณ์ ได้เข้าใจถึงวิถีชีวิตที่พอเพียงด้วยความ
เป็นอยู่ที่ยากลำบาก ขาดเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แต่มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง
ได้เรียนรู้การดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่ายของชาวบ้านในชนบท การมีเหตุผลรับฟังความคิดเห็นของ
สมาชิกเพราะทุกคืนต้องมีการประชุมหารือกันถึงปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ในการทำกิจกรรม
ร่วมกัน ซึ่งต่างคนต่างมีความคิดเห็นที่หลากหลาย แต่ไม่พบความขัดแย้งในหมู่ชาวค่ายเนื่องจาก
การยอมรับฟังเหตุผลของกันและกัน และมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยการ
วางแผนร่วมกันและพยายามมองถึงปัญหาในอนาคตข้างหน้าแล้วหาวิธีป้องกัน สิ่งเหล่านี้เป็นการ
พัฒนาทางด้านจิตใจ ฝึกความเข้มแข็ง มีจิตใจเอื้ออาทรต่อกัน

ในด้านสังคม ทุกคนต่างอยู่ภายใต้กฎระเบียบเดียวกันของค่ายจึงเกิดการฝึกกำลังความ
สามัคคีในการทำค่ายให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และมีความสงบเรียบร้อยในการอยู่
ร่วมกัน ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตแบบพอเพียงรู้จักการกินแบบพอเพียง ไม่กินเหลือ มีการวางแผนอย่าง
รอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากการเดินทางค่อนข้างลำบากไม่สามารถออกไปซื้อ
อาหารได้ทุกวัน จึงต้องทำบัญชีอย่างรอบคอบ

นิสิตอาสาสมัครได้เรียนรู้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน รวมทั้งนิสิตได้เกิดการพัฒนาด้าน
คุณธรรมควบคู่กับความรู้ โดยได้ใช้ความรู้ในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น เช่น ค่ายอาสาพัฒนาสุขภาพ-
ชนบท มีการจัดกิจกรรมการตรวจวัดระดับน้ำตาลในเลือด การตรวจฟัน เนื่องจากนิสิตอาสาสมัคร
ส่วนใหญ่เรียนทางสายแพทย์ กิจกรรมเหล่านี้ต้องอาศัยการทำงานที่รอบคอบ การติดต่อ
ประสานงานที่ดีในหลาย ๆ ด้าน การใช้สติปัญญาในการตัดสินใจต่าง ๆ อย่างรอบรู้ในหลาย ๆ
ด้านประกอบกัน ซึ่งได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากทางสาธารณสุขอำเภอเข้ามามีส่วนร่วม
ร่วมในการทำกิจกรรมด้วย

ในการจัดโครงการค่ายอาสาแต่ละโครงการล้วนมีความสำคัญที่ทำให้เกิดเป็นโครงการค่ายอาสาขึ้นมาได้ ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีประโยชน์แตกต่างกันออกไป พบว่าแต่ละค่าย มีรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่เป็นการชี้แนะเรื่องทักษะการปฏิบัติงานค่าย เพื่อให้บัณฑิตมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่วนคุณลักษณะด้านอื่น ๆ พบว่ารุ่นพี่ไม่เน้นมากนัก เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งที่นิสิตอาสาสมัครทุกคนควรจะได้รับ การส่งเสริมผ่านการทำงานค่ายภายหลังเอง ซึ่งนิสิตอาสาสมัครเองก็มีความพึงพอใจในการทำงานค่ายอาสา และจากการได้ลงมือปฏิบัติจริง หลังจากได้รับการชี้แนะจากรุ่นพี่ทำให้คุณลักษณะต่าง ๆ ของนิสิตอาสาสมัครเพิ่มขึ้น ดังนี้

ค่ายที่ 1 เป็นค่ายก่อสร้างห้องสุขา พบว่าด้านมิติสาระ รุ่นพี่ใช้การชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้านมิติวิธีการเป็นการชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด การชี้แนะเน้นการพัฒนาทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด ส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะด้านทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมาคือคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัครเรื่องความสามัคคีมากที่สุด การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่ายพบเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของนิสิตอาสาสมัครมากที่สุด ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน พบว่านิสิตอาสาสมัครมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมากที่สุด

ค่ายที่ 2 เป็นค่ายก่อสร้างอาคาร พบว่าด้านมิติสาระ รุ่นพี่ใช้การชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้านมิติวิธีการเป็นการชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด การชี้แนะเน้นการพัฒนาทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด ส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะด้านทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมาคือคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัครเรื่องความสามัคคีมากที่สุด การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่ายพบเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของนิสิตอาสาสมัครมากที่สุด ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน พบว่านิสิตอาสาสมัครมีความสามารถในการทำงานร่วมกันกับชาวบ้านเพื่อพัฒนาชุมชนมากที่สุด

ค่ายที่ 3 เป็นค่ายสอนเด็กในชุมชน พบว่าด้านมิติสาระ รุ่นพี่ใช้การชี้แนะทางปัญญาผสมกับการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้านมิติวิธีการเป็นการชี้แนะแบบที่คนเดียวสอนน้องหลายคนมากที่สุด การชี้แนะเน้นการพัฒนาทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด ส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะด้านทักษะการทำงานเรื่องการบริหารจัดการมากที่สุด รองลงมาคือคุณธรรมของนิสิตอาสาสมัครเรื่องความสามัคคีมากที่สุด การปฏิบัติตนในฐานะชาวค่ายพบเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ของนิสิตอาสาสมัครมากที่สุด ความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน พบว่านิสิตอาสาสมัครมีความสามารถในการติดต่อกับชาวบ้านมากที่สุด

การออกค่ายอาสาเป็นค่ายในลักษณะของการไปอาสาและพัฒนาสังคมในชนบทไทย นับว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ร่วมกิจกรรมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การที่ได้เรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น และได้รับประสบการณ์การทำงานเป็นหมู่คณะ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การรู้จักการเสียสละด้วยการทำงานรับใช้สังคม ทำประโยชน์ให้สังคมชนบท ซึ่งควรจะจัดให้มีกิจกรรมในรูปแบบนี้ต่อไป และนำรูปแบบการชี้แนะที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการทำงานค่ายอาสา และการทำงานทุกระดับ เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้บุคคลที่ไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน หรือมีประสบการณ์น้อยสามารถทำงานบรรลุตามเป้าหมายได้สำเร็จ

ในการทำกิจกรรมค่ายอาสาของนิสิตอาสาสมัครส่งผลให้นิสิตอาสาสมัครมีคุณลักษณะต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจากเดิมก่อนไปค่าย นอกจากนิสิตอาสาสมัครจะได้เรียนรู้การทำงานเป็นหมู่คณะแล้ว ยังมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือเพื่อทำงานร่วมกับชุมชนในพื้นที่ที่ไปออกค่าย รวมทั้งการติดต่อทางราชการ การติดต่อกับบุคคลภายนอกต่าง ๆ การทำค่ายในครั้งนี้เป็นการทำค่ายนอกมหาวิทยาลัย สิ่งนี้นิสิตอาสาสมัครได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์ในการลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งมีความแตกต่างจากการเรียนทฤษฎีในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว นิสิตอาสาสมัครสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในห้องเรียนไปใช้ในการทำงานค่ายได้เป็นอย่างดี การชี้แนะของรุ่นพี่ ส่งเสริมให้นิสิตได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์การทำงาน และสามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ นิสิตอาสาสมัครแต่ละคนมีประสบการณ์แตกต่างกัน จากผลที่เกิดขึ้นพบว่า การชี้แนะของรุ่นพี่ในการทำงานค่ายอาสา ทำให้นิสิตมีคุณลักษณะต่าง ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

ผลการวิเคราะห์พบว่ารุ่นพี่ใช้การชี้แนะทางปัญญาและการชี้แนะเนื้อหามากที่สุด ด้วยวิธีการชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคน เป็นการชี้แนะด้านทักษะบริหารจัดการมากที่สุด ให้รุ่นน้องคิดถึงสิ่งที่จะทำในอนาคต การปฏิบัติงานที่ผ่านมาแล้ว และในขณะที่ปฏิบัติงาน ควบคู่ไปกับการชี้แนะเนื้อหา เพื่อบอกให้ทราบในกระบวนการทำงาน เป็นการช่วยเหลือให้รุ่นน้องทำงานเป็น และทำงานได้ด้วยตนเอง ทำให้การจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทประสบความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากในการทำงานค่ายของนิสิตอาสาสมัคร ต้องใช้ทักษะการทำงานหลายด้าน นิสิตอาสาสมัครต้องเรียนรู้การทำงานจากรุ่นพี่ เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง การชี้แนะของรุ่นพี่ในเรื่องทักษะการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยเหลือนิสิตอาสาสมัครรุ่นน้องให้สามารถจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทได้ด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาวิธีการชี้แนะของรุ่นพี่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทได้
2. ผลการวิจัยพบว่าการทำกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชนบททำให้นิสิตมีคุณลักษณะในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ควรส่งเสริมให้มีการทำงานค่ายในลักษณะนี้ต่อไป และนำรูปแบบการชี้แนะจากการวิจัยไปใช้ในการเพิ่มศักยภาพของนิสิตในการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในระดับนโยบายต่อไป และนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานทุกระดับได้
3. ผลการวิจัยอาจนำไปเพิ่มศักยภาพของบุคคลสำหรับการทำงานในบริบทอื่น ด้วยข้อค้นพบที่ว่าทุกคนไม่เคยมีใครทำงานใด ๆ ได้ด้วยการลงมือปฏิบัติเอง โดยไม่เคยศึกษาด้านการทำงานนั้น ๆ มาก่อน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานสูงกว่าต้องช่วยเหลือ ชี้แนะแนวทางในการทำงานให้บุคคลสามารถทำงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จากการวิจัยพบว่า การชี้แนะมีหลายรูปแบบ ซึ่งสามารถนำไปศึกษาและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของแต่ละองค์กรได้
4. ผลการชี้แนะจากรุ่นพี่มีประโยชน์ และรุ่นพี่ที่จะชี้แนะมีจำนวนไม่มากต้องหาแนวร่วมฝึกรุ่นพี่ให้มากและดึงมาใช้ใน การสอนน้อง ๆ รุ่นต่อ ๆ ไป
5. ควรนำรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัครของค่าย 3 แบบ ไปขยายผลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องการฝึกเทคนิคการชี้แนะให้มีประสิทธิภาพ จากข้อค้นพบที่ว่า การชี้แนะส่งผลต่อทักษะการทำงานด้านนี้ ควรให้ถอดบทเรียนไปว่ารูปแบบการชี้แนะแบบนี้เป็นวิธีการชี้แนะที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้มีการชี้แนะหลายแบบตามสถานการณ์และศึกษาผล
2. ควรศึกษารูปแบบการชี้แนะของค่ายอื่น ๆ เช่น ค่ายอาสาของคณะต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ว่ามีรูปแบบการชี้แนะอย่างไร
3. ควรมีการใช้และพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาทักษะการชี้แนะแก่นิสิตอาสาสมัคร
4. ควรมีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพของการชี้แนะแต่ละแบบ
5. ควรมีการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุเพื่อศึกษาปัจจัยจากรูปแบบที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนิสิตอาสาสมัครเพื่อยืนยันทฤษฎีที่พัฒนาจากฐานรากจากการวิจัยครั้งนี้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ. (2549). *การพัฒนากระบวนการเสริมสมรรถภาพการชี้แนะของนักวิชาการที่เลี้ยงโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ในการอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ อุทัยวรรณ. (2552). *คู่มือปฏิบัติงานคณบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาติรี ยัมรักษา. (2550). *ผลการจัดกิจกรรมนันทนาการในค่ายพักแรมเยาวชนที่มีต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยของเยาวชนที่เข้าค่ายพักแรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการนันทนาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โชติหิรัญ เปี่ยมสมบุรณ์. (2552). *คู่มือปฏิบัติงานคณบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ นพเกษตร. (2551). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. คู่มือปฏิบัติการวิจัยประยุกต์ เพื่อพัฒนาองค์กร ชุมชน สังคม.
- นิตา ชูโต. (2548). *การวิจัยเชิงคุณภาพ*. บริษัท พรินโพร จำกัด.
- ภิรมย์ กมลรัตนกุล. (2552). *คู่มือปฏิบัติงานคณบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มิชิตา จำปาเทศ รอดสุทธิ. (2550). *มากกว่าการสอนงาน กับ The COACH Model*. ประชาชาติธุรกิจ คอลัมน์ การบริหารจัดการ วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2550 ปีที่ 31 ฉบับที่ 3931.
- วีณา กวีสมนุรณ์. (2547). *การพัฒนากระบวนการชี้แนะทางปัญญาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาปรัชญาการศึกษาส่วนบุคคลของครูประจำการระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธิดา ภัคดีบุญ. (2548). *การวิจัยพหุเทศกรณีศึกษาของระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนน อมรวัดวัฒน์. (2545). *กลยุทธ์นิเทศสำหรับผู้บริหารกลยุทธ์ในการนิเทศเพื่อสร้างโรงเรียนให้เข้มแข็ง*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สกศ.
- สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา. (2550). *กระบวนการชี้แนะ*. คู่มือการปฏิบัติงาน.

สุภางค์ จันทวานิช. (2551). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Angelique Du Toit. (2007). *Making sense through coaching*. Journal of Management Development.

Blanchard, P.N. and Thacker, J.W. (2004). *Effectivetraining: System, strategies and practices*. Upper Saddle River. Pearson Prentice Hall.

Bobkin, S. (2002). *Everything HR needs to know about executive coaching*. Canadian HR Reporter.

Bowman, C. and McCormick, S. (2000). *Comparison of peer coaching versus traditional supervision effects*.

Costa, A.L. and Garmston, R.L. (2002). *Cognitive Coaching: A foundation for renaissance Schools* (2nd ed.) Massachusetts: Christopher-Gordon.

Garica-Guerra, G. (2001). *Content coaching. Process that define it and the characteristics of those who coach*. Doctoral Dissertation.

Gottesman, B. (2000). *Peer coaching for educators*. Lanhan: The Scarecrow.

Mink, O.G., Owen, K.Q. and Mink, B.P. (1993). *Developing high – performance people: The art of coaching*. Reading, Massachusetts: Addison-Wesley.

Munson, B.R. (1998). *Peer observing peers: The better way observe teachers*. Contemporary Education 69 (winter).

Vincent, L. (2004). *Coaching for meaning: The culture and practice of coaching and team building*. Great Britain: Palgrave Macmillan.

W. Mary, Byrne, Maureen R. Keefe. (2002). *Building Research Competence in Nursing Through Mentoring*. Journal of Nursing Scholarship.

Wynn, M. and Kromery, J. (2000). *Paired peer placement with peer coaching to enhance prospective teacher's professional growth in early experience*. Action in Teacher Education 22 (Summer).

Zeue, R. and Skiffington, S. (2002). *The coaching at work toolkit: A complete guide to techniques and practices*. Sydney: McGraw-Hill Companies.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจคุณภาพเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กมลวรรณ ตั้งธนกานนท์ อาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชฐภรณ์ หลาวทอง อาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบบันทึกการศึกษาเอกสาร

ชื่อเรื่อง.....

หลักการและเหตุผลของโครงการ

.....

วัตถุประสงค์

.....

อาจารย์ที่ปรึกษา.....

นิสิตผู้รับผิดชอบโครงการ

.....

สถานที่ปฏิบัติงาน.....

ระยะเวลา.....

ลักษณะการปฏิบัติงาน

.....

นิสิตผู้เข้าร่วมโครงการ

.....

รายชื่อผู้สนับสนุน

.....

งบประมาณ.....

แบบสังเกตรูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อโครงการ.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

เพศ ชาย หญิง

ท่านกำลังศึกษาอยู่ในคณะ..... ชั้นปี.....เกรดเฉลี่ยสะสม.....

ท่านเป็นหัวหน้าโครง/ฝ่าย.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดกิจกรรม

รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่

.....

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเนื้อหาการชี้แนะ

.....

.....

.....

.....

วัน.....เวลา.....สถานที่.....

แบบสังเกตการจัดกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร

โครง/ฝ่าย.....

โครงการ.....

รูปแบบการชี้แนะของรุ่นพี่

.....
.....
.....
.....

ปัญหาที่พบ

.....
.....
.....
.....
.....

การแก้ไขปัญหา

.....
.....
.....
.....
.....

ผลการจัดกิจกรรม

.....
.....
.....
.....
.....

วัน เวลา สถานที่.....

แบบบันทึกภาคสนาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อโครงการ.....

ชื่อ.....นามสกุล.....

เพศ ชาย หญิง

ท่านกำลังศึกษาอยู่ในคณะ..... ชั้นปี.....เกรดเฉลี่ยสะสม.....

ท่านเป็นหัวหน้าโครง/ฝ่าย.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดกิจกรรม

กิจกรรม.....

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

สถานที่ปฏิบัติงาน.....

ระยะเวลา.....

ลักษณะการปฏิบัติงาน

ผลการจัดกิจกรรม

ปัญหาและแนวทางแก้ไข

วัน เวลา สถานที่.....

แบบสัมภาษณ์นิตินิติศาสตรมหาบัณฑิตขอรับผิดชอบโครงการ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ชื่อ.....นามสกุล.....

เพศ ชาย หญิง

ท่านกำลังศึกษาอยู่ในคณะ.....ชั้นปี.....เกรดเฉลี่ยสะสม.....

ท่านเป็นหัวหน้าโครง/ฝ่าย.....

โครงการ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดกิจกรรม

ท่านได้รับประสบการณ์อะไรบ้าง.....

.....

.....

.....

.....

.....

ท่านได้รับการชี้แนะจากรุ่นพี่ในอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

ท่านพบปัญหาใดบ้างในการทำงานค่ายและท่านแก้ปัญหาอย่างไร.....

.....

.....

.....

ลักษณะการปฏิบัติงาน.....

.....

.....

.....

ท่านพอใจในผลงานการทำกิจกรรมของท่านในระดับใด.....

.....

วัน.....เวลา.....สถานที่.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการชี้แนะของนิสิตอาสาสมัคร

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในแต่ละข้อที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

รูปแบบการชี้แนะ	ระดับการปฏิบัติ		
	บ่อยครั้ง	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย
1. การชี้แนะทางปัญญา (cognitive coaching)			
1.1 รุ่นพี่ชี้แนะให้คุณคิดถึงผลจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เพื่อ สะท้อนการทำงานด้วยตัวคุณเอง			
1.2 รุ่นพี่ชี้แนะคุณโดยไม่ตัดสินการทำงานของคุณ แต่ให้คุณตัดสินด้วยตัวคุณเอง			
1.3 รุ่นพี่ชี้แนะให้คุณคิดถึงสิ่งที่เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงานและการปฏิบัติงานในอนาคตของคุณ			
2. การชี้แนะเนื้อหา (content coaching)			
3.การชี้แนะเฉพาะจุด (responsive coaching) รุ่นพี่ชี้แนะคุณเพื่อช่วยเหลือ ตามความสนใจและปัญหาของคุณ ไม่มีเป้าหมายเฉพาะ			
4. การชี้แนะแบบตัวต่อตัว (traditional coaching)			
5. การชี้แนะแบบพี่หลายเดี่ยวสอนน้องคนเดียว (team coaching)			
6. การชี้แนะแบบพี่คนเดียวสอนน้องหลายคน (inclusion coaching)			
7. การชี้แนะแบบนำข้อมูลไปชี้แนะต่อผู้อื่น (coaching forward)			

ขอบคุณค่ะ

ภาคผนวก ค
รายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง เนื้อหาการชี้แนะ

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
6“เรียนรู้วิธีการทำงานพร้อมกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชาวบ้าน” (Camp 1, A 123 B 3)	o	1	123	3	S5 C1 C3
61“สร้างปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านให้มากกว่านี้ คุยกับชาวบ้าน เรื่องการก่อสร้างได้” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 23 B 1)	i	1	23	1	S5 C1 C2
62“มีแนวทางที่จะไปคุยกับชาวบ้าน โดยมีการประชุมกันระหว่าง ลูกโครงกับหัวหน้าโครงก่อนที่จะทำงานในแต่ละวัน เมื่อมีข้อมูลแล้วจะทำให้ลูกโครงมีความมั่นใจที่จะคุยกับชาวบ้านได้” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 1)	i	1	123	1	S1 S7 C2
63“ในแต่ละวันควรมีคนที่ชำนาญภาษาถิ่นนั้นๆ อย่างน้อย 1 คน คอยแปลศัพท์” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 1)	i	1	123	1	S1 S5 S8 C2
108“ประชาสัมพันธ์การออกหน่วยสาธารณสุขอีกครั้งในตอนเช้าจากรายการเสียงตามสายผ่านหอกระจายเสียงในหมู่บ้าน” (Camp 2, A 12 B 3 C)	D	2	12	3	S1 S5 C2
109“ต้องให้ชาวบ้านไปเรียนเชิญ และร่วมเล่นในทีมชาวบ้าน” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S1 C2
19“การวางแผนงานในช่วงออกค่าย มองให้ครบว่าคนที่มาเกี่ยวข้องมีใครบ้าง ใครรับผิดชอบตรงไหน” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มกราคม 2552, Camp 2, A 12 B 3)	i	2	12	3	S3
100“จัดเวรยามอย่างไร” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S7
101“ยามพยายามดูด้วยว่ามีใครออกไปไหนตอนช่วงดึกหรือเปล่า พยายามเข้าไปถาม ให้ผู้ที่จะมารับหน้าที่เป็นยามตระหนักถึงความสำคัญของส่วนนี้ด้วย” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S7 P1 P3
102“คุณลักษณะการเวียนโครงด้วยก่อนตัดสินใจจะให้โครงไหนทำหน้าที่เวรยาม” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S7
104“เวลาประชุมพยายามเน้นประเด็นที่เห็นว่าสำคัญให้ถี่ๆ” (นิสิตอาสาสมัคร, มีนาคม 2552, Camp 1, A 1 B 3)	i	1	1	3	S7
11“หลังสำรวจค่าย นักกิจกรรมที่คัดเลือกมาศึกษาการทำงานว่าทำอะไร อย่างไร ที่ไหน ใครมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือต้องติดต่อสถานที่อะไรบ้าง แยกรายละเอียดให้ชัดเจน” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, ธันวาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S3 S7
13“วางแผนขั้นตอนการทำงานว่าจะเป็นแบบรายวัน หรือสามวันแล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละกิจกรรมที่เลือกมาทำ” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, ธันวาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S3

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
15“การฉาบปูน เริ่มจากการเตรียมความพร้อมก่อนโดยการร่อนทรายให้ละเอียดไว้ให้มาก ผสมใช้สูตร ทราย17 ถึง ปูน1 ถุง” (Camp 1, A 2 B 3)	D	1	2	3	S7
20“งานกิจกรรมที่เราทำมันต้องทำอะไรหลายๆอย่าง ลักษณะงานหลายๆก็จะเป็นการปรับดิน การเทคอน การผูกเหล็ก การฉาบปูน รายละเอียดในแต่ละโครง การวางแผนควรคิดให้รอบคอบ ครบขั้นตอน เลือกทำงานหลายๆก่อนแล้วจึงเพิ่มขั้นตอนย่อยๆตามมา” (นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S3
21“หัวใจสำคัญคือ เราต้องคาดคะเนงานที่อาจจะเกิดขึ้นในการทำงานของเราแต่ละวันพร้อมกับการให้เหตุผลด้วยว่าทำไมเพื่ออะไร” (Camp 1, A 1 B 1)	o	1	1	1	S3
24“ควรเก็บข้อมูลต่างๆให้ละเอียดมากที่สุด อาจมีการถ่ายภาพสถานที่มาประกอบการชี้แจงให้เข้าใจตรงกัน อาจจะได้ข้อสรุปที่ดีก็ได้ เช่น การสร้างส้วมให้กับโรงเรียนต้องเก็บรายละเอียดว่าห่างจากแหล่งน้ำ บ่อบาดาล ที่เลี้ยงสัตว์ อาคารสถานที่เป็นระยะเท่าไร” (นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S4
25“ถามหัวหน้าโครงการแล้วนำไปถ่ายทอดให้หัวหน้าโครงอาสา” (นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S1
26“ได้แผนการทำงานเรียบร้อยแล้วให้แบ่งย่อยต่อไปอีกว่า แต่ละวันต้องทำอะไรบ้าง ใครรับผิดชอบ ทำอะไร ทำอย่างไร อุปกรณ์ ปัญหาที่พบ การแก้ไขปัญหา แล้วแต่จะคิดว่าเป็นรูปแบบไหนขึ้นกับความเหมาะสม และสุดท้ายเก็บข้อมูลที่ทำในแต่ละวันมาสรุปพร้อมกับประเมินผลการทำงาน” (นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S3 S4 S6
3“ก่อนการสำรวจค่าย ต้องหาวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันภายในโครงและปรึกษาประสานงานกับโครงอื่นด้วย” (นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, ธันวาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S1 S3
3“ผูกเหล็กต้องระวัง อย่าผูกมัดที่มัดเหล็กให้มีปลายแหลมโผล่ออกมาเพราะอาจทิ่มเท้าได้” (Camp 1, A 12 B 3)	D	1	12	3	S6
32“การทำงานซ้ำๆกันแบบนี้ ไม่จำเป็นต้องส่งคนไปศึกษางาน แต่เรารวมโครงกันได้ สร้างความสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมาได้ด้วย มีประโยชน์มากกว่าการทำงานของโครงๆเดียว” (นิติตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 3)	i	1	2	3	S8
33“ติดต่ออาจารย์ที่จะคอยดูแลเพื่อความเรียบร้อยของการ	o	1	12	3	S1

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
ทำงาน อย่างน้อยก็ช่วยได้ถึงอำนาจการตัดสินใจของใครว่าจะทำอะไรต่อไป” (Camp 1, A 12 B 3)					
33“ในส่วนของกรวางคานมีความรู้สถาปัตยกรรม คือ พื้นดินประมาณ 2 นิ้ว อย่าให้คนติดพื้น เพราะเหล็กผูกจะไม่ยึดติดกับอะไร” (Camp 1, A 12 B 3)	D	1	12	3	S6
37“ให้ลูกโครงมีส่วนร่วมในการคิดรายการอาหารโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 1)	i	1	2	1	S7
4“วางแผนงานล่วงหน้าในแต่ละวัน ตั้งแต่วันแรกจนวันจบค่าย ก่อนที่จะออกค่ายจริง และประชุมสรุปงานที่ได้ในแต่ละวันว่า เป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ทุกวัน ถ้างานไม่เสร็จตามแผนก็จะต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนงานให้ดีขึ้นและให้งานที่ได้เสร็จสมบูรณ์หรือบางวันที่มีงานค้างหรือไม่ตรงตามแผนมากๆก็ขอในที่ประชุมว่าต้องการที่จะทำงานในเวลากลางวัน เพื่อให้งานในส่วนนั้นๆเสร็จไปและจะได้ปฏิบัติงานลำดับต่อไป” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, ธันวาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	l	1	12	3	S3
44“ถ้าคิดรายการอาหารที่ต้องการจะทำให้ จะทำให้ง่ายในการคิดรายการสิ่งของที่ต้องการจะซื้อ” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 1)	i	1	12	1	S3 S7
46“หน้าที่ในการรักษาความสะอาดบริเวณที่พักเป็นของชาวค่ายทุกคน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของฝ่ายสวัสดิการเท่านั้น” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)	i	1	12	3	V5
47“ถ้าต้องซื้อขนมบิ๊บ ควรซื้อก่อนไปค่าย ไม่ควรซื้อที่ค่าย เพราะตลาดต่างจังหวัดอาจเก็บขนมบิ๊บนานเกินไป เราไม่สามารถตรวจสอบได้” (Camp 1, A 12 B 3)	o	1	12	3	S3
49“งานตรงจุดไหนที่ชาวค่ายสามารถเข้าร่วมได้บ้าง” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S5
5“การตั้งเสาต้องได้แนวของเสาที่เรากำหนดไว้โดยซึ่งเส้นอื่น” (Camp 1, A 2 B 1)	D	1	2	1	S7
50“เสนอตัวเพื่อขอช่วยงานและร่วมงานกับเขาตามความเหมาะสมเท่าที่จะสามารถทำได้” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S5 V1 V6
51“พยายามกำหนดรูปแบบการรักษาความปลอดภัยแต่เนิ่นๆถ้ามีส่วนไหนต้องการคนมาช่วยให้รีบติดต่อให้เร็วๆมีการคุยกันปรึกษากัน จะได้รับรู้ข้อมูลเท่าๆกันและไปพร้อมๆกัน” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 123 B 3)	i	1	123	3	S1 S7
52“คูโครงในวันนั้นที่จะมาเป็นยามให้เหมาะสม อย่าให้เป็นโครง		1	2	1	S7

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
ที่ทำงานหนักในช่วงกลางวัน" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 2 B 1)	i				
54"ควรจดบันทึกทุกครั้งที่เราใช้จ่ายเงิน" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 23 B 1)	i	1	23	1	S7
55"ใช้เกียงฉาบเกลี่ยพื้นที่ทั้งหมดให้ได้ slope เพื่อช่วยการไหล ภายในห้องน้ำ" (Camp 1, A 12 B 3)	D	1	12	3	S8
55"คนที่ไปค่ายโดยไร้จุดประสงค์หรือหาแต่ความสนุกสนาน เพียงอย่างเดียว พยายามให้พวกเขาได้พัฒนาตนเองขึ้น จัดหา กิจกรรมที่ให้เขาได้ทำแล้วได้อะไรมากกว่าความสนุกสนาน" (Camp 1, A 12 B 3)	o	1	12	3	S8 P3
56"สร้างสรรคบรรยายกาศของค่ายให้เป็นกันเองมากที่สุด" (Camp 1, A 12 B 3)	o	1	12	3	S2
57"จัดให้ทุกคนรู้จักกันก่อนทำงาน แบ่งงานกันก่อนที่จะมา ทำงาน" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 3)	i	1	123	3	S7
6"เทคนิกรีดทับดินเสา เพื่อคอนกรีตเป็นตัวช่วยยึดไม่ให้เสาโยก จนเสียระดับแนวตั้ง และต้องเทคอนกรีตให้ได้ระดับเดียวกันกับ ของคาน โดยเสาทุกต้นที่ตั้งไว้ต้องมีระดับคอนกรีตที่เทที่ระดับ เดียวกัน" (Camp 1, A 12 B 3)	D	1	12	3	S7
7"ต้องใช้จำนวนคนมาก ทำงานส่วนนี้ในช่วงเย็น เพราะลูกโครง จะมาช่วยเราได้" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S5 V5
70"ใส่ใจเด็กที่ไม่สามารถอ่าน เขียนได้เป็นพิเศษ" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 3)	i	1	123	3	S8
71"พุงนี้ไม่มีกิจกรรมอะไรบ้าง" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 1)	i	1	12	1	S3
73"กระจายงานให้ลูกโครง" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 1 C)	i	1	2	1	S7
74"ทุกคนมีเวลาเท่ากัน เวลาของเราสำคัญ เวลาของคนอื่นก็ สำคัญเหมือนกัน" (Camp 1, A 1 B 3)	D	1	1	3	S7 V5 P3
75"วันนี้มีแผนว่าจะทำอะไรบ้าง" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 1 B 1)	i	1	1	1	S3
77"ร้องเพลงไปด้วยช่วยให้หายง่วงได้" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 3)	i	1	2	3	S8
8"งานทาสีเหล็กโครงหลังคา ควรทำในร่ม เพราะต้องใช้ เวลานาน และกลิ่นสีเหม็น อาจทำให้เป็นลมได้ และควรใส่ถุงมือ ในการทาสี เพราะเหล็กคมมาก"	D	1	12	3	S8

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
(Camp 1, A 12 B 3 C)					
81"สอนการดูอายุของต้นไม้และทิศทางลมจากวงปีของต้นไม้" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 1)	i	1	2	1	P1
82"ให้เด็กเขียนแผนที่ว่าพบเห็นอะไรบ้าง เลี้ยวไปทางไหนบ้าง เห็นอะไรที่มีลักษณะเด่นและน่าจะใช้เป็นหลักในการจำทางได้ บ้าง" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 3)	i	1	123	3	S3 S4 S8
85"สร้างจิตสำนึกเด็กและพี่ๆ ให้เด็กพาชมท้องถิ่น ระหว่างทาง พี่ๆจะต้องถามว่า ต้นไม้ชื่ออะไร รู้จักดอกไม้ชนิดนี้ไหม อะไรเป็น สมุนไพรได้บ้าง " (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)	i	1	12	3	S7 P1 P3
87"เราต้องคอยๆถามเด็กว่าอยากเขียนอะไรและดูว่าเขียน ได้หรือไม่ ถ้าคำไหนที่เขียนไม่ได้เลยให้เขียนให้ดูและสอนอ่าน ควบคู่ไปด้วย ถ้าบางคำเขียนผิดเพียงเล็กน้อยก็แก้ไขและย้ำว่า เขียนให้ถูกต้องเขียนแบบนี้" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 123 B 3)	i	1	123	3	S8
89"การปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีให้กับเด็กจะต้องคอยๆแนะนำไม่ เร่งรัดที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลง" (Camp 1, A 13 B 3)	D	1	13	3	S6
9"ตัดสินใจเลือกที่จะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วเก็บ บันทึกข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น ถ้าต้องการสร้างส้วม ควรตรวจสอบสภาพพื้นดิน ความลาดชัน ช่างเทคนิคที่เกี่ยวข้อง" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, ธันวาคม 2552, Camp 1, A 1 B 3)	i	1	1	3	S3
9"ผสมสีกันสนิมกับน้ำมันสน เพื่อให้เนื้อสีทาได้ลื่นขึ้นและใช้เนื้อ สีน้อยลง ทาสีกันสนิม 2 ครั้ง รอให้สีแห้งแรกแห้งดีก่อน จึงทา เที่ยวที่สอง แล้วย้ายไปไว้ในบริเวณที่จะต้องใช้งาน" (Camp 1, A 23 B 1)	D	1	23	1	S7
90"ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง และตั้งดูความสนใจอยู่ ตลอดเวลา และไม่ใช้เวลานานเกินไป" (Camp 1, A 12 B 3 C)	D	1	12	3	S3 S7
91"ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมทำกิจกรรม" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)	i	1	12	3	S7
98"ตรงไหนไม่ควรเข้าไปในยามวิกาล ตรงไหนไม่ควรไปคน เดียว" (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S6
103"จำลองสถานที่ สี่งนอน เพื่อช่วยในการไปปลูกมาเข้าเวร" (Camp 2, A 23 B 3)	D	2	23	3	S8
105"ศึกษาลักษณะนิสัย ความคิดและมองถึงพื้นฐานครอบครัว ของเด็ก เพื่อให้เราเข้าใจในตัวเด็กมากยิ่งขึ้น" (Camp 2, A 12 B 3 C)	D	2	12	3	S6

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
106“ปัญหาเรื่องไฟฟ้าที่ไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถทำงานตอนกลางวันได้จึงต้องทำงานในเวลากลางวันให้ได้มากที่สุด” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7
11“เริ่มมุงจากชายคาก่อน” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7
110“ควรมีการควบคุมและเตรียมความพร้อมขบวนพาเหรดเพื่อให้เห็นเวลา” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7
112“ในการวางแผนการจัดกิจกรรมหลักของค่าย เช่น ออกหน่วยตรวจสุขภาพ ควรเรียงจัดไม่ให้ตรงกับวันที่ชาวบ้านมีกิจกรรมสำคัญ ทำให้มาร่วมกิจกรรมของค่ายไม่ได้” (Camp 2, A 12 B 3)	d	2	12	3	S3 S8
12“ในการก่ออิฐแต่ละแถว ควรซึ่งเชือกเอ็นเป็นแนวเพื่อจะได้แนวกำแพงที่ตรง” (Camp 2, A 2 B 1)	D	2	2	1	S7 S8
13“ฉาบผนังภายในก่อน” (Camp 2, A 23 B 1)	D	2	23	1	S7
14“ซึ่งเชือกเพื่อระดับที่ต้องการเท” (Camp 2, A 2 B 1)	D	2	2	1	S7
15“ควรติดตามงานอยู่ตลอดเป็นระยะเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด” (นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, มกราคม 2552, Camp 2, A 2 B 1)	i	2	2	1	S6 S7 S8
16“เตรียมผสมคอนกรีต สูตร คือ ททราย 16 กระป๋อง หิน 18 กระป๋อง ปูน 1 ถุง “ (Camp 2, A 13 B 3)	D	2	13	3	S7
17 ใช้สามเหลี่ยมช่วยปาดให้เรียบ” (Camp 2, A 23 B 1)	D	2	23	1	S7
18“อย่าลืมนใส่หมวกเวลาปฏิบัติงาน” (Camp 2, A 1 B 3)	D	2	1	3	S8
19“ทาสีเหล็กโครงหลังคา ต้องเช็ดฝุ่นให้สะอาดก่อนทาสี” (Camp 2, A 2 B 1)	D	2	2	1	S7
2“ดินบางบริเวณยังไม่แน่นพอ เหยียบยังยุบไปยุบมาอยู่ ขูดดินบริเวณนั้นออกแล้วเอาหินและทรายลงไปถมแทนแล้วอัดใหม่ด้วยสามเกลอ” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S8
20“ทำงานที่ยังเหลืออยู่ให้มีความเรียบร้อย สร้างความละเอียดหน่อย เพื่อจะได้ไม่ต้องแก้ไขมาก เช่น ระยะเวลาที่ลวดต้องให้แน่น เพื่อจะได้ไม่หลุด” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S6 S7 S8
21“พยายามตัดลวดให้เอาด้านคมเข้าข้างในเพื่อเวลาทำงานจะ	D	2	23	3	S8

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
ได้ลดอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นได้" (Camp 2, A 23 B 3)					
22“คนที่ทำหน้าที่ต้องรับผิดชอบเป็นหัวหน้าโครงการเตรียมพร้อมในการสอบถามข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้ เพื่อวางแผนงาน” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, กุมภาพันธ์2552, Camp 2, A 12 B 3)	i	2	12	3	S1 S3 S4
22“แจกจ่ายงานจากผู้ที่มีความชำนาญสู่ผู้ที่ไม่รู้ให้เข้าใจตรงกันแล้วงานจะได้ดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3 C)	i	2	12	3	S3
23“งานในแต่ละวันต้องมีอะไร เพื่ออะไรแล้วต้องทำอะไร ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่างานนั้นต้องใช้ทักษะความรู้ในด้านไหนบ้าง การวางแผน หรือปรับเปลี่ยนแผนการทำงานเพราะไม่ได้ตามแผนก็ต้องมีความรู้ของคนที่เป็นหัวหน้าว่าจะทำอะไรบ้าง หรืองานที่เป็นการปฏิบัติการ ต้องจับอุปกรณ์อะไร มีขั้นตอนการใช้งานอย่างไร บอกให้ลูกโครงทุกคนทราบ เพื่อจะได้ทำงานได้ถูกต้องไม่เกิดอุบัติเหตุ ควรจะมีการแนะนำอุปกรณ์ให้ดูว่าใช้อย่างไร การเก็บรักษา การทำความสะอาดอย่างไร รวมทั้งอธิบายว่าวันนี้จะทำอะไร ให้รู้ แล้วแบ่งงาน พร้อมอธิบายการทำงานเช่นเดิมจะทำให้งานสำเร็จลุล่วงได้เร็วขึ้น” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3 C)	i	2	12	3	S3 S7
24“อาศัยทฤษฎีที่ว่า ที่ระดับความดันเดียวกัน ระดับพื้นจะเท่ากัน” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3 C)	i	2	12	3	S6
25“คำนี้ถึงความปลอดภัยที่อาจเกิดขึ้นขณะทำการสำรวจข้อมูลด้วย เช่น พื้นที่ที่ยังไม่ได้มีการถางหญ้าต่างๆอาจจะมีสัตว์มีพิษ เช่น งู ตะขาบ ถ้าถูกกัดจะไม่คุ้ม” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, กุมภาพันธ์2552, Camp 2, A 2 B 3)	i	2	2	3	S4 S6
26“ลูกโครงเหนื่อย เมื่อยล้า น่าจะมีการนวด โดยหาดาราหรือมือสมัครเล่นมาทำงานให้บริการแก่ลูกโครง” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3)	i	2	12	3	S8
28“เช็คอุปกรณ์ ตรวจนับดูว่าอยู่ในสภาพใด ทำความสะอาดหลังใช้ด้วยทุกครั้ง” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S6
29“คนว่างงานไม่ให้อยู่เฉย ให้บริการน้ำดื่ม จดบันทึกการทำงาน” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7 S8
30“ทำงานร่วมกันได้ระหว่างโครง” (Camp 2, A 123 B 3)	D	2	123	3	S7
30“นำกิจกรรมมาเขียนเป็นตารางการทำงานโดยกำหนดให้แน่ชัดเลยว่าวันนี้ต้องการอะไร จุดมุ่งหมายของวันนี้ คืออะไรบ้าง อุปกรณ์ที่ใช้คืออะไร ติดต่อใครบ้าง โดยไม่จำเป็นต้องออกแบบดี	i	2	123	3	S3 S6 S7

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
แต่ให้มีเนื้อหาที่ครอบคลุมการทำงานทั้งหมดได้ หลังจากได้แผนการปฏิบัติงานในแต่ละวันแล้วก็สามารถควบคุมให้ได้ตามที่ต้องการได้ หรือถ้าผิดพลาดก็จะรู้จุดที่เกิดขึ้นตรงไหนบ้าง จำเป็นหรือไม่ที่ต้องแก้ไข หรือไม่เป็นอย่างนั้น น่าจะเตรียมตรงนี้ให้ดี เพราะคนที่มาทำงานจะไม่รู้สึกเบื่อ ไม่ว่างงาน จะรู้สึกดีใจที่จะได้ทำงานด้วย” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 2, A 123 B 3)					
31“Head ควรศึกษารายละเอียดให้ดี และสามารถที่จะนำมาปฏิบัติใช้จริงได้ โดยรู้รายละเอียดให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ จาก การหาอ่านหนังสือในห้องสมุด ถามผู้รู้ให้แน่ชัดว่าทำอย่างไร ต้องสามารถลงมือทำให้ได้มากที่สุด หรือถ้า Head คนใดคนหนึ่ง ทำไม่ได้ ก็ต้องมีเหลืออย่างน้อยอีก 1 คน ที่ทำเป็น ที่เหลือมีความรู้เท่าทันกัน ต้องประชุมกันบ่อยๆ” (Camp 2, A 123 B 3)	o	2	123	3	S1 S3 S4
31“ใช้อุปบล็อกมาต่อแทนไม้แบบที่สิ้นเกินไป” (Camp 2, A 2 B 1)	D	2	2	1	S8
34“เทคอนกรีตลงในคานแล้วใช้เหล็กเสียบแทงลงไปเพื่อไม่ให้เกิดฟองอากาศและจะได้ไหลลงไปในช่วงว่างได้ให้ระดับที่เท่ากัน” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3)	i	2	12	3	S7
35“การใช้อุปกรณ์ทุกอย่าง ดูแลรักษาให้ดี เพื่อจะได้ไม่ชำรุดเสียหาย” (Camp 2, A 123 B 3)	D	2	123	3	S6 S8
35“ศึกษาถึงกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กอนุบาลและเด็กประถม” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S4
36“การจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ต้องดูสภาพความพร้อมของเด็กด้านภาษา และความรู้เดิมของเด็ก” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S6
36“ลองวางคานดูก่อนว่ามีอะไรที่ต้องติดตรงไหนบ้างให้แก้ตรงไหนบ้าง” (Camp 2, A 2 B 1)	D	2	2	1	S3 S6 S8
37“สำรวจทรัพยากรท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเลือกนำมาประกอบอาหาร สำหรับการอยู่ค่าย” (Camp 2, A 123 B 3)	D	2	123	3	S3 S4
38“ดูทำเลที่ตั้งโรงครัว สถานที่รับประทานอาหารและสภาพสถานที่ตั้งค่าย” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7
38“วันนี้ทำอาหารอะไรดี” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3)	i	2	12	3	S6

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
39“เตรียมอาหารให้กับโครงที่ออกนอกสถานที่ไม่กลับมาทานอาหารเที่ยงที่ค่าย” (Camp 2, A 2 B 3)	D	2	2	3	S3 S7
39“สำรวจแหล่งน้ำดื่ม น้ำใช้” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S4
4“ใช้วิธีการผสมปูนภายในบริเวณที่เราจะทำการเทเลยจะดีมาก เพราะไม่ต้องเสียเวลาในการขนย้ายปูนจากกระบะไปเทภายในตัวอาคารซึ่งต้องใช้จำนวนมากแต่จะต้องช่วยกันคนปูนอย่างรวดเร็วเพื่อไม่ให้ปูนแข็งตัว” (นิติตอสาสักรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 2, A 123 B 3 C)	i	2	123	3	S7 S8
40“ตรวจเช็คอุปกรณ์ต่างๆที่จะนำไปค่ายหรือยัง” (Camp 2, A 12 B 3)	o	2	12	3	S3 S6
40“ติดตามผลและประเมินงานประจำวัน ดู feedback ของชาวค่ายว่าเป็นอย่างไรกันบ้าง” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S4 S6
41“สำรวจตลาดและราคาสินค้า” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S4
42“สำรวจอาหารที่ชาวค่ายแพ้หรือไม่สามารถรับประทานได้ และดูจำนวนชาวค่าย” (Camp 2, A 2 B 3)	D	2	2	3	S4 S6
43“ประสานงานกับฝ่ายจัดหาทุน เพื่อจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคต่างๆ” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S1
44“สำรวจข้อมูลของชาวค่ายจากโบสถ์” (Camp 2, A 123 B 3)	D	2	123	3	S4
45“จัดบันทึกรายการต่างๆที่ได้รับจากสปอนเซอร์ให้ละเอียดและเก็บรักษาให้ดี” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S4 S6
45“บอกให้ผู้ที่เป็นโครงสร้างติดการเข้าอนเร็วๆ ฟรุ้งนี้ต้องตื่นทำงานทีี่ี่” (นิติตอสาสักรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 2, A 2 B 1)	i	2	2	1	S7
46“จดยการสินค้า จำนวน และราคาไว้อย่างละเอียดเพื่อใช้ในการทำรายการบัญชีและง่ายในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S4 S6 S7
51“ข้าวยังเหลือพอไหม” (นิติตอสาสักรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3 C)	i	2	12	31	S6 S7
54“ให้ทำความเข้าใจกับปัญหาที่เกิดขึ้นโดยให้ทุกคนที่ทำรู้จักว่ามันเป็นปัญหาควรช่วยกันแก้ไขงานไม่ว่าตรงจุดไหน ไม่จำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของคนที่มีประสบการณ์ แต่ใช้ความรู้เท่าที่มีจัดการแก้ไขปัญหาได้”	i	2	123	2	S8

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
(นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 2, A 123 B 2)					
56“พื้นที่ไม่ต้องขัดมันมาก เพราะเป็นพื้นห้องน้ำ อาจสิ้นหกล้มได้ ทำแต่พอประมาณ” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7
57“พยายามหาคนที่จะมาสืบสานงานค่ายในวันต่อไปด้วย” (Camp 2, A 123 B 3)	D	2	123	3	S7
58“แบ่งงานลูกโครงเป็นรายบุคคลเลย ให้มีความรู้สึกว่ามีหน้าที่ ที่จะต้องทำงานนั้นๆด้วย” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7
58“หากเราต้องการต้องการให้คนอื่นมีความสุขเราต้องเป็นฝ่าย ที่มอบความสุขกับผู้อื่นก่อนด้วยความจริงใจ และไม่แสวงหรือ เพียงแต่การแกล้งทำ (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 2, A 123 B 3)	i	2	123	3	S2 S5 V1
59“สร้างความสัมพันธ์มากกว่านี้” (Camp 2, A 23 B 1)	D	2	23	1	S5
60“วางแผนการซื้อของล่วงหน้าที่จะใช้ 3 วัน ให้รอบคอบ หาก เกิดปัญหาฉุกเฉินให้ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป ปลากระป๋อง ประกอบอาหารแทน” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S3
60“อุปกรณ์ชำรุด พอดีซ่อมได้หรือเปล่า ถ้าซ่อมได้ก็ควรจด บันทึกการซ่อมแซมด้วย” (Camp 2, A 12 B 1)	D	2	12	1	S6
61“มีการจัดการขยะทิ้งลงหลุมขยะ และมีการฝังกลบทุกครั้งเมื่อ ขยะเกือบเต็มหลุม” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7 V4
64“วันนี้ทำงานเป็นอย่างไบบ้าง” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 1)	i	2	12	1	S6
66“ฝึกให้เด็กเขียนโดยการวาดภาพประกอบคำบรรยาย” (Camp 2, A 2 B 1)	D	2	2	1	S7
67“เด็กมีการทำอะไรอยู่” (Camp 2, A 12 B 3)	0	2	12	3	S6
68“จัดกลุ่มเด็กใหม่ให้เหมาะสมกับกิจกรรม” (Camp 2, A 2 B 1)	D	2	2	1	S7
72“งานเป็นไปตามแผนหรือเปล่า” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 2, A 12 B 1)	i	2	12	1	S6
76“เด็กร้องไห้ เราควรที่จะดูลักษณะพฤติกรรมของเด็กก่อนว่า ร้องไห้เพราะอะไร ถ้าเด็กร้องไห้เพราะต้องการที่จะเรียกร้อง ความสนใจ ควรแก้ไขโดยการเข้าไปปลอบโยนบ้างแต่ไม่ควรเอา ใจมากเกินไป แต่ถ้าเด็กร้องไห้เพราะประสบปัญหาส่วนตัว นอกจากปลอบโยนแล้วควรที่จะเอาใจใส่กับตัวเด็ก เช่น นั่งใกล้ๆ	d	2	12	3	S8 P1 P2 P3

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
เพราะจะทำให้เขารู้สึกว่ายังมีคนเป็นห่วงเขาอยู่ ไม่ควรที่จะถามคำถามที่จะทำให้เด็กรู้สึกสะเทือนใจ เช่น ถามถึงปัญหาครอบครัว เป็นต้น” (Camp 2, A 12 B 3 C)					
78“ปล่อยมุขเป็นระยะ” (Camp 2, A 12 B 1)	o	2	12	1	S2 S5 V3 P1
83“เลือกเกมที่ให้แง่คิด” (Camp 2, A 12 B 1)	o	2	12	1	S7
84“จัดหาค้นในการทำฝ่ายต่างๆในกิจกรรมกีฬา” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S7
95“วาดรูปอะไรอยู่คะ ทำแบบนี้ก็ได้เนอะคะ” (Camp 2, A 12 B 1)	o	2	12	1	S7
97“เตรียมเครื่องขยายเสียงและอุปกรณ์ต่างๆ” (Camp 2, A 2 B 1 C)	o	2	2	1	S7
117“อธิบายศัพท์ทางวิทยาศาสตร์เป็นภาษาที่ง่ายเพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น” (Camp 3, A 12 B 3)	D	3	12	3	S8 P1
18“ควรเก็บเอกสาร สมุดบันทึก และทุกอย่างที่เกี่ยวข้องไว้เป็นเอกสารอ้างอิงและสำหรับวางแผนกิจกรรมในอนาคต” (นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, มกราคม 2552, Camp 3, A 12 B 1)	I	3	12	1	S3 S4 S6 S7
23“สถานที่ที่จะทำการสร้างเป็นอย่างไร เหมาะหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะเพราะอะไร คือต้องรวบรวมความคิดจากคนในโครงอื่นๆ ด้วย รวมทั้งสถานที่ที่ต้องติดต่อด้วยว่ามีอะไรบ้าง เพื่อจะได้ประสานงานให้ครบ คือ อาจจะรวมข้อมูลกับโครงงาน ฝ่ายสถานที่ว่าอะไรที่เราจะช่วยเหลือกันได้อ่าง เพราะอาจจะต้องใช้อุปกรณ์ร่วมกัน” (นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 3, A 12 B 3)	i	3	12	3	S1 S3 S4
29“วางกิจกรรมที่คาดว่าจะทำเมื่อไว้ก่อน” (Camp 3, A 12 B 1)	o	3	12	1	S3
47“พิจารณาถึงความเหมาะสมว่าควรหยุดหรือทำต่อไป” (นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3)	i	3	12	3	S7
48“กำหนดวัน เวลา สถานที่แล้วนำมาจัดตารางให้ชาวค่ายทราบทั่วกัน” (Camp 3, A 12 B 3 C)	D	3	12	3	S3 S7
48“วางแผนการถ่ายตลาคให้ดีเพื่อประหยัดเวลา” (Camp 3, A 12 B 3)	o	3	12	3	S3 S7 S8
52“ต้องจัดซื้ออะไรเพิ่มเติม” (นิติตอสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 1)	i	3	12	1	S6 S7
53“งานส่วนนี้เป็นการใช้ความคิด พยายามอย่าทำคนเดียวช่วยกันคิดหลายๆคน เพื่อจะได้วิธีที่ดีที่สุดออกมา แต่ต้องเข้าใจ	i	3	123	3	S7

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
ว่าข้อมูลต่างๆในฝ่ายนี้ควรมีคนรู้น้อยที่สุด เพื่อผลประโยชน์ด้านความรู้สึกของชาวค่าย” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 3, A 123 B 3)					
65“มีปัญหาอะไรในการทำงานบ้าง” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 1)	i	3	12	1	S6
69“ปรับกิจกรรมให้มีความหลากหลาย ทั้งสนุก ยากง่าย คละกันในแต่ละวัน” (Camp 3, A 2 B 1)	D	3	2	1	S7
8“คิดกิจกรรมที่อยากให้เกิดขึ้น เก็บรายละเอียดในพื้นที่ ทำการสังเกต จุดใดที่เป็นปัญหาและสามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, ธันวาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3)	i	3	12	3	S3 S4 S6 S7 S8
80“ชาวค่ายจะต้องดูแลเอาใจใส่และสังเกตพฤติกรรมของเด็กในขณะที่ทำกิจกรรม เพื่อที่จะได้รู้ว่าเด็กมีการเรียนรู้อะไรเกิดขึ้นแล้วเราจะสอนให้เขาเป็นเด็กดีได้อย่างไร” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3 C)	i	3	12	3	S6 S7
86“พี่ควรทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็กๆโดยเฉพาะการพูด เพราะเด็กจะสามารถรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว และนำมาปฏิบัติตาม” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 3, A 2 B 3)	i	3	2	3	P1
88“เด็กบางคน ยิ่งให้ความสนใจ ยิ่งรู้สึกเกร็งและยิ่งไม่กล้าที่จะเขียนมากขึ้นกว่าเดิม” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 3, A 23 B 3)	i	3	23	3	S7 P2
92“ย้ำเสมอถึงการเป็นเด็กดีจะต้องทำอย่างไร สิ่งที่ควรทำ ไม่ดูหรือทำโทษรุนแรง” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3 C)	i	3	12	3	S7 V7 P1 P2 P3
96“พี่ๆควรมีความละเอียดอ่อน ฝึกสังเกตพฤติกรรมต่างๆของเด็กแต่ละคน” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 3, A 12 B 3)	i	3	12	3	S6 V7 P3
99“ถ้าจำเป็นต้องไปในที่ที่ไม่ควรไปให้บอกใครก่อน” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มีนาคม 2552, Camp 3, A 2 B 1)	i	3	2	1	S1 S3 S6 S7 P1 P3
12 “การติดต่อช่าง ปรีक्षाชาวบ้านให้ช่วยหาให้ก็ได้ หรือ ถ้าติดต่อกับผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ผู้ว่าราชการจังหวัด ให้ช่วยประสานงานจัดหาคนให้ได้ก็จะดีมาก” (นิติตอศาสต์ครุ่นพี, มกราคม 2552, Camp 2, A 2 B 3)	i	2	2	3	S1 C2
1“การทำงานนอกเวลาควรมีบ้างในแผนงาน เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายและเพื่อให้ชาวค่ายที่ไม่ได้อยู่โครงการในวันนั้นหรือในขั้นตอนใด ขั้นตอนหนึ่ง เช่น การก่อ การฉาบ ได้ศึกษาเรียนรู้ ตลอดจนเทคนิคต่างๆในการก่อสร้าง” (Camp 1, A 12 B 3)	o	1	12	3	S3 S7
1“ควรดึงให้ทุกๆคนที่มาช่วยในโครงได้ทำงานกันทุกคน เพราะ	D	2	2	3	S2 S3 S5

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
จะทำให้เขาสนุก และไม่เหงา เพราะขณะทำงานก็มีเพื่อนพูดคุย” (Camp 2, A 2 B 3)					S7 V3
34“เป้าหมายหลักที่สำคัญของโครงการเด็กและเยาวชน คือ การที่จะใช้กิจกรรมเสริม เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ในทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S3 S7 P3
17“เพื่อความชัดเจนในการตัดสินใจ คิดวัตถุประสงค์และเป้าหมายก่อนการสำรวจ และระหว่างการสำรวจให้ทำการเก็บข้อมูลต่างๆที่คิดว่ามีความเป็นไปได้ตามวัตถุประสงค์แล้วจึงคิดกิจกรรมขึ้นเพื่อให้เกิดประโยชน์กับชาวบ้านมากที่สุด” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มกราคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S3 S4 S6 S7 C1 C2 C3
2“ควรวางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนหรือโรงเรียนที่จะออกค่าย” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, พฤศจิกายน 2552, Camp 1, A 12 B 3)	l	1	12	3	S3 S4 S6 C2 C3
10 “สอบถามช่างที่สามารถจะมาช่วยได้ในจุดที่เราไม่มีความรู้ความสามารถในการทำงานจุดนั้น” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, ธันวาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3)	i	2	12	3	S1 S5 S8 C2 C3 P1 P2
114“ก่อนการวางแผนทำงานนั้น ควรจะสำรวจความต้องการที่แท้จริงของชุมชนนั้นก่อนว่า เขาต้องการอะไร ซึ่งจะทำให้การทําค่ายนั้นตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และสัมฤทธิ์ผลมากที่สุด” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S1 S3 S4 S6 S7 S8 C1 C2 C3 P1 P2 P3
115“ควรมีการประเมินผลความรู้ความเข้าใจของชาวบ้านด้วย โดยการทำแบบสอบถามให้กับชาวบ้านเพื่อเก็บข้อมูล จะได้สามารถประเมินความรู้และความเข้าใจของชาวบ้านได้” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S1 S3 S4 S6 S7 C1 C2 C3 P2
116“ปรับระดับความดังของเสียงให้ดีขึ้น โดยถามคำแนะนำจากผู้ที่มีความรู้” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S1 S4 S8 C1 C2
118“หาผู้จัดรายการที่พูดภาษาเหนือได้และคนที่พูดช้าและชัดเจน หรือมีการฝึกซ้อมการพูดก่อน” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S1 S3 S4 S5 S6 S7 S8 V3 C1 C2 C3 P1
2“คุยกับชาวบ้านเพื่อจัดสรรงานที่จะทำให้เหมาะสมกับความสามารถ ความต้องการ งบประมาณ และเวลา” (Camp 2, A 12 B 3)	o	2	12	3	S1 S3 S4 S5 S6 S7 S8 c1 C2 C3 P1
28“การเก็บรูปที่ดีตามหลักการถ่ายภาพเมื่อมีรายละเอียดครบถ้วนควรมีการทำงานที่มีขอบเขตที่ชัดเจน พอถ่ายภาพจะได้ไม่ต้องซูมเอา คืออาจจะหาไม้ค้ำแล้วหาอะไรผูกให้เห็น 4 เสา ที่คาดว่าจะใช้เป็นพื้นที่ในการสร้างส้วม แต่ถ้าทำไม่ได้ก็ไม่เป็นไร เหตุผลที่ต้องจัดระยะห่างต่างๆ ก็เพื่อเก็บข้อมูลของจริงที่เป็น	D	2	12	3	S3 S4 S6 S7 S8 C3

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
สิ่งจำเป็นเพราะอาจเป็นปัญหาในภายหลังได้ ทำให้เราซึ่งเป็นผู้สร้างให้ชุมชนถูกตำหนิได้ว่ามาสร้างได้อย่างไร ได้ไปศึกษามาก่อนหรือเปล่า หากมองให้เห็นถึงระยะเวลาแล้ว ป้ายอื่นๆ อาจจะมีการกลับไปดูผลงานที่สร้างไว้แล้วอาจจะถูกตำหนิได้” (Camp 2, A 12 B 3)					
49“สอบถามชาวบ้านให้เรียบร้อย เพราะบางเรื่องที่เราจะทำอาจไปขัดกับวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อของชาวบ้าน” (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S1 S4 S5 S6 S7 S8 C1 C2 C3
7“สอบถามปัญหาจากชาวบ้าน แล้วนำมาวิเคราะห์ว่าสามารถช่วยเหลืออะไรและคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดหรือไม่ (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, ธันวาคม 2552, Camp 2, A 12 B 3)	I	2	12	3	S1 S3 S4 S5 S6 S7 C1 C2 C3
50“พยายามถามข้อมูลจากเด็กๆ ด้วยและไม่ควรถามตรงๆ ว่ามันลืมนไปเรื่อยๆ และหาจังหวะเก็บข้อมูลที่ล้นนิด” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S1 S4 S5 C1 C2
27“ให้ลูกโคจรได้ศึกษากฎมีปัญญาชาวบ้าน พร้อมทั้งเรียนรู้วิถีชีวิต พร้อมๆ กับการทำงานร่วมกับชาวบ้าน” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 1, A 23 B 1)	i	1	23	1	S3 S7 V3 C1 C2 C3 P1 P2 P3
16“การติดต่อหรือปฏิสัมพันธ์ควรเป็นกันเอง สร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับชาวบ้านว่าเรามาสร้างเพื่ออะไรจริงๆ เพราะบางสังคมให้ความเชื่อถือกับเด็กผู้ชายอย่างหนึ่ง” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มกราคม 2552, Camp 1, A 12 B 3)	i	1	12	3	S1 S2 S4 S5 S7 V3 C1 C2 C3 P1 P2 P3
79“เราสามารถถอดแตรคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กผ่านกิจกรรมที่เราได้จัดขึ้นได้” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 2 B 1)	i	1	2	1	S3 S7 C3 P3
27“สนทนาให้เกิดอารมณ์ขัน จะช่วยลดอารมณ์ร้อนได้” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, มีนาคม 2552, Camp 1, A 12 B 3 C)	i	1	12	3	S2 S5 S8 V3 C1 C2 P1
14“กิริยา มารยาท คำพูดต่างๆ ควรระวังด้วย” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, ธันวาคม 2551, Camp 3, A 2 B 3)	i	3	2	3	S5 V3 C1 C2 C3 P1 P2 P3
41“น้องรู้ไหม ทำไมต้องไม่เกิน 15 ชั้น” (Camp 2, A 1 B 3 C)	o	2	1	3	V2 V5 P3
42“น้องรู้ไหม ทำไมต้องทานข้าวจานละ 2 คน” (Camp 2, A 1 B 3 C)	o	2	1	3	V1 V5 P3
43“น้องรู้ไหม ทำไมต้องอาบน้ำวันละครั้ง” (Camp 2, A 12 B 3 C)	o	2	12	3	V2 V5 P3
59“หากเราต้องการรอยยิ้มจากใคร เราควรยิ้มให้เขาก่อน” (นิสิตอาสาสมัครรุ่นพี่, กุมภาพันธ์ 2552, Camp 2, A 123 B 3)	i	2	123	3	V3 P2 P3
93“อยากได้สีแดงจ้ดเลย ใครจะหยิบให้พี่ได้บ้าง ช่วยหยิบให้พี่หน่อย” (Camp 2, A 1 B 3)	o	2	1	3	V1 P1
94“พี่ขอยิ้มสิไม่ใช้หน่อยได้ไหมคะ”	o	2	1	1	V1 P1

ข้อความ	Source	Camp	A	B	content
(Camp 2, A 1 B 1)					
53"ให้โครงสร้างดีการหาน้ำเย็นๆมาให้กับทุกคนที่ต้องทำงาน กลางแดดจะได้สร้างความสะดวกขึ้น" (Camp 2, A 12 B 1)	0	2	12	1	S2 S5 V1 V3 V5 C3 P2 P3
113"การผูกสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้าน คือการยิ้มทักทายเขาก่อน เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจแรกพบแก่ผู้พบเห็น และจะเป็น หนทางสานต่อความสัมพันธ์ได้โดยง่าย" (Camp 2, A 12 B 3)	D	2	12	3	S1 S5 V3 C1 C2 C3 P2 P3
107"การแข่งขันกีฬาควรเน้นที่การมีส่วนร่วม ระหว่างชาวค่าย กับชาวบ้าน มากกว่าการเล่นเพื่อเอาชนะ แต่ควรเล่นด้วยความมี น้ำใจเป็นนักกีฬา" (Camp 1, A 12 B 3 C)	D	1	12	3	S5 V1 V7 V8 C1 C3 P2 P3

ตาราง ผลที่เกิดขึ้นจากการทำกิจกรรมพัฒนาชนบทของนิสิตอาสาสมัคร

ข้อความ	Source	Camp	S	V	C	P
ค่ายหน้าคงเป็นสถาฟแล้ว ค่ายนี้โดยศึกษางานมาเยอะอยู่ เห็นอะไรที่ลึกซึ้งขึ้นนะ เห็นเหตุผลของแต่ละโครง แต่ละกิจกรรมที่แฝงอยู่มากขึ้น คิดว่าน่าจะถ่ายทอดให้คนอื่นบ้างในค่ายหน้า	D	1	-	-	-	3
พ่อเป็นผู้นำต้องเข้มแข็ง พ่อไม่อยากให้ใครเห็นน้ำตา เดี่ยวเขาหาว่าเป็นผู้นำร้องไห้ได้ใจ แต่พ่อก็อดไม่ได้ พ่อตั้งใจมากที่ได้เจอ น้อง ๆ พ่อกับแม่คอยฟังเสียงเพลงตอนกลางคืนเสมอ ถ้ามีเสียงเพลงก็แสดงว่าพวกลูกปลอดภัย พ่อกับแม่ก็จะได้นอนหลับอย่างสบายใจ ถ้ามีค่ายอีก พ่อคงไม่รับแล้ว พ่อตั้งใจที่ได้เจอลูก แต่ตอนจากกันพ่อรู้สึกว่พ่อไม่ไหวแล้ว พ่อไม่อยากต้องจากใครอีกแล้ว	D	1	-	-	1	2
พี่เห็นว่าค่ายนี้ห้องทำงานดีมากเลยนะ ที่ผ่านมามาอาจจะขาดในเรื่องความรับผิดชอบไปหน่อย แต่ค่ายนี้ พี่ ๆ เพื่อน ๆ หลายคนบอกว่า เจ๋งมาก	D	1	-	-	-	2
มาสร้างห้องน้ำ บริจาคก็ได้ ผ่านไปผมคงลืมมัน ได้มาทำมาเห็นเอง มันเป็นความรู้สึกที่ต่างออกไป เมื่อผมได้มาเห็นอะไรหลายๆอย่าง ทั้งวิถีชีวิตชาวบ้านที่แสนจะเรียบง่าย แต่มีความสุข เห็นโอกาสหลาย ๆ อย่างที่พวกเขาขาด ทำให้ความรู้สึกเล็กๆ ๆ ได้เริ่มก่อตั้งในใจของผม	D	1	-	5	1	3
เรียนรู้ทักษะในการทำงานก่อสร้างได้ทางเดินรูปตัวแอล ขนาด 30 ม. x 1.5 ม. x 0.05 ม.	D	1	7	-	-	-
เรียนรู้ทักษะในการระบายสี เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวค่ายและชาวบ้าน ได้ป้ายหมวดจำนวน 10 ป้าย	D	1	5,7	-	1	2
นำแผนที่หมู่บ้านไปติดตั้งในศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน เสริมสร้างความสามัคคีภายในหมู่คณะ เรียนรู้ทักษะในการระบายสี เรียนรู้ทักษะในการทำแผนที่เบื้องต้น ฝึกการใช้ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้แผนที่หมู่บ้านขนาด 2 x 0.80 ม.	D	1	5,7,8	8	-	2
เรียนรู้วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมของชาวบ้าน	D	1	5	3	1	2
ไปรับฟังแผนพัฒนาหมู่บ้านประจำปี พ.ศ. 2553 จาก อบต.แม่พุง	D	1	4	-	3	2
เรียนรู้การทอผ้า (ผ้าซิ่น)	D	1	4,5	-	1	2
เรียนรู้วิธีการเย็บที่นอนโดยการลงมือปฏิบัติจริง	D	1	4,5	-	1	2
ชาวค่ายให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างสุขภาพในขณะที่มีการออกกำลังกายอาสาพัฒนา และยังเป็นการฝึกการปฏิบัติงานจริงของนิสิตสำนักวิชาวิทยาศาสตร์ การกีฬาในฐานะผู้นำทางการออกกำลังกาย นอกจากนี้ยังมีเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านขวัญศิริให้ความสนใจในการออกกำลังกายร่วมด้วย	D	2	5	8	1	2

ข้อความ	Source	Camp	S	V	C	P
จากการดำเนินการตามการวางแผนของโครงการชุมชน ภายในระยะเวลา 9 วัน ตั้งแต่วันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2552 และแล้วเสร็จในวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2552 โดยใช้พื้นที่ ครอบคลุมบริเวณทั้งสิ้นประมาณ 20 ตารางเมตร ทั้งนี้ได้มีการ สร้างทางเดินเชื่อมกับห้องน้ำอีกส่วนหนึ่งและอ่างล้างมือที่ทำ การสร้างเช่นกัน โดยจะได้อาคารห้องน้ำขนาด 3x3.4 ตาราง เมตร มีความสูงผนังประมาณ 2.3 เมตร มีหลังคาเป็นเพิงหมา แหงน ทาสีผนังด้วยสีขาวและสีเขียว ได้ตั้งชื่อห้องน้ำที่สร้าง เสร็จด้วยความร่วมมือของชาวบ้านกับนิสิตนี้ว่า “กึ่งก้านจามจรี”	D	2	3	-	3	-
จากการดำเนินการตามการวางแผนของโครงการชุมชน ได้มี การพัฒนาพื้นที่หน้าบริเวณโรงเรียนครอบคลุมไปจนถึงด้านข้าง บางบริเวณซึ่งเป็นพื้นที่ที่ติดกับลำธารด้วยการปลูกต้นกล้วย ประมาณ 40 ต้นอย่างกระจัดกระจายเป็นแนวในพื้นที่บริเวณ ดังกล่าว	D	2	3	-	-	-
สิ่งที่เป็นการแสดงให้เห็นถึงผลตอบรับที่ระหว่างชาวบ้านกับ ชาวค่าย คือ ชาวบ้านได้ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มนิสิต นิสิตเองก็ ได้ฝึกประสบการณ์ ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ภูมิปัญญาของชาวบ้าน	D	2	4,5	3	1	2
ชาวค่ายและชาวบ้านให้ความร่วมมือและให้ความสนใจในการ เล่นกีฬาเป็นอย่างดี นอกจากนี้ป้ายต่างๆ ยังมีข้อความต่างช่วย เน้นย้ำ ชาวบ้านและชาวค่ายเห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย และการดูแลสุขภาพมากขึ้น	D	2	-	3,8	2,3	3
ชาวค่ายได้รับประทานอาหารที่ถูกสุขอนามัย น้ำดื่มที่สะอาด เพียงพอตามอัตตภาพ และชาวค่ายมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น เรื่องความสะดวกห้องน้ำ ห้องนอน	D	2	7	4	-	2
หลังจากมีการสั่งซื้อและนำเครื่องเล่นมาได้มีการวางแผนผัง ตำแหน่งเครื่องเล่นเด็กเล่นสามารถดำเนินการสร้างและเสร็จ ภายใน 1 วัน และสามารถใช้งานได้โดยสนามเด็กเล่นสามารถ ทำให้นักเรียนมีกิจกรรมในการผ่อนคลายและออกกำลังกายมาก ขึ้นแล้ว	D	2	3	-	-	2
การดำเนินการสร้างอาคารโรงอาหารในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ ด้วยดี เพราะความร่วมมือของชาวค่ายและชาวบ้านทุกคนที่ต่าง ก็เสียสละแรงกายแรงใจในการทำงานในครั้งนี้ อีกทั้งชาวค่ายยัง ได้เรียนรู้ถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นของชาวกระเหรี่ยง ด้วย จึงเป็นการที่ได้เรียนรู้วัฒนธรรมที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน	D	2	1	5,8	3	2
ได้ตั้งชื่ออาคารที่สร้างเสร็จด้วยความร่วมมือของชาวบ้านกับ นิสิตนี้ว่า “ขวัญศิริ ศรีจุฬาฯ”	D	2	1	8	3	2
นอกจากนี้โครงการโครงสร้างยังจัดได้ว่าเป็นโครงการที่ได้ฝึกให้ ผู้เข้าร่วมโครงการได้มีความอดทนในการทำงาน ทำให้เกิด ทักษะและความรู้มากมายในการก่อสร้าง	D	2	7	7	-	-

ข้อความ	Source	Camp	S	V	C	P
ได้ทำงานร่วมกับชาวบ้านที่มีความรู้ความชำนาญในการทำงาน โครงสร้างและได้เรียนรู้ว่าการจะได้มาซึ่งอาคารแต่ละหลังนั้น ต้องใช้ทั้งความรู้ ความเพียรพยายาม ความอดทน ความสามัคคี การทำงานเป็นทีมเป็นระบบ งานจึงจะสำเร็จออกมา ด้วยดี ก่อให้เกิดความภูมิใจทั้งผู้ให้และผู้รับ	D	2	1	7,8	3	3
ในการประเมินผลโครงการโครงสร้าง ระดับความคิดเห็นดีมาก เป็นโครงการที่สร้างถาวรวัตถุที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน โรงเรียน และเด็กนักเรียนที่ไปออกค่าย	D	2	6	-	3	-
ฝึกการเปิดใจ ยอมรับความแตกต่างว่าคนเรามีความคิดเห็นต่างกัน	D	123	-	3	-	3
เห็นอกเห็นใจผู้อื่น	D	123	-	1	-	3
สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น	D	123	1,5	8	-	2
มนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น	D	123	-	3	-	-
ฝึกความกล้าแสดงออก	D	123	-	3	-	-
พัฒนาวิธีคิดให้เป็นระบบ	D	123	7	-	-	-
การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า	D	123	8	-	-	-
ฝึกตนในการเป็นผู้นำ	D	123	7	-	-	-
ความตรงต่อเวลา	D	123	7	-	-	3
ทำให้ทำงานเป็น จัดการและควบคุมงานได้ดี	D	123	7	-	-	2
รู้จักแบ่งเวลาในการทำงาน	D	123	7	-	-	-
มีความเป็นผู้นำสูงขึ้น	D	123	7	-	-	-
ทำให้ประสานงานกับผู้อื่นดีขึ้น	D	123	1	-	-	-
ช่วยให้เกิดความคิดที่เป็นระบบ	D	123	7	-	-	-
รู้จักการทำงานเป็นขั้นตอน	D	123	3,7	-	-	-
เรียนรู้การวางแผนงาน การตัดสินใจ	D	123	3	-	-	-
การติดต่อหน่วยงานราชการต่างๆ	D	123	1	-	2	-
เรียนรู้การแก้ปัญหา	D	123	8	-	-	-
ความสามัคคี	D	123	-	8	-	-
การมีน้ำใจต่อผู้อื่น	D	123	-	1	-	-
การปฏิบัติงานโดยการจัดให้นิสิตอาสาสมัครทำความรู้จักกัน ก่อนทำงาน แบ่งงานกันก่อนที่จะมาทำงาน เพื่อให้รับผิดชอบ การทำงานของแต่ละคนที่ได้ทำ มีความเกี่ยวข้องของงานแต่ละงานถึงกัน ทำให้บรรลุเป้าหมายได้มาก โดยมีนิสิตอาสาสมัครที่เป็นหัวหน้าโครงการประสาน ทำให้เกิดการทำงานเป็นหมู่คณะ การกระจายงานได้อย่างเหมาะสมและก่อสร้างอาคารได้สำเร็จ	D	123	1,3,5,7	8	-	2
นิสิตอาสาสมัครได้เรียนรู้การทำงานกับผู้อื่นในการติดต่อประสานงานการทำค่าย	D	123	1	-	2	-
นิสิตอาสาสมัครมีทักษะในการถ่ายทอดข้อมูล ทักษะการฟัง	D	123	1	-	-	2

ข้อความ	Source	Camp	S	V	C	P
และทักษะการสื่อสาร การปฏิบัติตนในที่ประชุม						
ชาวค่ายได้เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับเด็กๆ ได้เป็นอย่างดี มีความสนิทสนมให้การดูแลเอาใจใส่เด็กในการทำกิจกรรมต่างๆ และสามารถจัดกิจกรรมให้เหมาะกับความสนใจของเด็ก ซึ่งสังเกตจากการทำกิจกรรมระหว่างชาวค่ายกับเด็กในแต่ละวัน กิจกรรมกีฬาที่พบว่าเด็กๆ ชาวค่ายและชาวบ้านมีความสนุกสนานจากการร่วมเล่นเกมเป็นอย่างดี ชาวค่ายมีความร่วมมือกันจัดงานสังเกตได้จากการเตรียมตัวของชาวค่ายในงานกีฬา เช่น พ่อสีแม่สี เชียร์รถลีดเดอร์ ทำให้บรรยากาศของงานเต็มไปด้วยความสนุกสนาน สำหรับเด็กๆ ก็ได้เข้าร่วมกิจกรรมนี้อย่างเต็มที่ ดูได้จากการแข่งขันกีฬาและกองเชียร์	D	123	7	3,8	3	2
ชาวค่ายมีการตัดสินใจร่วมกัน มีการแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีความอดทนในการรอคอยและให้ความเอาใจใส่เด็กๆ ในการทำกิจกรรม	D	123	3	7	-	2
นิสิตอาสาสมัครมีความเสียสละและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง	D	123	-	5	-	3
ฝึกการปรับตัว การอยู่ร่วมกัน	i	1	-	7,8	-	2
นิสิตทำงานกันดีมาก มีระเบียบวินัยดี	i	1	7	8	-	2
นิสิตอาสาสมัครมีสุขนิสัยที่ดี มีความรับผิดชอบ	i	1	7	4	-	-
ความสามัคคีภายในหมู่คณะ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวค่ายกับชาวบ้าน ทำความสะอาดศาลาจำนวน 4 หลัง	i	1	5	8	1	-
สถาฟใหม่ได้เรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการทำงานจาก สถาฟค่ายเก่า	i	1	4,8	-	-	2
เรียนรู้วิธีการใช้เครื่องมือโดยสังเกตจากชาวบ้าน ฟังคำแนะนำ การเก็บหอยจากชาวบ้าน แล้วลองทำ รู้จักชนิดของหอย	i	1	4,5	-	1	2
เรียนรู้ทักษะในการทำงานไม้ รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้ถึงขยะจำนวน 13 ถัง	i	1	8	-	-	-
ฝึกการทำงานเป็นหมู่คณะ เรียนรู้วิถีชีวิตชาวบ้าน เรียนรู้ทักษะการดำรงชีวิตในป่า ได้ฝายชะลอน้ำจำนวน 2 ฝาย	i	1	4,5	8	1	-
ร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะ เรียนรู้ชุมชน วิถีชีวิตชาวบ้านโดยการได้สัมผัสจริง	i	1	5	8	1	2
เรียนรู้ทักษะการทำหัตถกรรมพื้นบ้าน เรียนรู้ระบบนิเวศวิทยาของธรรมชาติในท้องถิ่น	i	1	4,5	-	1	-
เรียนรู้การปักลายผ้าโดยใช้ลูกมะเดื่อ	i	1	4,5	-	1	-
น้องขยันมาก รับผิดชอบงานดี	i	2	7	6	-	2
การทำงานของผมนั้นเริ่มต้นจากศูนย์ เข้าไปปรึกษาพี่ๆ ได้รับการชี้แนะจากรุ่นพี่ ทำให้ผมทำงานเป็น	i	2	4,8	3	-	-

ข้อความ	Source	Camp	S	V	C	P
ไม่เคยทำอาหารเลย ทำไม่เป็น แต่พอรู้ว่าจะต้องมาทำค่าย เป็นหัวหน้าโครงสวัสดี จึงไปซื้อหนังสือ ฝึกทำอาหารให้ได้	i	2	4,8	7	-	2
ค่ายทำให้ได้รู้จักรุ่นพี่รุ่นน้อง ฝึกการทำงาน ทำงานเป็น รู้จักตัวเอง ฝึกประสบการณ์ มาเพราะใจรัก อยากสืบสานงานค่ายต่อไป	i	2	5	-	-	3
อยากให้ฝนตกจะได้ไม่กลับกัน อยากให้อยู่ต่อ	i	2	5	-	1	-
ทราบบ้างข้อมูลในเรื่องสุขภาพของหมู่บ้าน	i	2	4	-	2	-
มีการออกรายการทุกวัน โดยมีการสลับเปลี่ยนคน โดยชาวบ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยชาวบ้านบางส่วนเมื่อรับฟังแล้วเกิดแนวคิดสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้	i	2	7	8		2
รู้จักพูดคุยกับชาวเขาได้มากขึ้น	i	3	5	-	1,2	1
มีทักษะการบริหารเวลาเพิ่มขึ้น	i	3	7	-	-	-
อดทนมากขึ้น	i	123	-	7	-	-
ความเสียสละและความอดทน	i	123	-	5,7	-	
เกิดความภาคภูมิใจและรักความสะอาด	i	123	-	4	-	3
นิติตอาสาสมัครมีทักษะในการทำงานเพิ่มขึ้นและรู้งานในฝ่ายของตนเอง	o	1	7	-	-	-
นิติตอาสาสมัครได้ทราบบทบาทของการจัดกิจกรรม มีคุณธรรม จริยธรรม และรู้จักยอมรับผู้อื่น มีทัศนคติที่ดีต่อกายอาสาพัฒนาเพิ่มขึ้น	o	1	-	3	-	3
นิติตอาสาสมัครดำเนินกิจกรรมได้อย่างปลอดภัย มีความสว่างเพียงพอในการทำกิจกรรม	o	1	7	-	-	-
นิติตอาสาสมัครเรียนรู้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชาวบ้านและชาวบ้านด้วยกัน	o	1	4,5	3,8	1	2
หลังประชุมเสร็จทุกครั้ง สวดมนต์ นั่งสมาธิ และแผ่เมตตา ทำให้ นิติตอาสาสมัครมีสมาธิมากขึ้น ทุกคนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี	o	1	-	8	-	-
นิติตมีความสามารถในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน มีชาวบ้านมาส่งค่ายจำนวนมากและให้นิติตมาเยี่ยมค่ายอีก	o	1	5	3	1	2
ผู้ใหญ่บ้านและอาจารย์ใหญ่มาร่วมกิจกรรมและดูแลนิติตทุกวัน	o	1	-	-	3	-
ก่อนทานข้าว ผู้อำนวยการค่ายจะนำกล่าวบทสวด ดั่งนี้ ข้าวทุกจาน อาหารทุกอย่าง อย่ากินทิ้งขว้าง เป็นของมีค่า ผู้คนอดอยาก มีมากนักหนา สงสารบรรดา คนไม่มีกิน ป.ป.ลานั้นหายาก ต้องลำบากออกเรือไป ขนส่งจากแดนไกล แขน้ำแข็ง เปลือกน้ำมัน แขน้เย็นก็เสียไฟ หุงต้มใช้แก๊สทั้งนั้น พลังงานต้องหมดกัน ใ้ลูกหลานจำจงดี	o	1	-	2	-	3
อาบน้ำวันละครั้ง ช่างเย็น และอาบได้คนละไม่เกิน 15 ชัน	o	1	-	2	-	2
ทานข้าวจานละ 2 คน มีการแบ่งปันอาหาร ตักกับข้าวให้กัน	o	1	-	1	-	2

ข้อความ	Source	Camp	S	V	C	P
ประธานค่ายมีความพยายามฝึกพูดให้ชัดขึ้นชัดขึ้น	o	2	7	7	-	-
ชาวบ้านให้ความสนใจกับกิจกรรมที่ชาวค่ายจัดขึ้นอย่างดี ส่วนใหญ่มักสนใจในแง่ของความบันเทิงเป็นหลัก ต้องมีการเสริมสาระความรู้ทางสาธารณสุขเข้าไป เพื่อให้ชาวบ้านเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้น	o	2	5	-	1,2	2
หน่วยงานสาธารณสุขในท้องถิ่นก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และยังฝึกประสบการณ์นิสิตให้ได้ปฏิบัติงานจริงในชุมชน และชาวบ้านให้ความสนใจในการตรวจสุขภาพเป็นจำนวนมาก	o	2	1	-	3	2
นิสิตมีความอดทนในการทำงานให้สำเร็จแม้ว่าฝนจะตก สามารถแก้ปัญหาได้ดี	o	2	8	7	-	2
งานกีฬาที่มีชาวบ้านมาร่วมงานทั้งเด็กและผู้ใหญ่จำนวนมาก	o	2	5	-	1	-
พิธีเปิด นิสิต ชาวบ้าน และผู้สนับสนุนโครงการ รับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน มีนิสิตไปนั่งร่วมรับประทานอาหารในวงด้วย	o	2	5	3	1	-
จัดเวรยาม ในช่วงกลางคืน เฉพาะผู้ชายเท่านั้น	o	2	7	6	-	2
จัดเวรยามโดยการเลือกใครงเดียวกันผลัดเปลี่ยนกัน มีทั้งชายและหญิง	o	2	7	-	-	-
งานโครงสร้างเสร็จเร็ว ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชาวบ้าน ช่วยกันขึ้นมุงหลังคา เสร็จภายใน 1 วัน	o	2	-	8	3	2
นิสิตอาสาสมัครได้สืบสานตำนานเพลงค่าย รู้ที่มาของเพลง และรับรู้ความหมายที่ลึกซึ้งของเพลง มีจิตอาสาในการทำงานค่าย	o	1,2,3	2	5	-	3
นิสิตอาสาสมัครได้พิจารณาการทำงานของตนเอง รู้จักตนเอง และประเมินการทำงานของตนเอง มีทักษะการทำงาน การรู้จักวางแผนงาน การสื่อสาร	o	1,2,3	1,3,6	-	-	-
นิสิตอาสาสมัครสามารถชี้แจงรายละเอียดต่างๆในการออกค่าย เช่น เรื่องของวันเวลาในการเดินทาง รูปแบบของค่าย สถานที่ออกค่าย การเตรียมตัวก่อนไปค่าย สิ่งที่ต้องเตรียมไปค่าย ทำให้การทำงานค่ายบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์	o	1,2,3	7	-	-	2

ภาคผนวก ง
เพลงค่าย

เพลงค่าย

เป็นเพลงที่ใช้ในกิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชนบท เป็นเพลงที่มีความหมายดีและให้คุณค่า ยกตัวอย่าง
เช่น

เราอาสาพัฒนา แต่งคำร้องและทำนองโดย ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสะอ้าน

เราอาสาพัฒนาใจเริงร่าและสามัคคี
เรา่วมจิตอุทิศชีวิตพลี ผูกไมตรีเพื่อพี่น้องของไทย
แม้ห่างไกลไม่ทอดลอย ถึงยอดดอยสูงเปี่ยมเทียมฟ้า
เราบุกบันฝ่าฟันจะไปหา ช่วยพัฒนาด้วยเมตตาอารี
สายลมหนาวเคล้าลมฝน ในกมลเราแสนเยือกเย็น
แสนอบอุ่นในบุญที่บำเพ็ญ ความลำเค็ญก็มลายหายไป

ประกายไฟ

ประกายไฟใหม่ลุกไหม้ สาดแสงร้อนแรงทั่วแดนฟ้า
สว่างไสวในพริบตา ความมืดมัวทั่วพสุธา มลายไปด้วยประกายไฟเจิดจ้า
ประกายไฟของดวงใจ หนุ่มสาวร้อนแรงพลังสร้างสรรค์
ก้าวไปด้วยแรงศรัทธา ไปข้างหน้าท่าแสงตะวัน ไม่หวั่นเกรงภัยอันตราย
* ประกาย...ไฟลามไป ลุกไหม้ มวลอธรรม
มีดมนอนธการใด ๆ มลายไปด้วยประกายไฟธรรม นำหลักชัยเสรีเรืองรอง
จุดประกาย ของความดี ศักดิ์ศรีคนจนที่ถูกเหยียดหยาม
จรัสแสงส่องนำมวลชนให้สู้ทนในสังคมทรมาน ขบไล่ความชั่วช้ากาฬสีนไป
ก้าวเดินมาร่วมใจกัน สร้างสรรค์ สังคมอุดมธรรม
จิตใจรับใช้มวลชน เชิดชูปวงคนจนยากไร้
จุดประกายไฟลามในใจตน จุดประกาย...ไฟ

ดอกไม้

คำร้องโดย จีระนันท์ พิตรปรีชา
ดอกไม้ ดอกไม้จะบาน บริสุทธิกล้าหาญ จะบานในใจ
สีขาว หนุ่มสาวจะเฝื่อน แน่นแน่นแก้ไข จุดไฟศรัทธา
เรียนรู้อ ต่อสู้มา ยา ก้าวไปข้างหน้า เขาหามวลชน
ชีวิต อุทิศยอมตน ฝ่าความสับสน เพื่อผลประชา
ดอกไม้ บานให้คุณค่า จงบานซ้ำ ๆ แต่ว่ายั่งยืน
ที่นี่ และที่อื่น ๆ ดอกไม้สดชื่น ยืนให้มวลชน
เป็นเพลงที่ได้รับความนิยมในหมู่นิสิตนักศึกษามากที่สุดเพลงหนึ่ง เดิมเป็นบทกวีลงพิมพ์ในหนังสือ ผล
(ปฐมนิเทศนิสิตใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516) ต่อมา มีผู้นำมาใส่ทำนอง

โรงเรียนของหนู โดย พงษ์สิทธิ์ คำภีร์

สายลมหนาวพัดโบกโบย พริ้วดูแล้วสวยใสใส เย็นลมเย็นไหวไหวสวยงาม
บ้านอยู่ไกลทิวทัศน์โรงเรียนอยู่หลังเขา มีแต่เราพวกเราไม่มีใคร
* ยามร้อนแสนร้อน ยามหนาวก็หนาวถึงใจ ไม่มีผ้าห่มคลุมกาย
โรงเรียนมีครูหนึ่งคน ครูผู้เสียสละตน อดทนอยู่ห่างไกลความสบาย
ไซ้จะวอนให้เห็นใจ ความสำคัญต่อเพื่อนไทย ไทยกับไทยไยแตกต่างกัน
โรงเรียนของหนู อยู่ไกล...ไกล...ไกล อยากให้คุณคุณหันมอง โรงเรียนของหนู

ทานตะวัน

ตะวันส่องใสแดดฉายลงมาทาบทาทั่วทุ่ง
แผ่วลมผ่านรอยเหมือนไปรยกลิ้งปรุงดอกฟางหอมลอย
ดอกหญ้าดาววิบวาวพราวเกลื่อนเหมือนดังหยาดพลอย
แต่นิดต้องน้อยรวมถึรวงพรวลัดพรายลงดิน
จะอยู่แห่งไหนสุดฟ้าแสนไกลคะนึ่งถึงถิ่น
ด้าวแดนแผ่นดินที่เราจากมาเนิ่นนานแสนนาน
ดอกหญ้างามงดงามดังก่อนหรืออรอนรวงราน
แดดร้อนดินแล้งลมระมมแผ่วพานบ้านนาป่าเขา
ทุ่มเทกายใจเขาไหมแรงไฟหัวใจแรงเร้า
ยิ่งสร้างยิ่งทำระกำหนักเบาดี้นรบนหนทาง
เจ้ามิ่งขวัญนับวันยิ่งเดือนยิ่งเดือนยิ่งกลาง
ทอดทิ้งทุ่งร้างวันและวันผ่านเยือนเหมือนเดินทางไกล
ตะวันส่องแสงสาดแสงลงมาทาบทาทางใหม่
รวมจิตร่วมใจก้าวไปก้าวไปฝ่าภัยร้อยพัน
มิ่งขวัญเยี่ยหัวใจเรามั่นเหมือนทานตะวัน
เจิดแสงแรงผืนกลางระวีตะวันสีทองส่องใส
คำร้อง โดย อ.เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

เพื่อมวลชน

ถ้าหากฉันเกิดเป็นนกที่โฉบบิน ตีปีกบินไปให้ไกล ไกลแสนไกล
จะขอเป็นนกพิราบขาว เพื่อชี้นำชาวประชาสู่เสรี
หากฉันเกิดเป็นแมงบนนภา จะนำพาความร่มเย็นเพื่อท้องนา
หากฉันเกิดเป็นเม็ดทราย จะถมกายเป็นทางเพื่อมวลชน
ชีวะยอมพลีให้...มวลชน.....ที่ทุกข์ทน ขอพลีตน ไม่ว่าจะตายกี่ครั้ง
คำร้องและทำนองโดย จิน กรรมาชน และนพพร ยศถา (2517)

นักเดินทาง

จากเวลาที่ยาวนาน กับวันวานที่เลยไป จะมีภาพที่ใจยังจดจำไว้ทุกคืนวัน
 ผ่านไปเร็วดูราวเหมือนฝัน ภาพความหลังครั้งนั้นไม่เคยเก่า ย้ำและเตือนในหัวใจเรา ตลอดเวลา
 เปรียบดังเป็นนักเดินทาง ที่รอนแรมหนทางไกล ย่อมมีเรื่องมากมายมากับทางไกลที่ได้เดินมา
 สู้ปลายทางในการค้นหา ผ่านภูผาขุนเขาที่กว้างใหญ่ ทิ้งร่องรอยเอาไว้ในใจ ไม่อาจลืมเลือน
 ล่วงเลยผ่านไป ถูกกลืนกับกาลเวลา ไม่พบอะไรที่ยืน
 ดูกระแสน้ำที่ไม่คืนกลับมา หันมองกลับไป ก็มีแต่ความทรงจำ
 ชีวิตที่เคยผ่านมา เปี่ยมด้วยรอยยิ้มและน้ำตาเก็บไว้
 จากทางไกลที่เดินมา สู่วเวลาที่เดินไป ไม่มีหนทางใดที่จะนำวันนั้นหวนคืนมา
 เก็บความจริงในการค้นหา เป็นบันทึกล้ำค่าและยิ่งใหญ่
 เขียนเรื่องราวเอาไว้ในใจ ตลอดเวลา

ชาวดง

กลางดงพงป่าเขาลำเนาไพรไกลสงคม มีแดนรื่นรมย์แสนชื่นชมมีเสรี
 ไร้ทุกข์สกุสنانสำราญกันได้เต็มที่เราชาวถิ่นนี้ล้วนมีไมตรีต่อกัน
 อาชีพอ่าดงพงไพรเลี้ยงโคทำไร่ไถนาเป็นพราน หน้าแล้งเราพากันเผาถ่านหาฟืนกลับบ้านเป็นทุน
 เงินทองหามาได้อดออมเอาไว้พออุ่น เจ็บไข้ได้เกื้อหนุนเจือจุนการุณย์ผูกพัน
 *กลางดงพงป่าเขาลำเนาไพรไกลสงคม มีแดนรื่นรมย์แสนชื่นชมมีเสรี
 ไร้ทุกข์สกุสنانสำราญกันได้เต็มที่เราชาวถิ่นนี้ล้วนมีไมตรีต่อกัน
 เย็นย่ำตะวันรอน ๆ เราได้พักผ่อนสำราญดูรา ค่ำลงเราพบกันพร้อมหน้า แล้วมาสนุกด้วยกัน
 ยามงานนั้นเราทำตราบเท่าเพียงไหนไม่หวั่น เสรีงานเราสุขสันต์ร้องบรรเลงเพลงกล่อมไพร
 *กลางดงพงป่าเขาลำเนาไพรไกลสงคม มีแดนรื่นรมย์แสนชื่นชมมีเสรี
 ไร้ทุกข์สกุสنانสำราญกันได้เต็มที่เราชาวถิ่นนี้ล้วนมีไมตรีต่อกัน
 จนยากก็ยังมีใจหาถิ่นกลางไพรแม่ไม่รุ่งเรือง ไม่คิดจะเพื่อจะฟุ้งเฟื่องถึงเมืองแดนศิวิไลซ์
 กลางคืนเราขึ้นบานเรื่องงานเอาไว้วันใหม่ ป่าดงดำรงไว้ทรัพยากรในดินไทยมากมี
 *กลางดงพงป่าเขาลำเนาไพรไกลสงคม มีแดนรื่นรมย์แสนชื่นชมมีเสรี
 ไร้ทุกข์สกุสنانสำราญกันได้เต็มที่เราชาวถิ่นนี้ล้วนมีไมตรีต่อกัน

เพลง ไปค่ายหอ

ไอ้ค่ายหอ ชาวค่ายรอชาวหออยู่ ขอเพียงแวะมาดู เปิดประตูใจต้อนรับทุกคน
 ชีวิตวัยศึกษา ไซ้จะมาเพียงนั่งเรียน โลกวันนี้หมุนเวียน เปลี่ยนแปลงตามยุคตามสมัย
 นั่งเรียนในห้องแอร์ แก้ปัญหาไม่เป็น ไม่เคยทุกข์ลำบาก ตอนเย็นกลับหอนอนสบาย
 เป็นคนเห็นแก่ตัว มัวแต่เรียนในตำรา ไม่เคยจะศึกษา ปัญหาชีวิตและความจริง
 ไปเถอะไปค่ายหอ ชาวค่ายรอชาวหออยู่ ขอเพียงแวะมาดู แล้วจะรู้ความหมายของตัวเอง

เพลง "จุฬาฯ-ชนบท รำลึก"

แต่ก่อนนั้นเราอยู่ชนบท ต้องอดต้องทนกันอยู่ร่ำไป
 ตำราเราก็หาไม่ค่อยจะได้ เพราะว่าอะไร เพราะมันไม่มีเงิน
 มหา'ลัย เขารับเรามา จากบ้านนา บ้านป่าบ้านไร่
 เพื่อร่ำเรียนศึกษาชีวิตไป เป็นบัณฑิตไทย รับใช้ปวงชน
 * นิสิตจุฬาฯ เขาว่าแสนเด่น แต่เราเป็นนิสิตที่แสนจน
 ทุกครั้งที่ทุกข์ไม่เคยบ่น เพราะเราคนจน ต้องสู้ทนกว่าใคร
 ** พวกเราเป็นจุฬาฯ-ชนบท ต้องทำงานเพื่อชนบทไทย
 การเรียนเราต้องสนใจ เพื่อชนบทไทยที่ห่างไกลได้รุ่งเรือง (ซ้ำ *, **)
 แต่งโดย พี่กำพล คมคาย รุ่น 1 และพี่เจี๊ยบ ศิลปกรรมรุ่น 3

เพลง ค่ายหน่วย

แต่เดี๋ยวนี้ส่องแสงแรงกล้า เทวดาช่างใจดำ
 ร้อนแสนร้อน อยากดื่มน้ำสักคำ เธออยู่ในสวนสวรรค์การ
 เอ๊ะ! นั่นใคร เขายังไม่แปร่งฟัน โปรดระวังเจ้าหินปูน
 เอ๊ะ! นั่นใครไม่เคยซักเสื้อผ้า ระวังให้ตีจะขึ้นเกลือ
 เหนื่อยพอแล้ว ถึงคราวพักผ่อน เราก็ย่องเข้าไปในครัว
 ถ้ามวันนี้เชือดไก่ไปที่ตัว แม่ครัวก็ตอบพร้อมกัน ครึ่งตัว
 ความผูกพันของเราน้องพี่ ถิ่นนี้คือค่ายหน่วยจุฬาฯ
 ใจทุกดวงร้อยรวมร่วมพันฝ่า พัฒนาชนบทของไทย
 แต่งโดย พี่คอย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวสมฤทัย คงงาม เกิดวันที่ 23 เมษายน 2527 ที่จังหวัดชลบุรี สำเร็จการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต สาขามัธยมศึกษา-วิทยาศาสตร์ วิชาเอกชีววิทยา ภาควิชาหลักสูตร การสอน และเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2548 เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยา การศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2550 ปัจจุบันทำงาน ตำแหน่งอาจารย์โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการการศึกษาพหุภาษา ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา จังหวัดชลบุรี

ประสบการณ์การทำงานค่าย

- ฝ่ายอำนวยการโครงการค่ายพี่จุฬาฯ ชู่น้องป้องภัยยาเสพติด จังหวัดสระบุรี
- หัวหน้าโครงเด็กและเยาวชน โครงการค่ายรวมจุฬาฯ อาสาพัฒนาชนบท จังหวัดน่าน
- ฝ่ายอำนวยการโครงการสอนเด็กตาบอด กรุงเทพฯ
- ฝ่ายอำนวยการโครงการค่ายล้อมรั้วด้วยรัก จังหวัดชลบุรี
- ฝ่ายพัฒนาจิตใจ โครงการค่ายรวมจุฬาฯ อาสาพัฒนาชนบท จังหวัดหนองบัวลำภู
- ฝ่ายสัมพันธ์ชุมชน โครงการค่ายแต่มีต่อ จังหวัดพิษณุโลก